

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Narodowy Bank Polski
DG.WP.001.4.2024.554.AD

Druk nr 448
Warszawa, 28 maja 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,
zgodnie z art. 70 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim przekazuję

- Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2023 roku

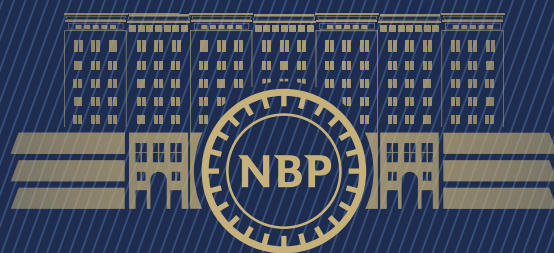
zatwierdzone przez Radę Polityki Pieniężnej w dniu 8 maja 2024 r.

Z poważaniem

(-) Adam Glapiński

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2023 roku

Sprawozdanie z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2023 roku

Warszawa, 2024 r.

Spis treści

Synteza	6
1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego	11
1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego	11
1.2. Rada Polityki Pieniężnej	12
1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego	14
1.4. Plan działalności NBP	16
2. Polityka pieniężna	17
2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2023 r.	17
2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2023 r.	19
2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2023 r.	30
3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego	38
3.1. Nadzór makroostrożnościowy	38
3.2. Współpraca z innymi instytucjami publicznymi w zakresie stabilności finansowej	39
3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego	40
3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej	42
3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej	43
4. Działalność emisyjna	44
4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu	44
4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich	44
4.3. Funkcjonowanie obrotu gotówkowego	45
4.4. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego	46
4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych	46
5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi	48
5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych	48
5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi	49
5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi	50
5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych	51
5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej	53
6. Działalność dewizowa	55
6.1. Rejestr działalności kantorowej	55
6.2. Decyzje w sprawach dewizowych	55

6.3. Kontrola obrotu dewizowego	55
7. Działania na rzecz systemu płatniczego	57
7.1. Realizacja zadań operacyjnych	57
7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego	58
7.3. Nadzór nad systemem płatniczym	60
7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych	61
8. Obsługa Skarbu Państwa	63
8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP	63
8.2. Obsługa zagranicznych zobowiązań i należności budżetu państwa	64
8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi	64
8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym	65
9. Działalność analityczno-badawcza	66
9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej	66
9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji	66
9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych	67
9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej	67
9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę	67
9.6. Analizy i badania rynku pracy oraz sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych	67
9.7. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw	68
9.8. Publikacje naukowe pracowników NBP	68
9.9. Konferencje naukowe organizowane przez NBP oraz współpraca ze środowiskiem naukowym	69
10. Działalność statystyczna	70
10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki	70
10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych	71
11. Działalność edukacyjna i komunikacyjna	76
11.1. Działalność edukacyjna	76
11.2. Działalność komunikacyjna	79
11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna	80
11.4. Rozpatrywanie skarg, wniosków, listów i petycji	81
12. Działalność legislacyjna	83
12.1. Działalność legislacyjna organów NBP	83
12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych	83
12.3. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej	86

13. Współpraca międzynarodowa	87
13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej	87
13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami bankowymi i finansowymi	88
14. Działalność wewnętrzna	92
14.1. Zarządzanie kadrami	92
14.2. Zmiany organizacyjne	93
14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym	93
14.4. Działalność inwestycyjna	93
14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP	93
14.6. Audyt wewnętrzny	94
14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP	94
14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa	95
15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2023 r.	96
15.1. Wstęp	96
15.2. Charakterystyka bilansu NBP	100
15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP	114
Załączniki	122
Wybrane dane makroekonomiczne i finansowe	122
Lista wybranych publikacji pracowników NBP	126
Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami	128
Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2023 r.	143
Spis najważniejszych skrótów	144

Synteza

1. Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Centralnym bankiem państwa jest Narodowy Bank Polski. Przysługuje mu wyłączne prawo emisji pieniądza oraz ustalania i realizowania polityki pieniężnej. Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Podstawowe zadania NBP określa ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim i ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, a także Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Protokół nr 4 w sprawie Statutu Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego. W 2023 r. NBP działał zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2023* oraz *Planem działalności NBP na lata 2023–2025*.
2. *Sprawozdanie* przedstawia realizację przez NBP ustawowych zadań w 2023 r. w następujących obszarach: polityka pieniężna, działania na rzecz stabilności systemu finansowego, działalność emisyjna, zarządzanie rezerwami dewizowymi, działalność dewizowa, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługa Skarbu Państwa, działalność analityczno-badawcza, działalność statystyczna, działalność edukacyjna i komunikacyjna oraz współpraca międzynarodowa. W *Sprawozdaniu* przedstawiono również działalność legislacyjną i działalność wewnętrzną, a także opis sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wynik finansowy za 2023 r.
3. Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego. W 2023 r. strukturę organizacyjną NBP tworzyły: Centrala i 16 jednostek organizacyjnych.
4. W związku z agresją Rosji na Ukrainę Zarząd Narodowego Banku Polskiego w 2023 r. kontynuował udzielanie szerokiej pomocy Narodowemu Bankowi Ukrainy (NBU).
5. W 2023 r. polityka pieniężna była prowadzona zgodnie z *Załoženiami polityki pieniężnej na rok 2023*. Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. Prowadząc politykę pieniężną, NBP nadal wykorzystywał strategię celu inflacyjnego. Od 2004 r. średniookresowy cel inflacyjny wynosi 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyień o szerokości ± 1 punkt procentowy. Rada dążyła do obniżenia inflacji do poziomu zgodnego z celem inflacyjnym NBP w średnim okresie. Decyzje w zakresie polityki pieniężnej były podejmowane na podstawie dostępnych informacji dotyczących bieżącej i oczekiwanej sytuacji makroekonomicznej, w tym kształtowania się inflacji i koniunktury gospodarczej.

W 2023 r. wzrost gospodarczy w strefie euro wyraźnie spowolnił, przy czym w Niemczech nastąpił nieznaczny spadek PKB. Wobec osłabionej presji popytowej w wielu krajach – oraz przy spadku presji kosztowej wskutek niższych niż w poprzednim roku cen surowców, a także wygasania wcześniejszych napięć w globalnych łańcuchach dostaw – inflacja na świecie, po silnym wzroście w poprzednich latach, obniżyła się w ciągu 2023 r. Mimo to, w wielu gospodarkach, w tym w strefie euro i Stanach Zjednoczonych, nadal kształtowała się powyżej celów inflacyjnych banków centralnych. W warunkach pogorszenia koniunktury za granicą w 2023 r. nastąpiło wyraźne osłabienie dynamiki aktywności gospodarczej również w Polsce. W 2023 r. roczna dynamika PKB spowolniła do 0,2% (z 5,3% w 2022 r.) i była najniższa co najmniej od 1996 r. (z wyjątkiem 2020 r., tj. początkowego okresu pandemii COVID-19). Jednocześnie popyt krajowy obniżył się o 3,8%, w tym konsumpcja spadła o 1,0%. Nadal rosły natomiast inwestycje, przy wyraźnie ujemnym wkładzie

zmian zapasów do dynamiki PKB. W tych uwarunkowaniach w ciągu 2023 r. nastąpił wyraźny spadek inflacji CPI w Polsce (od szczytu w lutym 2023 r. roczna dynamika cen obniżyła się o 12,2 pkt proc. do 6,2% w grudniu 2023 r.). Na obniżenie się inflacji w ciągu 2023 r.łożył się spadek rocznych dynamik wszystkich głównych komponentów wskaźnika CPI. Jednocześnie obniżyły się wszystkie miary inflacji bazowej. W ciągu 2023 r. obniżyły się również miary oczekiwań inflacyjnych konsumentów i przedsiębiorców, a także prognozy inflacji analityków sektora finansowego (formułowane w horyzoncie zarówno czterech, jak i ośmiu kwartałów). Spadkowi inflacji sprzyjało zmniejszenie się presji kosztowej – znajdujące odzwierciedlenie w szczególności w spadku cen produkcji sprzedanej przemysłu – w związku ze stopniowym wygasaniem wcześniejszych zewnętrznych szoków podażowych, które przyczyniały się do wzrostu dynamiki cen w poprzednich latach. W kierunku niższej inflacji oddziaływało także ograniczenie presji popytowej, w warunkach zacieśnienia polityki pieniężnej NBP dokonanego w latach 2021-2022 i późniejszego utrzymywania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie. Obniżaniu się inflacji sprzyjała również aprecjacja kursu złotego do głównych walut w ciągu 2023 r. Według danych napływających na początku 2024 r., w I kw. 2024 r. inflacja nadal się obniżała i od lutego kształtowała się na poziomie zgodnym z celem inflacyjnym NBP (według danych GUS inflacja CPI w lutym 2024 r. wyniosła 2,8% r/r, a w marcu 2,0% r/r). Na posiedzeniach od stycznia do lipca 2023 r. Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 6,75%, po ich wcześniejszym podwyższeniu w latach 2021-2022. W związku z tym od września 2022 r. do sierpnia 2023 r. stopa referencyjna NBP kształtowała się na najwyższym poziomie w okresie obowiązywania celu inflacyjnego NBP na obecnym poziomie (tj. od 2004 r.), co zarazem stanowiło najdłuższy w historii Rady (tj. od 1998 r.) okres utrzymywania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie po wcześniejszych podwyżkach. Rada oceniała wówczas, że ze względu na skalę i trwałość oddziaływania wcześniejszych szoków, które pozostawały poza wpływem krajowej polityki pieniężnej, powrót inflacji do celu NBP będzie następował stopniowo. Informacje dostępne we wrześniu i październiku 2023 r. potwierdzały systematyczny i szybki spadek inflacji w Polsce, a także wyraźne obniżenie się oczekiwań inflacyjnych. Dane napływające z gospodarki wskazywały na przedłużające się istotne osłabienie aktywności, w tym spadek krajowego popytu. Jednocześnie dane sygnalizowały niższą presję kosztową oraz przedłużające się osłabienie koniunktury u głównych partnerów handlowych Polski, które przyczyniło się do spadku polskiego eksportu. Niższe od wcześniejszych oczekiwań dane o inflacji w Polsce dostępne we wrześniu i październiku 2023 r. – wraz ze słabszą od oczekiwań dynamiką krajowej aktywności gospodarczej – sygnalizowały, że średniookresowa ścieżka dynamiki cen również może ukształtować się poniżej prognoz, a inflacja może szybciej obniżyć się do celu inflacyjnego. Jednocześnie spadek inflacji i oczekiwań inflacyjnych oddziaływał w kierunku wzrostu restrykcyjności polityki pieniężnej. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania – a także opóźnienia, z jakimi decyzje w zakresie polityki pieniężnej wpływają na gospodarkę – na posiedzeniach we wrześniu i październiku 2023 r. Rada dokonała dostosowania stóp procentowych NBP, w tym obniżyła stopę referencyjną NBP łącznie z 6,75% do 5,75%. Z kolei na posiedzeniach w listopadzie i grudniu 2023 r. Rada – biorąc pod uwagę dokonane w poprzednich miesiącach dostosowanie stóp procentowych, a także niepewność co do kształtu przyszłej polityki fiskalnej i regulacyjnej oraz jej wpływu na inflację – utrzymała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie.

6. W 2023 r. NBP prowadził politykę pieniężną, wykorzystując instrumenty przewidziane w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2023*. Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2023 r. były stopy procentowe NBP. Podobnie jak w poprzednich latach, celem operacyjnym

polityki pieniężnej było kształtowanie stawki POLONIA w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Cel operacyjny realizowany był głównie przy wykorzystaniu podstawowych operacji otwartego rynku, przeprowadzanych regularnie raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP, co do zasady z 7-dniowym okresem zapadalności. Uzupełniającą rolę w tym zakresie pełniły operacje dostrajające. Realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej sprzyjał system rezerwy obowiązkowej, który oddziaływał w kierunku stabilizacji stawki POLONIA. W 2023 r. banki miały możliwość lokowania nadwyżek środków w formie depozytu na koniec dnia w NBP oraz uzupełniania niedoborów środków, korzystając z kredytu lombardowego oferowanego przez NBP. W analizowanym okresie NBP nie przeprowadzał operacji strukturalnych, a wartość nominalna portfela dłużnych papierów wartościowych skupionych przez NBP w ramach tych operacji w latach 2020-2021 na koniec 2023 r. wyniosła 135,1 mld zł, wobec 136,2 mld zł według stanu na koniec 2022 r. W 2023 r. nastąpił wzrost nadpłynności utrzymującej się w sektorze bankowym, w porównaniu do roku poprzedniego. Średni dzienny poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego, przekraczających wymagany poziom rezerwy obowiązkowej, w grudniu 2023 r. wyniósł 301,2 mld zł i był o 64,6 mld zł wyższy niż w analogicznym okresie 2022 r. Do wzrostu nadpłynności w 2023 r. w największym stopniu przyczynił się skup netto walut obcych dokonywany przez NBP na zlecenie klientów. W kierunku ograniczenia nadpłynności sektora bankowego w 2023 r. oddziaływał z kolei wzrost wartości pieniądza gotówkowego w obiegu.

7. Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim do zadań NBP należy „kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego”. Polski bank centralny realizuje to zadanie w sposób ciągły przez działania, których celem jest zapewnienie stabilnych warunków funkcjonowania banków i całego systemu finansowego. W 2023 r. NBP kontynuował działania na rzecz rozwoju systemu płatniczego i jego sprawnego funkcjonowania. Narodowy Bank Polski uczestniczył w tworzeniu przepisów prawnych dotyczących sektora bankowego, prowadził analizy i badania krajowego systemu bankowego oraz współpracował ze Związkiem Banków Polskich.
8. Narodowy Bank Polski prowadzi analizy i badania dotyczące stabilności oraz rozwoju systemu finansowego, w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Wyniki prac są publikowane w cyklicznych opracowaniach. NBP wypełnia obowiązki ustawowe, przewodnicząc pracom Komitetu Stabilności Finansowej w formule KSF-M (nadzór makroostrożnościowy) i uczestnicząc w pracach KSF-K (zarządzanie kryzysowe). Analizy i opracowania NBP są w szerokim zakresie wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji Komitetu w obszarze nadzoru makroostrożnościowego. Narodowy Bank Polski współpracuje z instytucjami tworzącymi sieć bezpieczeństwa finansowego, tj. z Ministerstwem Finansów (MF), Komisją Nadzoru Finansowego (KNF) i Bankowym Funduszem Gwarancyjnym (BFG). Prowadzi analizy i badania mające na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych oraz współzależnościach systemu finansowego i gospodarki, a także służące operacjonalizacji polityki makroostrożnościowej. NBP współpracuje również z instytucjami europejskimi na rzecz identyfikacji i ograniczenia ryzyka systemowego.
9. Głównym celem działalności emisyjnej NBP jest zapewnienie bezpieczeństwa i płynności obrotu gotówkowego. W 2023 r. wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) wzrosła o 2,4% i na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 377,5 mld zł (był to najniższy przyrost od 2012 r.). Kontynuowano współpracę z Narodowym Bankiem Ukrainy zgodnie z zawartymi w 2022 r. umowami dotyczącymi przechowywania przez NBP hrywien skupionych na terytorium Polski, jak również skupionych i dostarczonych do NBP przez zagraniczne banki centralne. Hrywny skupione w ramach programu i dostarczone do NBP zostały przekazane pod koniec 2023 r.

Narodowemu Bankowi Ukrainy. W ramach emisji wartości kolekcjonerskich wprowadzono do obiegu 25 monet oraz banknot kolekcjonerski. Kontynuowano realizację Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego. NBP przeprowadził badanie opinii publicznej w zakresie znaków pieniężnych będących w obiegu.

10. Zarządzając rezerwami dewizowymi, NBP dąży do zapewnienia bezpieczeństwa i niezbędnej płynności inwestowanych środków. Jednocześnie – spełniając te kryteria – podejmuje działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw w horyzoncie długookresowym. W 2023 r. Narodowy Bank Polski zwiększył zasoby złota o 130 ton (do 358,7 tony) oraz rozpoczął inwestycje w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych replikujących indeksy akcyjne (ETF).
11. Działalność dewizowa NBP polega na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz przeprowadzaniu określonych ustawowo kontroli. W 2023 r. przeprowadzono 757 kontroli dewizowych, wydano 17 decyzji dewizowych oraz 33 decyzje w sprawie naruszenia warunków lub niedopełnienia obowiązków dotyczących prowadzenia działalności kantorowej. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w Polsce działało 4521 kantorów.
12. Działania NBP na rzecz systemu płatniczego polegają przede wszystkim na prowadzeniu systemów płatności i dokonywaniu rozrachunków międzybankowych, organizowaniu rozliczeń pieniężnych oraz sprawowaniu nadzoru nad systemem płatniczym. W 2023 r. kontynuowano budowę SORBNET3 – nowego systemu RTGS w złotych. W dniu 20 marca 2023 r. uruchomiono nowy system RTGS dla płatności w euro – system TARGET-NBP. Stanowi on polski komponent systemu paneuropejskiego służącego do takich rozliczeń. W ramach działań na rzecz zapewnienia wysokiego poziomu odporności cybernetycznej w polskim systemie płatniczym oceniono zgodność systemów płatności detalicznych prowadzonych przez KIR SA z wymaganiami CROE, a także przeprowadzono badanie ankietowe cyberodporności systemów płatności oraz systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych.
13. Prowadzona przez Narodowy Bank Polski obsługa bankowa budżetu państwa przyczynia się do zapewnienia bezpieczeństwa i płynności rozliczeń środków sektora finansów publicznych. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. NBP prowadził 29 003 rachunki dla 2924 klientów. Narodowy Bank Polski obsługuje zobowiązania i należności zagraniczne budżetu państwa oraz obrót papierami wartościowymi. W 2023 r. zorganizowano łącznie 23 przetargi sprzedaży i zamiany skarbowych papierów wartościowych oraz 10 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. NBP współpracuje także z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym.
14. Prace analityczno-badawcze prowadzone w NBP w 2023 r. miały na celu diagnozę bieżącej i przyszłej sytuacji w polskiej gospodarce, m.in. w zakresie wskaźników inflacji oraz procesów cenotwórczych, oczekiwań inflacyjnych, PKB oraz jego komponentów, rynku pracy, a także sytuacji finansowej gospodarstw domowych i przedsiębiorstw. Analizowano gospodarkę światową i wpływ zagranicy na gospodarkę Polski. Prowadzono prace związane z tworzeniem oraz doskonaleniem narzędzi analitycznych i progностycznych. Wyniki analiz i badań były wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP i Radę Polityki Pieniężnej. Narodowy Bank Polski zorganizował 4 międzynarodowe konferencje naukowe i 2 inne naukowe wydarzenia międzynarodowe.
15. Narodowy Bank Polski realizuje zadania statystyczne obejmujące pozyskiwanie danych sprawozdawczych od podmiotów sektora finansowego oraz od podmiotów niefinansowych.

W 2023 r. NBP dostosował infrastrukturę sprawozdawczą do nowych wymogów Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego w tej dziedzinie. Kontynuował badania procesów migracyjnych wśród uchodźców z Ukrainy w Polsce i opublikował dwa raporty z wynikami prac. Ponadto w NBP uruchomiono produkcyjnie wewnętrzną bazę danych Erydan i unowocześniono Hub Statystyczny.

16. Narodowy Bank Polski jest inicjatorem i uczestnikiem projektów edukacyjnych realizowanych na terenie całego kraju. W 2023 r. po raz trzeci przeprowadził ogólnopolski program edukacyjny Złote Szkoły NBP i dofinansował 92 projekty z zakresu edukacji ekonomicznej. Wzbogacił także ofertę edukacyjną i zbiory Centrum Pieniądza NBP, jak również kontynuował działania komunikacyjne w Internecie, w szczególności w mediach społecznościowych.
17. NBP uczestniczy w pracach Stałego Komitetu Rady Ministrów, Komitetu do Spraw Europejskich i innych gremiów międzyresortowych oraz współpracuje z organami państwa, opiniując projekty aktów prawnych z zakresu polityki gospodarczej i systemu bankowego. W ramach współpracy z Europejskim Bankiem Centralnym (EBC) Narodowy Bank Polski uczestniczy w procesie opiniowania projektów opinii EBC do projektowanych unijnych i krajowych (państw członkowskich UE) aktów legislacyjnych. W 2023 r. dotyczyły one m.in. kwestii finansowych i bankowych, w tym związanych z usługami rozliczeniowymi, nadzorem finansowym, stabilnością finansową, zarządzaniem kryzysowym i gwarantowaniem depozytów, systemami płatności, płatnościami gotówkowymi, cyfrowym euro, a także zrównoważonym rozwojem.
18. Przedstawiciele NBP uczestniczą w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (ERRS), komitetów i grup roboczych ESBC oraz ERRS, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz grup eksperckich Komisji Europejskiej. W 2023 r. najważniejsze prace dotyczyły projektów unijnych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie systemu finansowego oraz dokończenia budowy unii bankowej. NBP współpracuje też z międzynarodowymi instytucjami bankowymi (Grupą Banku Światowego, Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju oraz Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych), a także z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, w tym z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW). W 2023 r. kontynuowano udział w czasowym zwiększeniu zasobów finansowych MFW w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych (NAB) oraz pożyczki dwustronnej.
19. W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w NBP było o 55 etatów niższe niż w 2022 r. i wyniosło 3289 etatów.
20. Wynik finansowy NBP za 2023 r. był ujemny i wyniósł -20,8 mld zł. Ze względu na aprecjację złotego do walut obcych NBP odnotował w 2023 r. ujemny wynik z różnic kursowych w kwocie -31,0 mld zł. W celu pokrycia tych kosztów rozwiązano całkowicie rezerwę kursową w kwocie 15,1 mld zł. W 2023 r. ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej wyniósł -20,6 mld zł. NBP odnotował natomiast dodatni wynik z zarządzania rezerwami walutowymi (w walucie instrumentu) w kwocie 18,9 mld zł. Koszty działania i amortyzacji wyniosły w 2023 r. -1,8 mld zł.

1. Funkcjonowanie organów Narodowego Banku Polskiego

Zgodnie z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej oraz ustawą o Narodowym Banku Polskim organami NBP są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej i Zarząd Narodowego Banku Polskiego.

1.1. Prezes Narodowego Banku Polskiego

W 2023 r. Prezes NBP w ramach swoich obowiązków przewodniczył Radzie Polityki Pieniężnej i Zarządowi NBP oraz Komitetowi Stabilności Finansowej w formule makroostrożnościowej. Ponadto reprezentując Narodowy Bank Polski i Rzeczpospolitą Polską, Prezes NBP uczestniczył (lub był reprezentowany) w następujących spotkaniach międzynarodowych instytucji bankowych i finansowych:

- posiedzeniach Rady Ogólnej Europejskiego Banku Centralnego,
- dorocznym spotkaniu Rady Gubernatorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju,
- spotkaniach Rad Gubernatorów Grupy Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego,
- nieformalnych posiedzeniach Rady ECOFIN,
- posiedzeniach Rady Generalnej Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego,
- posiedzeniach gubernatorów Banku Rozrachunków Międzynarodowych.

W 2023 r. Prezes NBP wydał 28 zarządzeń, w tym 20 dotyczących emisji wartości kolekcjonerskich i monet okolicznościowych. Ponadto Prezes NBP wydał 10 obwieszczeń: 8 zawierających jednolite teksty aktów prawnych organów NBP, obwieszczenie w sprawie ogłoszenia wykazu walut wymienialnych, a także obwieszczenie w sprawie ogłoszenia bilansu oraz rachunku zysków i strat Narodowego Banku Polskiego za 2022 r.

Prezes NBP jako przełożony pracowników brał udział w kształtowaniu i realizowaniu polityki kadrowej, a także sprawował nadzór nad przestrzeganiem standardów pracy w NBP.

1.2. Rada Polityki Pieniężnej

Rada Polityki Pieniężnej

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Członkowie:	Ireneusz Dąbrowski
	Iwona Duda
	Wiesław Janczyk
	Cezary Kochalski
	Ludwik Kotecki
	Przemysław Litwiniuk
	Gabriela Masłowska
	Joanna Tyrowicz
	Henryk Wnorowski

W 2023 r. Rada Polityki Pieniężnej działała zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2023*. Odbyła 12 posiedzeń (w tym 11 decyzyjnych), na których podjęła 8 uchwał normatywnych oraz jedną uchwałę nienormatywną. Uchwały RPP były publikowane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” i Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

W 2023 r. RPP podjęła 2 uchwały w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim (Tabela 1). W 2023 r. RPP nie zmieniła uchwał w sprawie stóp rezerwy obowiązkowej banków, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych i Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz wysokości oprocentowania rezerwy obowiązkowej (Tabela 2).

Tabela 1. Stopy procentowe NBP na koniec 2022 i 2023 r. (w %)

Stopa referencyjna		Stopa lombardowa		Stopa depozytowa		Stopa redyskontowa weksli		Stopa dyskontowa weksli	
31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2022	31.12.2023
6,75	5,75	7,25	6,25	6,25	5,25	6,80	5,80	6,85	5,85

Źródło: dane NBP.

Tabela 2. Stopy rezerwy obowiązkowej i oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej na koniec 2023 r.

Stopa rezerwy obowiązkowej/oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej	Wysokość w %	Obowiązuje od dnia
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków złotych i środków w walutach obcych zgromadzonych na rachunkach bankowych oraz od środków uzyskanych z tytułu emisji papierów wartościowych	3,50	31.03.2022 r.
Stopa rezerwy obowiązkowej od środków uzyskanych z tytułu operacji <i>repo</i> i <i>sell-buy-back</i> oraz środków pozyskanych co najmniej na 2 lata	0,00	1.03.2018 r.
Wysokość oprocentowania środków rezerwy obowiązkowej*	5,75	5.10.2023 r.

Źródło: dane NBP.

* 1,0 wysokości stopy referencyjnej.

Pozostałe uchwały podjęte przez RPP w 2023 r. dotyczyły:

- przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2022 r.,
- przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2022,
- oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2022,
- zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2022 r.,
- ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2024,
- zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2024,
- wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdania finansowe Narodowego Banku Polskiego za lata 2023, 2024 i 2025.

W związku z art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim RPP przyjęła następujące dokumenty:

- *Bilans płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej* — za III i IV kwartał 2022 r. oraz za I i II kwartał 2023 r.,
- *Międzynarodową pozycję inwestycyjną Polski w 2022 r.*,
- *Prognozę bilansu płatniczego Rzeczypospolitej Polskiej na 2024 r.*,
- *Opinię do projektu ustawy budżetowej na rok 2024.*

Rada Polityki Pieniężnej rozpatrywała także projekcje inflacji i PKB oraz przyjęła trzy *Raporty o inflacji* (w marcu, lipcu i listopadzie).

W 2023 r. członkowie RPP uczestniczyli w spotkaniach z analitykami rynkowymi oraz w konferencjach i seminariach naukowych o tematyce ekonomicznej.

1.3. Zarząd Narodowego Banku Polskiego

Zarząd NBP*

Przewodniczący:	Adam Glapiński
Wiceprezes NBP — Pierwszy Zastępca Prezesa NBP:	Marta Kightley
Wiceprezes NBP:	Adam Lipiński
Członkowie:	Marta Gajęcka
	Paweł Mucha
	Piotr Pogonowski
	Artur Soboń*
	Rafał Sura
	Paweł Szałamacha

* Z dniem 6 grudnia 2023 r. na funkcję członka Zarządu NBP został powołany Artur Soboń.

Zgodnie z ustawą o NBP działalnością Narodowego Banku Polskiego kieruje Zarząd NBP. Podejmuje on uchwały w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji innych organów NBP oraz realizuje uchwały RPP. W 2023 r. Zarząd NBP wykonywał podstawowe zadania zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2023*, *Planem działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2023–2025* i *Planem finansowym Narodowego Banku Polskiego na rok 2023*.

Zarząd NBP rozpatrywał projekty uchwał i inne materiały na posiedzenie Rady Polityki Pieniężnej.

W 2023 r. Zarząd NBP zajmował się zagadnieniami dotyczącymi:

- projekcji inflacji i PKB,
- bieżącej sytuacji makroekonomicznej w kraju, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji sektora finansów publicznych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych oraz sytuacji na rynkach: pracy, nieruchomości, finansowym, kredytowym i walutowym,
- bieżącej sytuacji na światowych rynkach finansowych, w tym na rynkach finansowych strefy euro oraz krajów Europy Środkowej i Wschodniej,
- stabilności systemu finansowego w Polsce, w tym oceny funkcjonowania i perspektyw rozwoju systemu bankowego,
- płynności sektora bankowego oraz instrumentów polityki pieniężnej,
- sytuacji na rynku międzybankowym oraz operacji otwartego rynku.

Zarząd NBP omawiał także zagadnienia dotyczące: działalności emisyjnej, zarządzania rezerwami dewizowymi, funkcjonowania polskiego systemu płatniczego oraz bankowej obsługi budżetu państwa.

W 2023 r. Zarząd NBP odbył 43 posiedzenia. Podjął 96 uchwał Zarządu NBP (w tym: 51 uchwał normatywnych i 45 uchwał nienormatywnych)¹ oraz 134 uchwały zarządcze Zarządu NBP.

Uchwały podjęte przez Zarząd NBP dotyczyły w szczególności:

- trybu i szczegółowych zasad przekazywania NBP przez banki danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego,
- regulaminu Fixingu Stawki Referencyjnej POLONIA,
- regulaminu ustalania planu emisji monet przeznaczonych na cele kolekcjonerskie i planu emisji monet okolicznościowych emitowanych przez Narodowy Bank Polski, zatwierdzania ich projektów graficznych i realizacyjnych, decyzji o rozpoczęciu produkcji oraz o postępowaniu z monetami wycofanymi ze sprzedaży,
- warunków i zasad sprzedaży przez NBP monet, banknotów i numizmatów przeznaczonych na cele kolekcjonerskie oraz na inne cele,
- funkcjonowania Rady ds. Systemu Płatniczego,
- prowadzenia przez Narodowy Bank Polski rachunków bankowych,
- regulaminu prowadzenia przez NBP rachunków bankowych i świadczenia usługi bankowości elektronicznej,
- regulaminu realizacji przez NBP w obrocie zagranicznym i krajowym poleceń wypłaty w walutach obcych i walucie krajowej oraz operacji czekowych w walutach obcych, a także skupu i sprzedaży walut obcych dla posiadaczy rachunków bankowych,
- prowizji i opłat bankowych stosowanych przez NBP,
- przedłużenia członkostwa NBP w stowarzyszeniu Official Monetary and Financial Institutions Forum (OMFIF),
- zasad i trybu sporządzania planu finansowego NBP oraz sprawozdania z jego realizacji,
- zasad organizacji rachunkowości w Narodowym Banku Polskim,
- regulaminu organizacyjnego Narodowego Banku Polskiego.

Uchwały zarządcze Zarządu NBP dotyczyły m.in.:

- przedłużenia obowiązywania umowy pożyczki dwustronnej zawartej pomiędzy NBP a MFW,
- zawarcia przez NBP jako członka międzynarodowej Grupy Banków Centralnych ds. Przeciwdziałania Fałszerstwom (Central Bank Counterfeit Deterrence Group – CBCDG) nowych umów zapewniających dalsze korzystanie z dostępnych dla tej grupy technologii zapobiegających wykorzystywaniu urządzeń cyfrowych do fałszowania banknotów,

¹ Zgodnie z art. 53 i 54 ustawy o Narodowym Banku Polskim uchwały Zarządu NBP będące aktami normatywnymi są ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” lub w Dzienniku Urzędowym Narodowego Banku Polskiego.

-
- wspólnej emisji przez Narodowy Bank Polski i Narodowy Bank Ukrainy srebrnych monet kolekcjonerskich, w tym przekazania przez NBP na rzecz Ukrainy wsparcia finansowego w wysokości całkowitego przychodu ze sprzedaży tych monet (pomniejszonego o koszty emisji),
 - rozpoczęcia prac dotyczących reorganizacji obsługi instrumentów polityki pieniężnej oraz ich ewidencji księgowej w NBP,
 - stosowania i przestrzegania przez NBP krajowych oraz międzynarodowych list sankcyjnych.

W związku z agresją Rosji na Ukrainę Narodowy Bank Polski kontynuował działania mające na celu wsparcie Narodowego Banku Ukrainy i jego pracowników, w tym w formie przedłużenia obowiązywania umowy o linii swapowej dla NBU i poszerzenia współpracy technicznej.

Ponadto w 2023 r. Zarząd NBP sporządził roczne sprawozdanie finansowe NBP za 2022 r.²

1.4. Plan działalności NBP

W 2023 r. realizowano *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2023–2025*, uchwalony przez Zarząd NBP 28 października 2022 r. W *Planie* określono cele NBP na najbliższe lata i zadania służące ich realizacji.

Zgodnie z zasadami planowania działalności w NBP Zarząd NBP uchwalił *Plan działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2024–2026*, który obowiązuje od 1 stycznia 2024 r.

² Na podstawie art. 17 ust. 4 pkt 12 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

2. Polityka pieniężna³

Przedkładając sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej, Rada Polityki Pieniężnej wypełnia zobowiązanie zawarte w art. 227 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej do złożenia Sejmowi sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego. Zgodnie z art. 53 ustawy o Narodowym Banku Polskim sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej jest ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”. Sprawozdanie prezentuje główne elementy realizowanej strategii polityki pieniężnej, opis uwarunkowań makroekonomicznych i decyzji podejmowanych w zakresie polityki pieniężnej w roku objętym sprawozdaniem, a także opis stosowanych instrumentów polityki pieniężnej.

Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2023 zawiera załączniki, w których przedstawiono kształtowanie się wybranych zmiennych makroekonomicznych, a także Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami w roku objętym sprawozdaniem.

Przy ocenie polityki pieniężnej *ex post* należy brać pod uwagę jej uwarunkowania, w tym przede wszystkim to, że działania władz monetarnych wpływają na gospodarkę ze znacznym opóźnieniem, a jednocześnie są podejmowane w warunkach niepewności dotyczącej przyszłych procesów makroekonomicznych. Należy także uwzględniać to, że w gospodarce występują wstrząsy makroekonomiczne, które — choć pozostają poza kontrolą krajowej polityki pieniężnej — mogą w znacznej mierze wpływać na sytuację gospodarczą i procesy inflacyjne w krótkim, a także w średnim okresie. W ostatnich latach wstrząsy makroekonomiczne związane były przede wszystkim ze skutkami gospodarczymi pandemii COVID-19 oraz agresji zbrojnej Rosji na Ukrainę. Ze względu na ich szczególną siłę i trwałość oddziaływania, wstrząsy te w istotny sposób wpływały na sytuację makroekonomiczną, w tym procesy inflacyjne, na świecie i w Polsce.

2.1. Strategia polityki pieniężnej w 2023 r.

W 2023 r. Rada Polityki Pieniężnej, zwana dalej „Radą” lub „RPP”, prowadziła politykę pieniężną zgodnie z *Założeniami polityki pieniężnej na rok 2023*, przyjętymi uchwałą nr 15/2022 z dnia 7 września 2022 r. w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2023 (M.P. poz. 915). Główne elementy realizowanej w 2023 r. strategii polityki pieniężnej przedstawiono poniżej.

Podobnie jak w poprzednich latach głównym celem polityki pieniężnej było utrzymanie stabilności cen, przy jednoczesnym wspieraniu zrównoważonego wzrostu gospodarczego oraz stabilności systemu finansowego. W ten sposób Rada realizowała podstawowe zobowiązania Narodowego Banku Polskiego zawarte w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483,

³ Rozdział *Polityka pieniężna* jest *Sprawozdaniem z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2023*, które Rada Polityki Pieniężnej przyjęła na posiedzeniu w dniu 8 maja 2024 r. Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 5, art. 12, art. 16, art. 17 ust. 3 pkt 1 i ust. 4 pkt 2 i 4, art. 23–24 oraz przepisów rozdziału 6 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

z 2001 r. Nr 28, poz. 319, z 2006 r. Nr 200, poz. 1471 oraz z 2009 r. Nr 114, poz. 946) oraz w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 2025). Zgodnie z art. 227 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej „Narodowy Bank Polski odpowiada za wartość polskiego pieniądza”. Ustawa o Narodowym Banku Polskim, zwanym dalej „NBP”, w art. 3 ust. 1 stanowi, że „podstawowym celem działalności NBP jest utrzymanie stabilnego poziomu cen, przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej Rządu, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP”.

Rada dążyła do zapewnienia stabilności cen, wykorzystując strategię celu inflacyjnego. W ramach tej strategii od 2004 r. celem polityki pieniężnej jest utrzymanie inflacji – rozumianej jako procentowa roczna zmiana indeksu cen towarów i usług konsumpcyjnych – na poziomie 2,5% z symetrycznym przedziałem odchyłeń o szerokości ± 1 punktu procentowego w średnim okresie.

Średniookresowy charakter celu inflacyjnego oznacza, że – ze względu na szoki makroekonomiczne i finansowe – inflacja może okresowo kształtować się powyżej lub poniżej celu, w tym również poza określonym przedziałem odchyłeń od celu. Reakcja polityki pieniężnej na szoki jest elastyczna i zależy od ich przyczyn oraz oceny trwałości ich skutków, w tym wpływu na procesy inflacyjne. W przypadku odchylenia inflacji od celu, Rada w sposób elastyczny określa pożądane tempo powrotu inflacji do celu, ponieważ szybkie sprowadzenie inflacji do celu może wiązać się z istotnymi kosztami dla stabilności makroekonomicznej lub finansowej. Decydując o zmianach parametrów prowadzonej polityki pieniężnej, Rada bierze pod uwagę dostosowania cenowe zachodzące w gospodarce, których źródła znajdują się poza wpływem krajowej polityki pieniężnej. W *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2023* wskazano, że w obecnych warunkach te dostosowania są związane przede wszystkim z szokiem wywołanym zbrojną agresją Rosji na Ukrainę, konsekwencjami pandemii COVID-19, a także ze skutkami zachodzących w gospodarce zmian strukturalnych, w tym transformacji energetycznej oraz z procesem doganiania przez Polskę bardziej rozwiniętych gospodarek (tj. procesem konwergencji).

Realizowana przez Radę strategia polityki pieniężnej zakłada elastyczność w zakresie stosowanych instrumentów. Oznacza to, że instrumentarium NBP może być dostosowywane do natury występujących w gospodarce zaburzeń oraz uwarunkowań rynkowych. Elastyczne kształtowanie instrumentów polityki pieniężnej sprzyja efektywnemu działaniu mechanizmu transmisji oraz stabilności makroekonomicznej i finansowej.

Podjmując decyzje w zakresie polityki pieniężnej, Rada bierze pod uwagę opóźnienia, z jakimi wpływają one na gospodarkę. Długość opóźnień, jakie występują od podjęcia decyzji w zakresie parametrów polityki pieniężnej do zaobserwowania jej najsilniejszego wpływu na wielkości realne (m.in. produkcję i zatrudnienie) oraz inflację, wynosi kilka kwartałów i może zmieniać się w czasie. Ponadto polityka pieniężna jest prowadzona w warunkach niepewności, dotyczącej w szczególności przyszłego kształtowania się sytuacji gospodarczej.

Stabilizowanie inflacji na niskim poziomie jest ważnym, ale niewystarczającym warunkiem utrzymania równowagi w gospodarce, która z kolei sprzyja utrzymaniu stabilności cen w długim okresie. Zagrożeniem dla stabilności cen w długim okresie mogą być nierównowagi w sektorze finansowym. Nierównowagom tym powinna przeciwdziałać przede wszystkim polityka makroostrożnościowa

nakierowana na ograniczenie ryzyka systemowego i wspieranie w ten sposób długookresowego, zrównoważonego wzrostu gospodarczego. Ma to znaczenie zwłaszcza w warunkach znacznej swobody przepływu kapitału i integracji rynków finansowych. Prowadzona przez Radę polityka wspiera działania polityki makroostrożnościowej, w tym sprzyja utrzymaniu stabilności systemu finansowego i ogranicza ryzyko narastania nierównowag w gospodarce, uwzględniając kształtowanie się cen aktywów (w tym cen nieruchomości) oraz dynamikę akcji kredytowej, o ile nie ogranicza to podstawowego celu NBP.

Oprócz polityki pieniężnej i makroostrożnościowej istotną rolę w utrzymywaniu stabilności makroekonomicznej pełni także polityka fiskalna. Dla zachowania stabilności makroekonomicznej niezbędne jest prowadzenie polityki fiskalnej, która łagodzi wpływ szoków na gospodarkę i jednocześnie zapewnia długookresową stabilność finansów publicznych.

W 2023 r. — podobnie jak w poprzednich latach — Rada realizowała strategię celu inflacyjnego w warunkach płynnego kursu walutowego. Reżim płynnego kursu nie wyklucza interwencji na rynku walutowym, gdy jest to uzasadnione przez warunki rynkowe lub sprzyja zapewnieniu stabilności makroekonomicznej lub finansowej kraju.

2.2. Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w 2023 r.

W 2023 r. parametry polityki pieniężnej, w tym poziom stóp procentowych NBP, były dostosowywane do sytuacji w gospodarce tak, aby zapewnić długookresową stabilność cen i jednocześnie wspierać zrównoważony wzrost gospodarczy oraz stabilność systemu finansowego. Rada dążyła do obniżenia inflacji do poziomu zgodnego z celem inflacyjnym NBP w średnim okresie. Decyzje w zakresie polityki pieniężnej były podejmowane na podstawie dostępnych informacji dotyczących bieżącej i oczekiwanej sytuacji makroekonomicznej, w tym kształtowania się inflacji i koniunktury gospodarczej.

W 2023 r. wzrost gospodarczy w strefie euro wyraźnie spowolnił, przy czym w Niemczech nastąpił nieznaczny spadek PKB. Wobec osłabionej presji popytowej w wielu krajach — oraz przy spadku presji kosztowej wskutek niższych niż w poprzednim roku cen surowców, a także wygasania wcześniejszych napięć w globalnych łańcuchach dostaw — inflacja na świecie, po silnym wzroście w poprzednich latach, obniżyła się w ciągu 2023 r. Mimo to, w wielu gospodarkach, w tym w strefie euro i Stanach Zjednoczonych, nadal kształtowała się powyżej celów inflacyjnych banków centralnych.

W warunkach pogorszenia koniunktury za granicą w 2023 r. nastąpiło wyraźne osłabienie dynamiki aktywności gospodarczej również w Polsce. W 2023 r. roczna dynamika PKB spowolniła do 0,2% (z 5,6% w 2022 r.) i była najniższa co najmniej od 1996 r. (z wyjątkiem 2020 r., tj. początkowego okresu pandemii COVID-19). Jednocześnie popyt krajowy obniżył się o 3,2%, w tym konsumpcja spadła o 1,0%. Nadal rosły natomiast inwestycje, przy wyraźnym ujemnym wkładzie zmian zapasów do dynamiki PKB.

W tych uwarunkowaniach w ciągu 2023 r. nastąpił wyraźny spadek inflacji CPI w Polsce (od szczytu w lutym 2023 r. roczna dynamika cen obniżyła się o 12,2 pkt proc. do 6,2% w grudniu 2023 r.;

Wykres 1)⁴. Na obniżenie się inflacji w ciągu 2023 r.łożył się spadek rocznych dynamik wszystkich głównych komponentów wskaźnika CPI. Jednocześnie obniżyły się wszystkie miary inflacji bazowej⁵. W ciągu 2023 r. obniżyły się również miary oczekiwań inflacyjnych konsumentów i przedsiębiorców, a także prognozy inflacji analityków sektora finansowego (formułowane w horyzoncie zarówno czterech, jak i ośmiu kwartałów). Spadkowi inflacji sprzyjało zmniejszenie się presji kosztowej — znajdujące odzwierciedlenie w szczególności w spadku cen produkcji sprzedanej przemysłu — w związku ze stopniowym wygasaniem wcześniejszych zewnętrznych szoków podażyowych, które przyczyniały się do wzrostu dynamiki cen w poprzednich latach. W kierunku niższej inflacji oddziaływało także ograniczenie presji popytowej, w warunkach zacieśnienia polityki pieniężnej NBP dokonanego w latach 2021-2022 i późniejszego utrzymywania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie⁶. Obniżaniu się inflacji sprzyjała również aprecjacja kursu złotego do głównych walut w ciągu 2023 r.

Według danych napływających na początku 2024 r., w I kw. 2024 r. inflacja nadal się obniżała i od lutego kształtowała się na poziomie zgodnym z celem inflacyjnym NBP (według danych GUS inflacja CPI w lutym 2024 r. wyniosła 2,8% r/r, a w marcu 2,0% r/r).

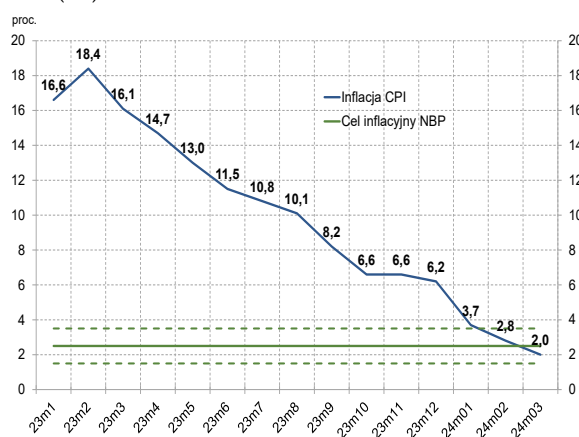
Na posiedzeniach od stycznia do lipca 2023 r.⁷ Rada utrzymywała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną na poziomie 6,75%, po ich wcześniejszym podwyższeniu w latach 2021-2022 (Tabela 3). W związku z tym od września 2022 r. do sierpnia 2023 r. stopa referencyjna NBP kształtowała się na najwyższym poziomie w okresie obowiązywania celu inflacyjnego NBP na obecnym poziomie (tj. od 2004 r.; Wykres 2), co zarazem stanowiło najdłuższy w historii Rady (tj. od 1998 r.) okres utrzymywania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie po wcześniejszych podwyżkach. Rada oceniała wówczas, że ze względu na skalę i trwałość oddziaływania wcześniejszych szoków, które pozostawały poza wpływem krajowej polityki pieniężnej, powrót inflacji do celu NBP będzie następował stopniowo.

⁴ Średnioroczna inflacja CPI obniżyła się do 11,4% w 2023 r. wobec 14,4% w 2022 r.

⁵ Inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii obniżyła się od szczytu w marcu 2023 r. o 5,4 pkt proc., tj. do 6,9% r/r w grudniu 2023 r.

⁶ Efekty wcześniejszego zacieśnienia polityki pieniężnej NBP były widoczne w szczególności na rynku kredytowym. Łączne zadłużenie prywatnego sektora niefinansowego z tytułu kredytów i innych należności bankowych w relacji do PKB w 2023 r. dalej się obniżało i pod koniec tego roku było o około 15 pkt proc. niższe niż przed wybuchem pandemii COVID-19 oraz najniższe od 2007 r.

⁷ Posiedzenia w dniach: 3-4 stycznia, 7-8 lutego, 7-8 marca, 7-8 kwietnia, 9-10 maja, 5-6 czerwca i 5-6 lipca 2023 r.

Wykres 1. Inflacja CPI w Polsce na tle celu inflacyjnego NBP (r/r)

Źródło: dane GUS i NBP.

Wykres 2. Stopa referencyjna NBP

Źródło: dane NBP.

Informacje dostępne we wrześniu i październiku 2023 r. potwierdzały systematyczny i szybki spadek inflacji w Polsce, a także wyraźne obniżenie się oczekiwań inflacyjnych. Dane napływające z gospodarki wskazywały na przedłużające się istotne osłabienie aktywności, w tym spadek krajowego popytu. Jednocześnie dane sygnalizowały niższą presję kosztową oraz przedłużające się osłabienie koniunktury u głównych partnerów handlowych Polski, które przyczyniło się do spadku polskiego eksportu. Niższe od wcześniejszych oczekiwań dane o inflacji w Polsce dostępne we wrześniu i październiku 2023 r. – wraz ze słabszą od oczekiwań dynamiką krajowej aktywności gospodarczej – sygnalizowały, że średniookresowa ścieżka dynamiki cen również może ukształtować się poniżej prognoz, a inflacja może szybciej obniżyć się do celu inflacyjnego. Jednocześnie spadek inflacji i oczekiwań inflacyjnych oddziaływał w kierunku wzrostu restrykcyjności polityki pieniężnej. Biorąc pod uwagę te uwarunkowania – a także opóźnienia, z jakimi decyzje w zakresie polityki pieniężnej wpływają na gospodarkę – na posiedzeniach we wrześniu i październiku 2023 r.⁸ Rada dokonała dostosowania stóp procentowych NBP, w tym obniżyła stopę referencyjną NBP łącznie z 6,75% do 5,75%.

Z kolei na posiedzeniach w listopadzie i grudniu 2023 r.⁹ Rada – biorąc pod uwagę dokonane w poprzednich miesiącach dostosowanie stóp procentowych, a także niepewność co do kształtu przyszłej polityki fiskalnej i regulacyjnej oraz jej wpływu na inflację – utrzymała stopy procentowe NBP na niezmienionym poziomie.

⁸ Posiedzenia w dniach 5-6 września i 3-4 października 2023 r.

⁹ Posiedzenia w dniach 7-8 listopada i 5-6 grudnia 2023 r.

Tabela 3. Stopy procentowe NBP na koniec poszczególnych miesięcy (w proc.)

Miesiąc	Stopa referencyjna	Stopa lombardowa	Stopa depozytowa	Stopa redyskontowa weksli	Stopa dyskontowa weksli
grudzień 2022 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
styczeń 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
luty 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
marzec 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
kwiecień 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
maj 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
czerwiec 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
lipiec 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
sierpień 2023 r.	6,75	7,25	6,25	6,80	6,85
wrzesień 2023 r.	6,00	6,50	5,50	6,05	6,10
październik 2023 r.	5,75	6,25	5,25	5,80	5,85
listopad 2023 r.	5,75	6,25	5,25	5,80	5,85
grudzień 2023 r.	5,75	6,25	5,25	5,80	5,85

Źródło: dane NBP.

W dalszej części rozdziału przedstawiono informacje dotyczące uwarunkowań decyzji dotyczących stóp procentowych NBP podejmowanych przez Radę w 2023 r. w podziale na dwa podokresy, tj. od stycznia do sierpnia 2023 r. oraz od września do grudnia 2023 r.

Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w okresie od stycznia do sierpnia 2023 r.

Dane napływające w okresie styczeń-sierpień 2023 r. wskazywały, że koniunktura w otoczeniu polskiej gospodarki, w tym zwłaszcza w strefie euro, się osłabiała¹⁰. Jednocześnie koniunktura w Stanach Zjednoczonych była relatywnie dobra¹¹. Niekorzystnie na aktywność na świecie w dalszym ciągu oddziaływały skutki wcześniejszych szoków podażowych związanych z pandemią COVID-19 i agresją zbrojną Rosji na Ukrainę — pomimo ich stopniowego wygasania — oraz efekty zacieśnienia warunków monetarnych. Utrzymywała się przy tym niepewność dotycząca perspektyw koniunktury na świecie¹². Dostępne wówczas dane i prognozy wskazywały, że dynamika aktywności w otoczeniu polskiej gospodarki będzie w 2023 r. wyraźnie niższa niż w 2022 r.¹³ Jednocześnie sytuacja na rynkach pracy w wielu gospodarkach pozostawała dobra.

W omawianym okresie następowało stopniowe wygasanie wcześniejszych negatywnych szoków podażowych. Ceny surowców energetycznych i rolnych kształtowały się poniżej rekordowych

¹⁰ Dynamika PKB w strefie euro wyniosła 1,9% r/r w IV kw. 2022 r., 1,3% r/r w I kw. 2023 r. i 0,6% r/r w II kw. 2023 r.

¹¹ Dynamika PKB w Stanach Zjednoczonych wyniosła 0,7% r/r w IV kw. 2022 r., 1,7% r/r w I kw. 2023 r. i 2,4% w II kw. 2023 r.

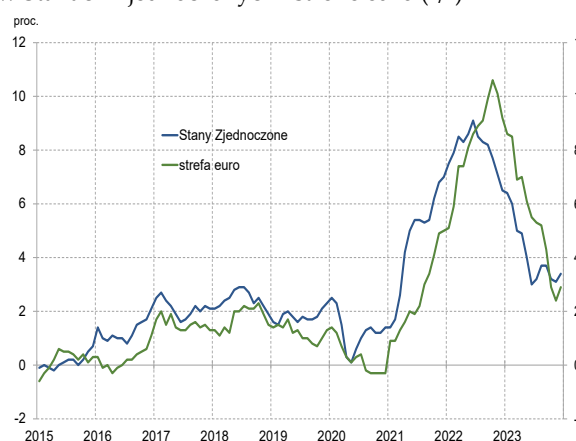
¹² Od marca 2023 r. dodatkowym czynnikiem niepewności dla perspektyw aktywności gospodarczej na świecie było wystąpienie napięć w sektorze bankowym w Stanach Zjednoczonych oraz Europie.

¹³ Dotyczyło to w szczególności gospodarki Niemiec, gdzie według dostępnych w omawianym okresie prognoz, dynamika PKB w 2023 r. miała być zbliżona do zera lub ujemna.

poziomów z 2022 r., jednak pozostawały wyższe niż przeciętnie przed pandemią¹⁴. Ustępowały także napięcia w globalnych łańcuchach dostaw. Malejąca presja kosztowa znalazła odzwierciedlenie w wyraźnym spadku dynamiki cen produkcji sprzedanej przemysłu w wielu gospodarkach.

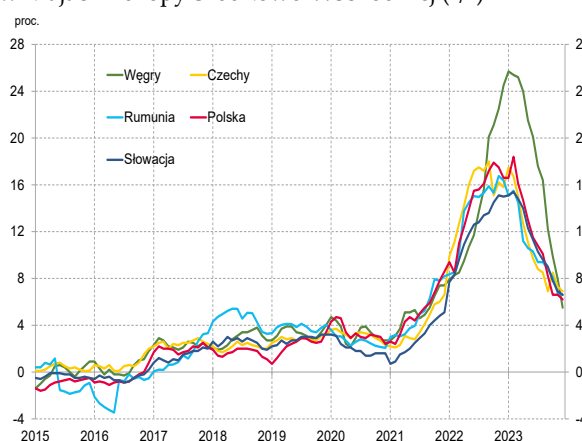
W warunkach stopniowego wygasania szoków podaży, osłabiania się dynamiki aktywności gospodarczej i wyższych niż w poprzednich latach stóp procentowych na świecie, inflacja w większości gospodarek obniżyła się w ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2023 r., pozostając jednak na podwyższonym poziomie. W strefie euro inflacja HICP obniżyła się z 8,6% r/r w styczniu do 5,2% r/r w sierpniu 2023 r. (Wykres 3), przy czym inflacja bazowa była nadal wyraźnie podwyższona. Dostępne prognozy wskazywały, że w kolejnych kwartałach inflacja w otoczeniu polskiej gospodarki powinna się dalej obniżać, choć miało to następować stopniowo. Jednocześnie w gospodarkach regionu Europy Środkowo-Wschodniej dynamika cen konsumpcyjnych również się obniżała, choć kształtowała się przeciętnie na wyższym poziomie niż w głównych gospodarkach rozwiniętych (Wykres 4).

Wykres 3. Wskaźniki inflacji cen dóbr konsumpcyjnych w Stanach Zjednoczonych i strefie euro (r/r)

Źródło: dane Bureau of Labor Statistics, Eurostat.
Stany Zjednoczone – inflacja CPI. Strefa euro – inflacja HICP.

Wykres 4. Wskaźniki inflacji cen dóbr konsumpcyjnych w krajach Europy Środkowo-Wschodniej (r/r)

Źródło: dane Eurostat i krajowych urzędów statystycznych.
Polska, Czechy, Węgry, Rumunia – inflacja CPI. Słowacja – inflacja HICP.

W tych warunkach, w okresie od stycznia do sierpnia 2023 r. banki centralne wielu gospodarek rozwiniętych kontynuowały podwyższanie stóp procentowych, choć w mniejszej skali niż w 2022 r. Europejski Bank Centralny, zwany dalej „EBC”, w okresie od stycznia do lipca 2023 r. podwyższył stopy procentowe, w tym stopę depozytową łącznie o 1,75 pkt proc. (z 2,00% do 3,75%; Wykres 5). Rezerwa Federalna Stanów Zjednoczonych, zwana dalej „Fed”, w okresie od stycznia do lipca 2023 r. podniosła

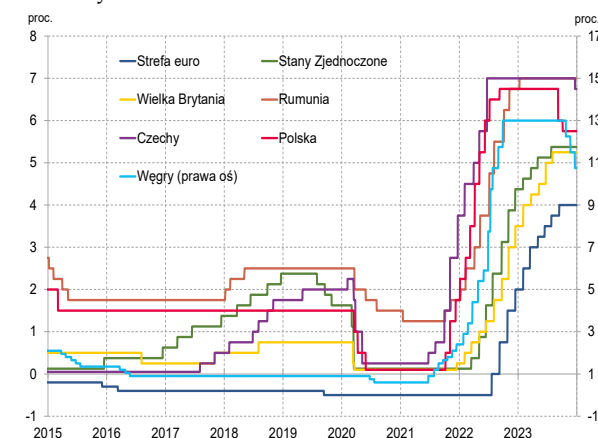
¹⁴ Średnia cena ropy naftowej (cena ropy Brent w dolarach amerykańskich za baryłkę) w 2023 r. była o około 40% wyższa w porównaniu do średniej sprzed wybuchu pandemii COVID-19 (tj. średniej z lat 2015-2019) i o około 17% niższa niż średnio w 2022 r., średnia cena gazu ziemnego (notowania kontraktów *futures* na gaz ziemny dostarczany do holenderskiego hubu TTF w dolarach amerykańskich za megawatogodzinę) była ponad 2 razy wyższa niż średnio w latach 2015-2019 i około 3 razy niższa niż średnio w 2022 r., średnia cena węgla (notowania kontraktów *futures* na węgiel kamienny w porcie Richard's Bay w dolarach amerykańskich za tonę) była o około 60% wyższa niż średnio w latach 2015-2019 i około 2 razy niższa niż średnio w 2022 r., a średni poziom indeksu cen surowców rolnych (w euro) był o około połowę wyższy niż średnio w latach 2015-2019 i o około 4% niższy niż średnio w 2022 r.

przedział dla stopy *fed funds* łącznie o 1,00 pkt proc. (z 4,25-4,50% do 5,25-5,50%). Jednocześnie w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, bank centralny Czech utrzymywał stopy procentowe na niezmiennym poziomie, natomiast bank centralny Węgier złagodził politykę pieniężną, obniżając stopy procentowe.

W krajowej gospodarce, dane napływające w okresie styczeń-sierpień 2023 r. wskazywały na obniżenie się rocznej dynamiki PKB, w tym poniżej zera w I połowie 2023 r. (Wykres 6). Dynamika PKB wyniosła 2,8% r/r w IV kw. 2022 r., a następnie obniżyła się do -0,4% r/r w I kw. 2023 r. i -0,6% w II kw. 2023 r. Jednocześnie poniżej zera spadła także roczna dynamika popytu krajowego (wyniosła 1,3% r/r w IV kw. 2022 r., -4,8% r/r w I kw. 2023 r. i -2,6% r/r w II kw. 2023 r.). W kierunku niższej dynamiki aktywności gospodarczej oddziaływały w szczególności skutki wcześniejszych zewnętrznych szoków podaży – które zmniejszały dynamikę dochodów gospodarstw domowych i ograniczały dynamikę konsumpcji w I połowie 2023 r. – a także osłabiona koniunktura w strefie euro i utrzymująca się niepewność związana z agresją zbrojną Rosji na Ukrainę. Ograniczająco na dynamikę popytu oddziaływały także efekty dokonanych w latach 2021-2022 podwyżek stóp procentowych NBP. Natomiast w kierunku wyższej aktywności gospodarczej oddziaływał relatywnie wysoki wzrost inwestycji, efekty działań w zakresie polityki fiskalnej oraz utrzymująca się korzystna sytuacja na rynku pracy. Dostępne prognozy, w tym projekcje inflacji i PKB z marca i lipca 2023 r., wskazywały, że średnioroczna dynamika PKB w 2023 r. będzie wyraźnie niższa niż w 2022 r.

W omawianym okresie, mimo spowolnienia dynamiki aktywności gospodarczej, sytuacja na rynku pracy pozostawała korzystna. Utrzymywała się niska stopa bezrobocia i wyraźny wzrost nominalnych wynagrodzeń. Jednocześnie liczba pracujących pozostawała wysoka, choć roczny wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw spowalniał.

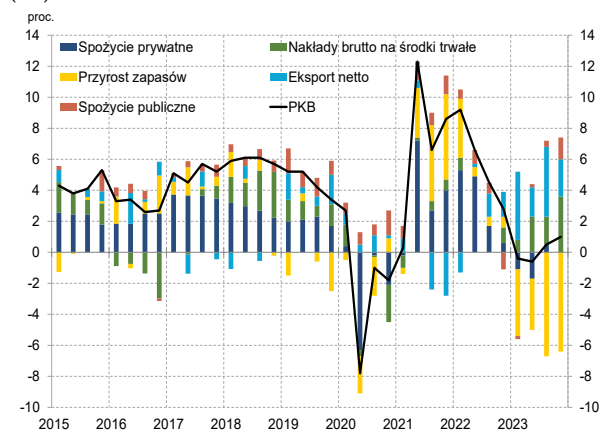
Wykres 5. Stopy procentowe wybranych banków centralnych

Źródło: dane Bloomberg.

Stopa procentowa banku centralnego: dla Stanów Zjednoczonych – środek przedziału dla stopy *fed funds*; dla strefy euro – *deposit facility*; dla Wielkiej Brytanii – *Bank Rate*; dla Czech – stopa repo 2W; dla Rumunii – *monetary policy rate*; dla Węgier – *base rate*; dla Polski – stopa referencyjna NBP.

Wykres 6. Dynamika PKB w Polsce wraz z jej strukturą (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

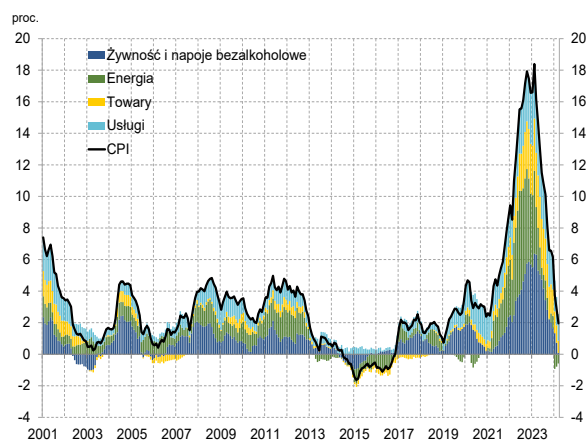
Inflacja CPI w Polsce — po wzroście na początku 2023 r. (z 16,6% r/r w styczniu do 18,4% r/r w lutym; Wykres 7)¹⁵ — w kolejnych miesiącach wyraźnie się obniżyła i w sierpniu 2023 r. wyniosła 10,1% r/r. Na obniżenie się inflacji złożył się spadek rocznych dynamik wszystkich głównych komponentów wskaźnika CPI, tj. cen żywności i napojów bezalkoholowych, cen energii, a także inflacji CPI po wyłączeniu cen żywności i energii (w tym cen zarówno towarów nieżywnościowych, jak i usług). Spadkowi inflacji sprzyjało wygasanie presji kosztowej związanej z wcześniejszymi zewnętrznymi negatywnymi szokami podażowymi — w tym niższe ceny surowców na rynkach światowych i ustępowanie napięć w globalnych łańcuchach dostaw — oraz osłabienie popytu konsumpcyjnego. Dezinflację wspierało również umocnienie kursu złotego względem głównych walut. Według dostępnych prognoz inflacja miała się dalej obniżać. Projekcje inflacji i PKB z marca i lipca 2023 r. wskazywały, że — przy założeniu niezmiennych stóp procentowych NBP — inflacja będzie stopniowo obniżać się do poziomu zgodnego z celem inflacyjnym NBP.

Jednocześnie w kierunku obniżenia inflacji oddziaływały skutki silnego zacieśnienia polityki pieniężnej NBP dokonanego w latach 2021-2022 i późniejszego utrzymywania stóp procentowych NBP na niezmiennym poziomie, które znalazły odzwierciedlenie m.in. w sytuacji na rynku kredytowym. W omawianym okresie dynamika roczna zadłużenia sektora gospodarstw domowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych — pomimo stopniowego wzrostu — pozostawała ujemna (w sierpniu 2023 r. wyniosła -3,2% r/r)¹⁶. Towarzyszył temu silny spadek dynamiki zadłużenia sektora przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych (z 9,9% r/r w styczniu do -3,0% r/r w sierpniu 2023 r.; Wykres 8).

¹⁵ W kierunku wzrostu inflacji CPI na początku 2023 r. oddziaływał m.in. wzrost przeciętnej wysokości rachunku za energię elektryczną, ciepłą oraz gaz w następstwie przywrócenia bazowych stawek VAT na produkty energetyczne do poziomów sprzed wprowadzenia tzw. Tarczy Antyinflacyjnej oraz zmian części taryf przy jednoczesnym wprowadzeniu regulacji ograniczających wzrost płatności dla gospodarstw domowych, a także statystyczny efekt bazy związany z obniżką stawki podatku VAT na podstawowe produkty żywnościowe w lutym 2022 r. oraz dalszy, choć słabnący, wzrost inflacji CPI po wyłączeniu cen żywności i energii.

¹⁶ Przytaczana w *Sprawozdaniu* dynamika agregatów monetarnych i kredytowych definiowana jest jako dynamika roczna w ujęciu transakcyjnym. Dane dotyczą monetarnych instytucji finansowych.

Wykres 7. Dynamika cen dóbr konsumpcyjnych w Polsce i jej struktura według głównych kategorii towarów i usług (r/r)

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Wykres 8. Dynamika transakcyjna zadłużenia sektora gospodarstw domowych i sektora przedsiębiorstw niefinansowych w Polsce z tytułu kredytów i innych należności bankowych (r/r)

Źródło: dane NBP.

Podsumowując, informacje dostępne w okresie styczeń-sierpień 2023 r., wskazywały, że osłabienie koniunktury w otoczeniu polskiej gospodarki wraz z niższymi cenami surowców będą wpływać ograniczająco na globalną inflację, co powinno oddziaływać również w kierunku niższej dynamiki cen w Polsce. Jednocześnie napływające dane sugerowały, że do spadku inflacji w Polsce będzie się również przyczyniać osłabienie krajowej dynamiki PKB, w tym konsumpcji, przy wyraźnie obniżonej dynamice kredytu. W takich warunkach dokonane wcześniej silne zacieśnienie polityki pieniężnej NBP i utrzymywanie stóp procentowych na niezmiennym poziomie (stopa referencyjna NBP kształtowała się wówczas na najwyższym poziomie w okresie obowiązywania celu inflacyjnego NBP na obecnym poziomie, tj. od 2004 r.) prowadziło do obniżania się inflacji w Polsce w kierunku celu inflacyjnego NBP. Rada oceniała wówczas, że ze względu na skalę i trwałość oddziaływania wcześniejszych szoków, które pozostawały poza wpływem krajowej polityki pieniężnej, powrót inflacji do celu inflacyjnego NBP będzie następował stopniowo. Taką ocenę wspierały dostępne w tym okresie prognozy, w tym projekcje inflacji i PKB z marca i lipca 2023 r. W związku z tym na posiedzeniach w okresie od stycznia do lipca 2023 r. Rada utrzymała stopy procentowe NBP na niezmiennym poziomie, w tym stopę referencyjną NBP na poziomie 6,75%.

Polityka pieniężna i jej uwarunkowania w okresie od września do grudnia 2023 r.

Informacje dostępne w okresie od września do grudnia 2023 r. wskazywały, że w otoczeniu polskiej gospodarki utrzymuje się osłabiona koniunktura oraz niepewność dotycząca perspektyw aktywności. W strefie euro roczna dynamika PKB była bliska zera, a w Niemczech — ujemna¹⁷. Napływające informacje sygnalizowały, że oczekiwane ożywienie koniunktury w strefie euro w 2024 r. będzie słabsze

¹⁷ Dynamika PKB w strefie euro wyniosła 0,1% r/r w III kw. i IV kw. 2023 r. (wobec 0,6% r/r w II kw. 2023 r.), a średniorocznie w 2023 r. wyniosła 0,4% r/r. W Niemczech dynamika PKB wyniosła -0,3% r/r w III kw. i -0,2% r/r w IV kw. 2023 r. (wobec 0,1% r/r w II kw. i -0,1% r/r w I kw. 2023 r.), a średniorocznie w 2023 r. wyniosła -0,3% r/r.

niż wcześniej prognozowano. Z kolei w Stanach Zjednoczonych koniunktura była korzystna¹⁸. Jednocześnie sytuacja na rynkach pracy w większości gospodarek pozostawała dobra.

Oslabiona koniunktura gospodarcza wraz z wygasaniem efektów wcześniejszych negatywnych szoków podaŝowych oddziaływały w kierunku dalszego spadku inflacji w otoczeniu polskiej gospodarki, przy czym w wielu krajach dynamika cen dóbr konsumpcyjnych była nadal podwyższona¹⁹. W największych gospodarkach roczna dynamika cen produkcji sprzedanej przemysłu była ujemna, co świadczyło o niskiej presji kosztowej. Jednocześnie w wielu gospodarkach inflacja bazowa pozostała podwyższona, choć stopniowo się obniŝała. W gospodarkach regionu Europy Środkowo-Wschodniej dynamika cen konsumpcyjnych na koniec 2023 r., mimo istotnego spadku, była nadal przeciętnie wyŝsza niż w głównych gospodarkach rozwiniętych (Wykres 4). Pod koniec 2023 r., w związku z wyraźnym nasileniem się napięć geopolitycznych na Bliskim Wschodzie, wzrosła niepewność dotycząca kształtowania się cen surowców energetycznych oraz funkcjonowania i kosztów transportu międzynarodowego.

W tych warunkach banki centralne w głównych gospodarkach rozwiniętych zaprzestały podwyżek stóp procentowych. EBC – po tym jak podniósł we wrześniu 2023 r. stopy procentowe o 0,25 pkt proc. (w tym stopę depozytową do 4,00%) – na kolejnych posiedzeniach pozostawił je na niezmiennym poziomie (Wykres 5). Z kolei Fed – po ostatniej w 2023 r. podwyżce stóp procentowych w lipcu – utrzymywał przedział dla stopy *fed funds* bez zmian. Spośród banków centralnych gospodarek Europy Środkowo-Wschodniej – które po kryzysie pandemicznym rozpoczęły zacieśnianie polityki pieniężnej wcześniej i podwyższyły stopy procentowe w większej skali niż banki centralne gospodarek rozwiniętych – w omawianym okresie w szczególności bank centralny Węgier kontynuował rozpoczęte w kwietniu 2023 r. łagodzenie parametrów polityki pieniężnej, a bank centralny Czech obniŝył stopy procentowe w grudniu 2023 r.

Dane dostępne we wrześniu 2023 r. wskazywały, że dynamika aktywności gospodarczej w Polsce pozostawała wyraźnie osłabiona i kształtowała się poniŝej wcześniejszych oczekiwań, w tym przewidywań z lipcowej projekcji. W II kw. 2023 r. spadek PKB pogłębił się do 0,6% r/r (wobec przewidywań z projekcji lipcowej wskazujących na spadek o 0,1% r/r), przy dalszym spadku konsumpcji (dynamika konsumpcji wyniosła -2,9% r/r) i obniŝeniu się eksportu w ujęciu rocznym, przy czym roczna dynamika inwestycji pozostawała dodatnia (Wykres 6)²⁰. Dynamika PKB była znacznie niŝsza od szacowanego potencjalnego tempa wzrostu polskiej gospodarki. Informacje napływające w ciągu ostatnich miesięcy 2023 r. sygnalizowały, że – pomimo pewnego wzrostu – dynamika aktywności gospodarczej w dalszym ciągu była niska i słabsza od wcześniejszych przewidywań. W III kw. 2023 r. PKB wzrósł o 0,5% r/r (tj. o 0,7 pkt proc. poniŝej wskazań lipcowej projekcji), przy czym spadek popytu

¹⁸ W Stanach Zjednoczonych dynamika PKB wyniosła 2,9% r/r w III kw. i 3,1% r/r w IV kw. (wobec 2,4% r/r w II kw. 2023 r.).

¹⁹ W strefie euro inflacja HICP wyniosła 2,9% r/r w grudniu 2023 r. (wobec 4,3% r/r we wrześniu 2023 r.). Natomiast w Stanach Zjednoczonych inflacja CPI wyniosła w grudniu 2023 r. 3,4% r/r (wobec 3,7% r/r we wrześniu).

²⁰ Dostępne wówczas dane miesięczne wskazywały na utrzymywanie się niskiej dynamiki aktywności gospodarczej także w III kw. 2023 r. – w szczególności produkcja przemysłowa i sprzedaŝ detaliczna w lipcu i sierpniu w dalszym ciągu spadały w ujęciu rocznym.

krajowego pogłębił się (wyniósł 4,1% r/r), pomimo pewnej odbudowy konsumpcji²¹. Prognozy dostępne w ostatnich miesiącach 2023 r. wskazywały, że w kolejnych kwartałach tempo wzrostu PKB przyspieszy.

W okresie od września do grudnia 2023 r. sytuacja na rynku pracy pozostawała dobra, w tym na niskim poziomie kształtowała się stopa bezrobocia, a liczba pracujących była nadal wysoka. Jednak roczna dynamika zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw dalej się obniżała i w ostatnich miesiącach 2023 r. była ujemna. Jednocześnie, wobec silnego spadku inflacji przy wyraźnym wzroście płac nominalnych, roczna dynamika wynagrodzeń w ujęciu realnym była dodatnia.

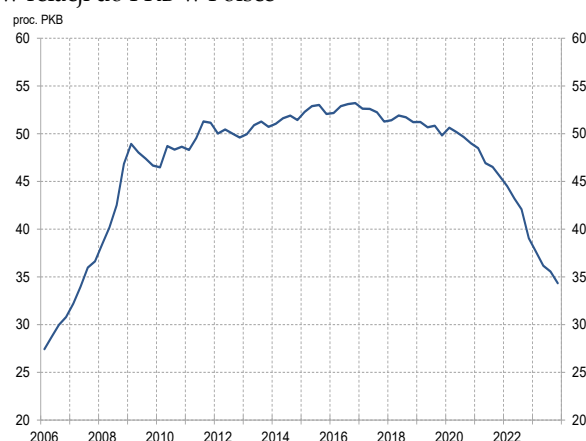
W warunkach osłabienia presji kosztowej i popytowej, w okresie wrzesień-grudzień 2023 r. nastąpił dalszy wyraźny spadek inflacji CPI w Polsce (do 6,2% r/r w grudniu 2023 r.), na co złożyło się obniżenie dynamiki cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz spadek inflacji CPI po wyłączeniu cen żywności i energii (w tym zarówno towarów nieżywnościowych, jak i usług), a także — choć w mniejszym stopniu — dynamiki cen energii (Wykres 7)²². Spadek inflacji CPI oraz inflacji CPI po wyłączeniu cen żywności i energii był silniejszy od wcześniejszych prognoz²³. Towarzyszył temu spadek rocznej dynamiki cen produkcji sprzedanej przemysłu (w okresie od lipca do grudnia 2023 r. dynamika ta była ujemna; Wykres 9). Obniżaniu inflacji sprzyjał także mocniejszy niż rok wcześniej kurs złotego względem głównych walut.

Wykres 9. Dynamika cen produkcji sprzedanej przemysłu w Polsce (r/r)

Źródło: dane GUS.

Wykres 10. Łączne zadłużenie sektora gospodarstw domowych i sektora przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych w relacji do PKB w Polsce

Źródło: dane NBP i GUS.

PKB – cztery kwartały krocząco.

²¹ W IV kw. 2023 r. dynamika PKB wyniosła 1,0% r/r (o 0,6 pkt proc. mniej niż wskazywała projekcja lipcowa i o 0,3 pkt proc. mniej niż wskazywała projekcja listopadowa).

²² Jednocześnie w omawianym okresie obniżyły się również wszystkie pozostałe miary inflacji bazowej.

²³ W III kw. 2023 r. inflacja CPI wyniosła 9,7% r/r (tj. była o 0,6 pkt proc. niższa od wskazań z projekcji lipcowej). Inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii również wyniosła 9,7% r/r (tj. była o 0,3 pkt proc. niższa od wskazań z projekcji lipcowej). Z kolei w IV kw. 2023 r. inflacja CPI wyniosła 6,4% r/r (tj. była o 1,4 pkt proc. niższa od wskazań z projekcji lipcowej i o 0,3 pkt proc. niższa od wskazań projekcji listopadowej), a inflacja CPI po wyłączeniu cen żywności i energii wyniosła 7,4% r/r (tj. była o 1,1 pkt proc. niższa od wskazań z projekcji lipcowej i o 0,2 pkt proc. niższa od wskazań projekcji listopadowej).

W analizowanym okresie dostępne informacje i prognozy, w tym projekcje NBP, wskazywały, że inflacja będzie się dalej obniżać w kolejnych kwartałach. Jednocześnie występowała niepewność co do przyszłych stawek podatku VAT na towary żywnościowe i uregulowań w zakresie cen energii oraz innych elementów polityki fiskalnej w nadchodzących latach, a także ich wpływu na inflację w krótkim i średnim okresie.

W okresie wrzesień-grudzień 2023 r. obniżaniu inflacji nadal sprzyjały efekty wcześniejszego silnego zacieśnienia polityki pieniężnej NBP. Do listopada 2023 r. roczne dynamiki zadłużenia sektora gospodarstw domowych i sektora przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych pozostawały ujemne, pomimo sygnałów ożywienia akcji kredytowej, szczególnie w segmencie kredytów mieszkaniowych, któremu sprzyjał program „Bezpieczny kredyt”²⁴. Jednocześnie na koniec 2023 r. zadłużenie sektora gospodarstw domowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych pozostawało niższe niż przed pierwszą podwyżką stóp procentowych NBP w 2021 r. Z kolei relacja zadłużenia prywatnego sektora niefinansowego z tytułu kredytów i innych należności bankowych do PKB w ciągu 2023 r. dalej się obniżała i pod koniec tego roku była o około 15 pkt proc. niższa niż przed wybuchem pandemii COVID-19 oraz najniższa od 2007 r. (Wykres 10)²⁵.

Informacje dostępne we wrześniu i październiku 2023 r. potwierdzały systematyczny i szybki spadek inflacji, a także wyraźne obniżenie się oczekiwań inflacyjnych. Dane napływające z gospodarki wskazywały na przedłużające się istotne osłabienie aktywności gospodarczej, w tym spadek popytu krajowego, a zwłaszcza pogłębienie spadku konsumpcji w II kw. 2023 r. Jednocześnie krajowe i zewnętrzne dane sygnalizowały niższą presję kosztową oraz przedłużające się osłabienie koniunktury u głównych partnerów handlowych Polski, które przyczyniło się do spadku polskiego eksportu. Niższe od wcześniejszych oczekiwań dane o inflacji w Polsce dostępne we wrześniu i październiku 2023 r. – wraz ze słabszą od oczekiwań dynamiką krajowej aktywności gospodarczej – sugerowały, że przyszła ścieżka dynamiki cen również może ukształtować się poniżej prognoz. W tych warunkach wzrosło prawdopodobieństwo szybszego spadku inflacji do celu inflacyjnego NBP. Jednocześnie spadek oczekiwań inflacyjnych i inflacji oddziaływał w kierunku wzrostu restrykcyjności polityki pieniężnej.

Biorąc pod uwagę te uwarunkowania – a także opóźnienia, z jakimi decyzje w zakresie polityki pieniężnej wpływają na gospodarkę – na posiedzeniach we wrześniu i październiku 2023 r. Rada dokonała dostosowania stóp procentowych NBP, w tym obniżając stopę referencyjną NBP łącznie z 6,75% do 5,75%. Z kolei na posiedzeniach w listopadzie i grudniu 2023 r. Rada – biorąc pod uwagę dokonane w poprzednich miesiącach dostosowanie stóp procentowych, a także niepewność co do kształtu przyszłej polityki fiskalnej i regulacyjnej oraz jej wpływu na inflację – utrzymała stopy

²⁴ Dynamika zadłużenia sektora gospodarstw domowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych wyniosła w grudniu 2023 r. 0,3% r/r wobec -2,5% r/r we wrześniu 2023 r. (wcześniej od lipca 2022 r. do listopada 2023 r. pozostawała ujemna). Z kolei dynamika zadłużenia sektora przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych wyniosła w grudniu 2023 r. 0,5% r/r wobec -1,9% r/r we wrześniu 2023 r. (w okresie od sierpnia do listopada 2023 r. kształtowała się na ujemnym poziomie).

²⁵ W IV kw. 2023 r. łączne zadłużenie sektora gospodarstw domowych i sektora przedsiębiorstw niefinansowych z tytułu kredytów i innych należności bankowych wynosiło 34,3% PKB, wobec 49,8% PKB na koniec 2019 r.

procentowe NBP na niezmienionym poziomie, oceniając, że poziom ten sprzyja realizacji celu inflacyjnego w średnim okresie.

2.3. Instrumenty polityki pieniężnej w 2023 r.

W 2023 r. NBP prowadził politykę pieniężną, wykorzystując instrumenty przewidziane w *Założeniach polityki pieniężnej na rok 2023*. W okresie od stycznia do sierpnia 2023 r. stopy procentowe NBP utrzymywane były na niezmienionym poziomie. We wrześniu i październiku 2023 r. ich poziom został obniżony przez Radę, po czym w listopadzie i grudniu 2023 r. nie ulegał zmianie.

Płynność sektora bankowego

W 2023 r. nastąpił wzrost nadpłynności utrzymującej się w sektorze bankowym w porównaniu do roku poprzedniego. Średni dzienny poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego, przekraczających poziom rezerwy obowiązkowej, wyniósł w grudniu 2023 r. 301 239 mln zł i był o 64 639 mln zł wyższy niż w analogicznym okresie 2022 r.²⁶

Do wzrostu nadpłynności sektora bankowego w 2023 r. w największym stopniu przyczynił się skup netto walut obcych dokonywany przez NBP na zlecenie klientów. Transakcje skupu walut obcych dotyczyły głównie środków pochodzących z Ministerstwa Finansów, z kolei ich sprzedaż dokonywana była przede wszystkim na potrzeby Komisji Europejskiej. Przeprowadzony w 2023 r. skup netto walut obcych spowodował wzrost poziomu środków w dyspozycji sektora bankowego o 53 230 mln zł, porównując średnią dzienną wartość z grudnia 2023 r. do wartości z grudnia 2022 r.

W kierunku ograniczenia nadpłynności sektora bankowego w 2023 r. oddziaływał z kolei wzrost wartości pieniądza gotówkowego w obiegu. Poziom środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego obniżył się z tego tytułu o 6 507 mln zł (w ujęciu analogicznym jak wyżej).

W wyniku wzrostu nadpłynności sektora bankowego średni dzienny poziom krótkoterminowych operacji polityki pieniężnej²⁷ w grudniu 2023 r. wyniósł 301 012 mln zł, tj. wzrósł o 64 625 mln zł względem analogicznej wartości z grudnia 2022 r.

²⁶ Dane i obliczenia przedstawione w rozdziale 2 ujęto stosując konwencję, zgodnie z którą miesiąc lub rok odnoszą się do przypadających w tym czasie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

²⁷ W pozycji tej uwzględniono: podstawowe operacje otwartego rynku (emisja bonów pieniężnych NBP), operacje dostrajające (emisja bonów pieniężnych NBP o terminach krótszych niż operacje podstawowe) oraz operacje depozytowo-kredytowe NBP.

Stopy procentowe NBP

Podstawowym instrumentem polityki pieniężnej w 2023 r. były stopy procentowe NBP.

Stopa referencyjna NBP określała rentowność podstawowych operacji otwartego rynku przeprowadzanych przez NBP, wpływając jednocześnie na poziom krótkoterminowych rynkowych stóp procentowych.

Stopa lombardowa NBP wyznaczała oprocentowanie oferowanego przez NBP kredytu lombardowego, umożliwiającego pozyskiwanie środków z banku centralnego na termin *overnight*.

Stopa depozytowa NBP determinowała oprocentowanie depozytu, umożliwiającego lokowanie w NBP środków na termin *overnight*.

W 2023 r. RPP dwukrotnie dokonała obniżki poziomu stóp procentowych NBP. Zmiany te weszły w życie w dniach 7 września 2023 r. (obniżka o 75 pb.) i 5 października 2023 r. (obniżka o 25 pb.). W wyniku tych zmian poziom stopy referencyjnej NBP uległ obniżeniu z 6,75% do 5,75%, stopy depozytowej NBP – z 6,25% do 5,25%, a stopy lombardowej NBP – z 7,25% do 6,25%.

Korytarz stóp procentowych NBP, wyznaczony poziomami stopy depozytowej i lombardowej, był w 2023 r. symetryczny względem stopy referencyjnej NBP i wynosił +/- 50 pb.

Operacje otwartego rynku

W 2023 r. celem operacyjnym polityki pieniężnej NBP pozostawało kształtowanie stawki POLONIA²⁸ w pobliżu stopy referencyjnej NBP. Głównym instrumentem służącym realizacji tego zadania były podstawowe operacje otwartego rynku. Wykorzystując te operacje, NBP oferował bankom możliwość bilansowania ich pozycji płynnościowych w trakcie okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej, dążąc do ukształtowania warunków płynnościowych w sektorze bankowym w sposób właściwy z punktu widzenia realizacji celu operacyjnego.

Operacje podstawowe stosowane były w 2023 r. regularnie, raz w tygodniu, w formie emisji bonów pieniężnych NBP, co do zasady z 7-dniowym terminem zapadalności²⁹. Za pomocą tych operacji NBP absorbował przeważającą część nadwyżek środków pozostających w dyspozycji sektora bankowego względem rezerwy obowiązkowej. Rentowności poszczególnych operacji były równe obowiązującemu w dniu ich oferowania poziomowi stopy referencyjnej NBP. W 2023 r. NBP przeprowadził 52 operacje

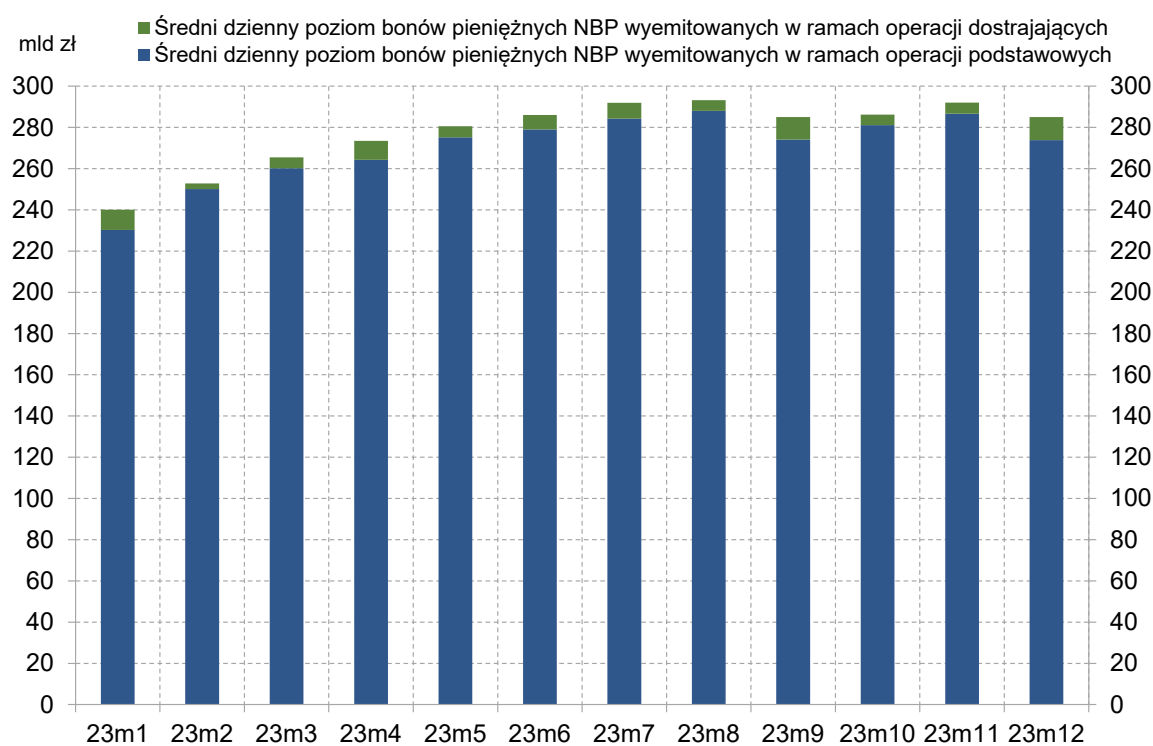
²⁸ Stawka POLONIA (*Polish Overnight Index Average*) wyznaczana jest jako średnia (ważona wolumenem poszczególnych transakcji) oprocentowania niezabezpieczonych depozytów międzybankowych zawartych na termin *overnight* w danym dniu roboczym do godziny 16.30 pomiędzy Uczestnikami Fixingu Stawki Referencyjnej POLONIA.

²⁹ Wyjątek stanowiła operacja przeprowadzona w dniu 5 stycznia 2023 r. (8-dniowa).

podstawowe. Średni dzienny poziom bonów pieniężnych NBP wyemitowanych w ramach tych operacji wyniósł 270 832 mln zł i był wyższy o 79 196 mln zł w porównaniu do stanu z 2022 r. (Wykres 11).

Uzupełniającą rolę w zakresie realizacji celu operacyjnego NBP pełniły operacje dostrajające. W 2023 r. operacje te przeprowadzane były każdorazowo w formie emisji bonów pieniężnych NBP. Rentowność tych operacji była równa poziomowi stopy referencyjnej NBP obowiązującemu w dniu ich zaoferowania. W 2023 r. NBP przeprowadził 12 operacji dostrajających w ostatnich dniach roboczych okresów utrzymywania rezerwy obowiązkowej oraz 35 operacji w pozostałych dniach tych okresów. Terminy zapadalności opisywanych operacji wahały się od 1 do 4 dni. Średni dzienny poziom operacji dostrajających w 2023 r. wyniósł 7 136 mln zł i był wyższy niż w 2022 r. o 1 138 mln zł.

Wykres 11. Średni dzienny poziom absorbujących operacji otwartego rynku NBP w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2023 r. (wartość nominalna bonów pieniężnych NBP)

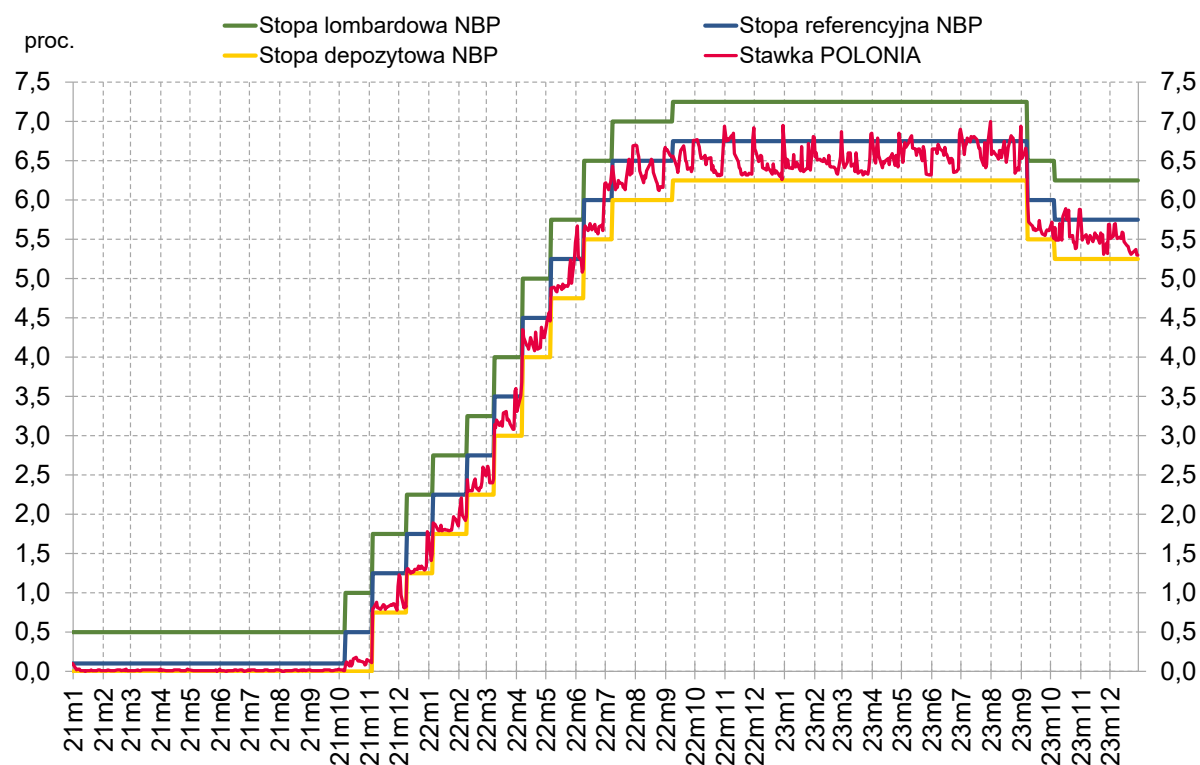
Źródło: dane NBP.

W 2023 r. utrzymywała się podwyższona ostrożność banków w zakresie zarządzania własnymi pozycjami płynnościowymi. Przejawiała się ona w preferencji banków do lokowania części wolnych środków w instrumentach zapewniających jak największą elastyczność w zarządzaniu płynnością, w tym w formie depozytu na koniec dnia w banku centralnym.

Wskazane podejście banków do zarządzania własnymi pozycjami płynnościowymi znajdowało odzwierciedlenie w poziomie stawki POLONIA (Wykres 12). Średnie dzienne bezwzględne odchylenie

tego indeksu od stopy referencyjnej NBP w 2023 r. wyniosło 30 pb. i było o 2 pb. niższe od odnotowanego w 2022 r. (32 pb.)³⁰.

Wykres 12. Stopy procentowe NBP oraz stawka POLONIA w latach 2021-2023

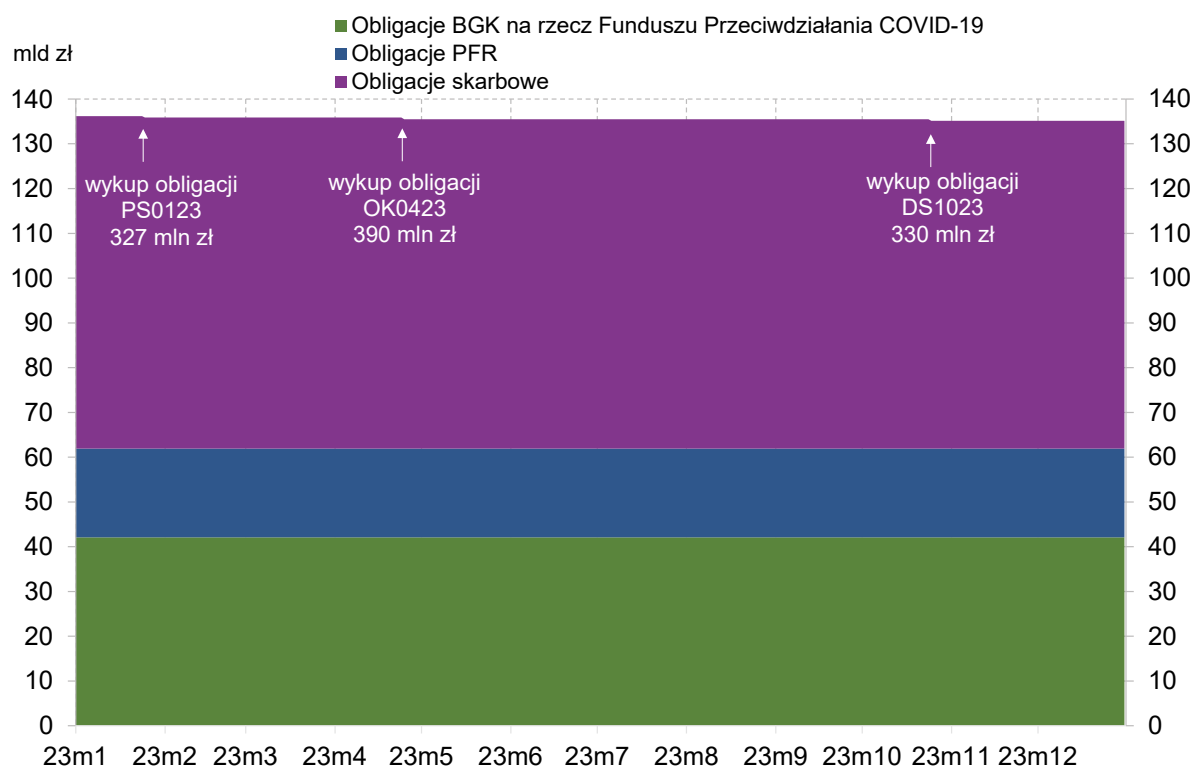
Źródło: dane NBP.

W 2023 r. NBP nie przeprowadzał operacji strukturalnych. Na koniec 2023 r. wartość nominalna portfela papierów wartościowych (tj. obligacji skarbowych oraz dłużnych papierów wartościowych gwarantowanych przez Skarb Państwa, emitowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz przez Polski Fundusz Rozwoju SA) skupionych przez NBP w latach 2020-2021 wyniosła 135,1 mld zł, względem 136,2 mld zł odnotowanych na koniec 2022 r. (Wykres 13)³¹.

³⁰ Z uwagi na fakt, że stawka POLONIA kalkulowana jest zgodnie z konwencją act/365, natomiast w przypadku emisji bonów pieniężnych NBP stosowana jest konwencja act/360, średnie dzienne bezwzględne odchylenie tego indeksu od stopy referencyjnej NBP podawane jest według jednolitej bazy act/365, a tym samym notowane jest względem stopy referencyjnej NBP przeliczonej według bazy 365 dni.

³¹ W 2023 r. nastąpił wykup obligacji skarbowych serii P50123 (w dniu 25 stycznia 2023 r.), OK0423 (w dniu 25 kwietnia 2023 r.) oraz DS1023 (w dniu 25 października 2023 r.), których wartość nominalna w portfelu NBP wyniosła odpowiednio 327 mln zł, 390 mln zł i 330 mln zł.

Wykres 13. Wartość nominalna portfela obligacji skupionych przez NBP w latach 2020-2021 w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku

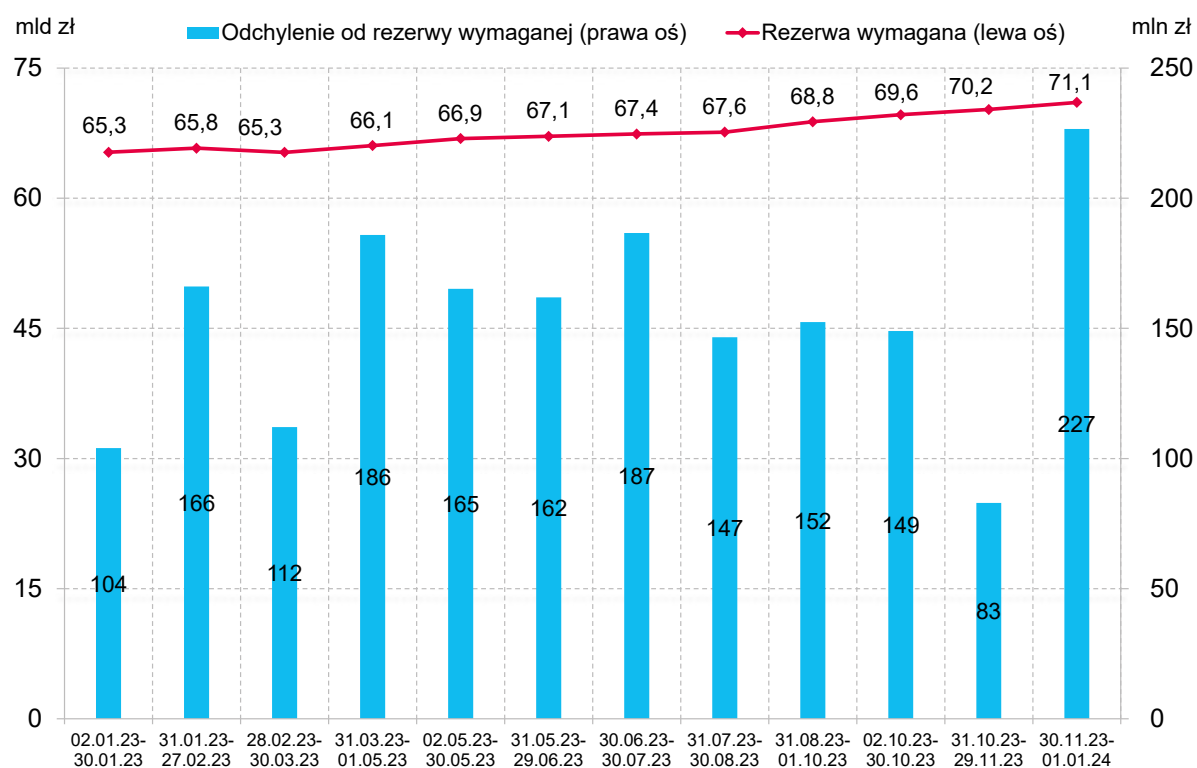
Źródło: dane NBP.

Rezerwa obowiązkowa

System rezerwy obowiązkowej sprzyjał realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej, oddziałując w kierunku stabilizacji stawki POLONIA. Uśredniony mechanizm utrzymywania rezerwy obowiązkowej stwarzał podmiotom nią objętym swobodę decydowania o poziomie środków gromadzonych na rachunkach w banku centralnym w poszczególnych dniach okresu rezerwowego, pod warunkiem utrzymania średniego stanu środków na rachunkach w NBP na poziomie nie niższym od wartości rezerwy wymaganej.

W 2023 r. obowiązкови utrzymania rezerwy obowiązkowej podlegały banki, oddziały instytucji kredytowych, oddziały banków zagranicznych działające w Polsce, spółdzielcze kasy oszczędnościowo-kredytowe oraz Krajowa Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa.

Wykres 14. Odchylenie średniego stanu rachunków podmiotów rezerwy obowiązkowej utrzymywanych w NBP od wymaganego poziomu rezerwy w poszczególnych okresach jej utrzymywania w 2023 r.

Źródło: dane NBP.

Wymagany poziom rezerwy obowiązkowej w grudniu 2023 r. wyniósł 71 051 mln zł, w tym rezerwa obowiązkowa banków komercyjnych – 65 741 mln zł, banków spółdzielczych – 5 006 mln zł, spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych – 304 mln zł. W porównaniu do stanu obowiązującego w grudniu 2022 r. odnotowany został wzrost poziomu wyżej wymienionego wymogu o 5 481 mln zł, co wynikało ze wzrostu środków stanowiących podstawę jego naliczania (Wykres 14).

Oprocentowanie środków rezerwy obowiązkowej w 2023 r. odpowiadało poziomowi stopy referencyjnej NBP. W analizowanym okresie, z uwagi na dokonane przez Radę obniżki stóp procentowych NBP, uległo ono obniżeniu z poziomu 6,75% do 5,75%.

W 2023 r. średni dzienny poziom nadwyżek środków utrzymywanych przez podmioty rezerwy na rachunkach w NBP (tj. przekraczających wymagany poziom rezerwy obowiązkowej) wahał się w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej od 83 mln zł do 227 mln zł.

W analizowanym okresie wystąpiły dwa przypadki nieutrzymania wymaganego poziomu rezerwy obowiązkowej przez podmioty objęte tym wymogiem.

Ponadto, w 2023 r. jeden bank korzystał z częściowego zwolnienia z wymogu utrzymywania rezerwy obowiązkowej.

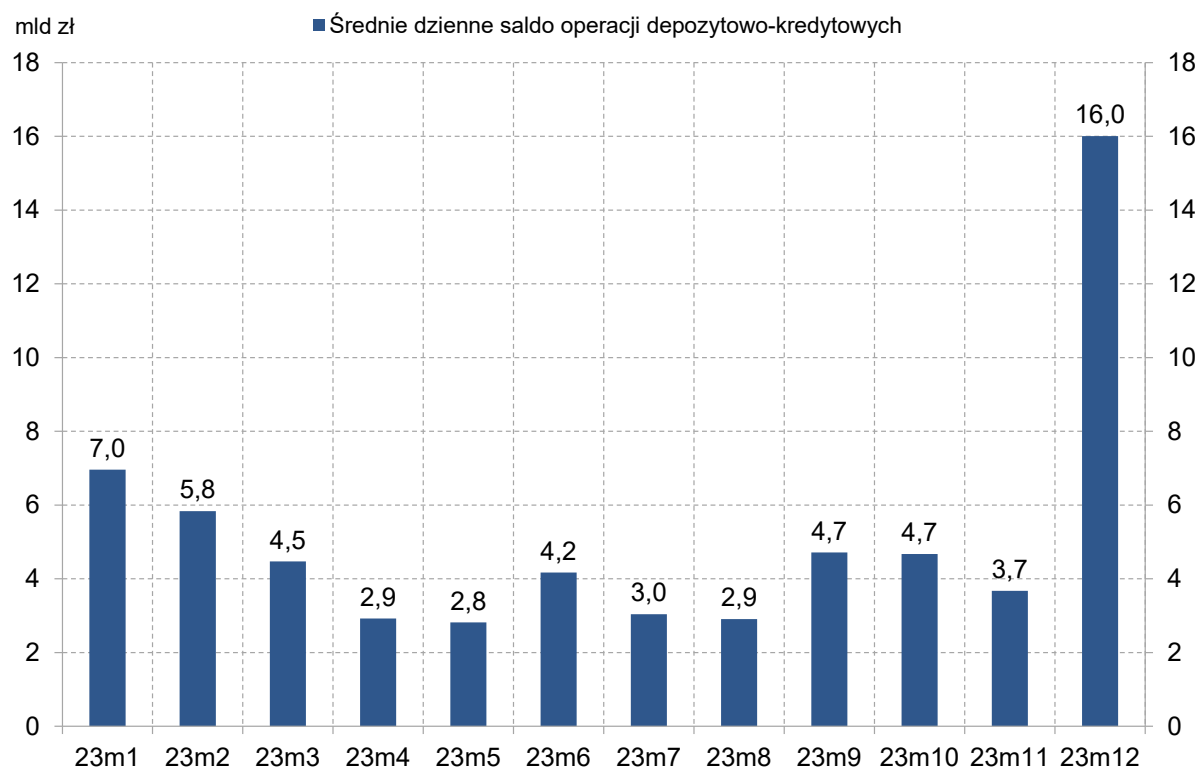
Operacje depozytowo-kredytowe

Oferowanie przez NBP operacji depozytowo-kredytowych miało na celu ograniczanie skali wahań stawki POLONIA poprzez stabilizowanie warunków płynnościowych w sektorze bankowym.

Kredyt lombardowy pozwalał bankom w 2023 r. na pozyskiwanie środków z NBP w każdym dniu operacyjnym na termin *overnight*. Zabezpieczenie zaciąganych przez banki kredytów stanowiły głównie skarbowe papiery wartościowe oraz dłużne papiery wartościowe gwarantowane przez Skarb Państwa.

Z kolei depozyt na koniec dnia umożliwiał bankom w 2023 r. lokowanie, w każdym dniu operacyjnym, nadwyżek środków w banku centralnym na termin *overnight*.

Wykres 15. Średnie dzienne saldo operacji depozytowo-kredytowych w poszczególnych okresach utrzymywania rezerwy obowiązkowej w 2023 r.

Źródło: dane NBP.

W 2023 r., podobnie jak w latach poprzednich, banki sporadycznie korzystały z kredytu lombardowego. Łączna kwota kredytu lombardowego udzielonego bankom przez NBP w 2023 r. – liczona za dni wykorzystania – wyniosła 89 mln zł, wobec 62 mln zł w 2022 r. Średni dzienny poziom wykorzystania tego instrumentu w 2023 r. był równy 0,24 mln zł, w porównaniu do 0,17 mln zł w 2022 r. (Wykres 15).

W 2023 r. banki złożyły w NBP depozyty na koniec dnia w łącznej kwocie 1 913 437 mln zł (liczone za dni ich utrzymywania), co oznacza spadek tej pozycji o 1 575 292 mln zł w porównaniu do 2022 r. Średni dzienny wolumen depozytu na koniec dnia w analizowanym okresie wyniósł 5 242 mln zł (wobec 9 506 mln zł w 2022 r.).

Kredyt wekslowy

NBP może oferować kredyt wekslowy przeznaczony na refinansowanie kredytów udzielanych przez banki przedsiębiorcom.

W 2023 r. NBP nie wykorzystywał tego instrumentu.

Swapy walutowe

Wykorzystując transakcje walutowe typu swap, NBP może dokonywać kupna (lub sprzedaży) złotego za walutę obcą na rynku kasowym, przy jednoczesnej jego odsprzedaży (lub odkupie) w ramach transakcji terminowej w określonej dacie.

W 2023 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

Interwencje walutowe

W ramach obowiązującej strategii polityki pieniężnej NBP może dokonywać zakupu bądź sprzedaży na rynku walut obcych za złote.

W 2023 r. NBP nie przeprowadzał tego rodzaju operacji.

3. Działania na rzecz stabilności systemu finansowego³²

Stabilnie funkcjonujący system finansowy jest niezbędnym warunkiem zrównoważonego rozwoju gospodarczego w długim okresie oraz realizacji podstawowego celu NBP – utrzymania stabilnego poziomu cen. Powierzone Narodowemu Bankowi Polskiemu ustawowe zadania z tego obszaru obejmują: działania na rzecz wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka systemowego, kształtowanie warunków niezbędnych do rozwoju systemu bankowego oraz działania na rzecz stabilności systemu finansowego.

Szczególne znaczenie dla zachowania stabilności systemu finansowego w Polsce ma utrzymanie bezpieczeństwa sektora bankowego, którego aktywa stanowią trzy czwarte aktywów krajowych instytucji finansowych.

3.1. Nadzór makroostrożnościowy

Narodowy Bank Polski realizował zadania wynikające z ustawy o NBP poprzez merytoryczną i formalną organizację prac Komitetu Stabilności Finansowej jako organu nadzoru makroostrożnościowego (KSF-M). W 2023 r. odbyły się 4 posiedzenia Komitetu.

W ramach prac na rzecz KSF-M w 2023 r. Narodowy Bank Polski:

- Przygotowywał i udostępniał analizy, opracowania oraz opinie dotyczące identyfikacji i oceny podstawowych źródeł ryzyka systemowego w wymiarze krajowym i międzynarodowym, w tym cykliczne raporty NBP: *Raport o stabilności systemu finansowego* (dwa razy w roku – czerwiec, grudzień), *Raport o stanie równowagi polskiej gospodarki* (raz w roku) oraz *Raport o nadzorze systemowym nad systemem płatniczym* (raz w roku)³³.
- Przygotowywał analizy stanowiące podstawę formułowania przez KSF-M opinii i rekomendacji działań podejmowanych przez inne instytucje sieci bezpieczeństwa finansowego skupione w Komitecie na rzecz ograniczania ryzyka systemowego, w tym dotyczących bufora antycyklicznego (utrzymanie jego wymogu na poziomie 0%) oraz wag ryzyka dla ekspozycji zabezpieczonych hipoteką nieruchomości mieszkalnej.

³² Zadania z tego obszaru są realizowane na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 6, 6a i 6b ustawy o Narodowym Banku Polskim.

³³ Por. rozdział Działania na rzecz systemu płatniczego.

- Analizował sytuację na krajowym rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych, wykorzystując w tym celu m.in. wskaźniki określone w zaleceniach Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board)³⁴.
- Prowadził monitoring zagranicznych ekspozycji polskiego sektora bankowego zgodnie z zaleceniem ERRS, dotyczącym odwzajemniania działań makroostrożnościowych podejmowanych przez inne kraje UE.
- Zapewniał obsługę formalnoprawną uchwał wydawanych przez Komitet.
- Uczestniczył w procesach legislacyjnych, których przedmiotem były akty prawne dotyczące nadzoru makroostrożnościowego.
- Współpracował w imieniu Komitetu z organami i instytucjami Unii Europejskiej, a także z organami makroostrożnościowymi innych państw członkowskich UE w zakresie prowadzonej przez nie polityki.

Prezes NBP jako Przewodniczący KSF-M przekazał Sejmowi RP roczną *Informację o działalności Komitetu w zakresie zadań dotyczących nadzoru makroostrożnościowego w 2022 r.*³⁵ NBP informował także opinię publiczną i uczestników systemu finansowego o pracach Komitetu za pośrednictwem strony internetowej NBP.

Przedstawiciel NBP przewodniczył pracom stałej grupy roboczej będącej zapleczem analitycznym Komitetu. Na podstawie materiałów dostarczanych przez NBP regularnie omawiano źródła ryzyka systemowego oraz przygotowywano analizy wspierające procesy decyzyjne w Komitecie. W 2023 r. prace objęły m.in.: metody oceny adekwatności poziomu kapitałów w sektorze bankowym w kontekście ryzyka systemowego, w tym potrzebę utworzenia dodatkowego bufora kapitałowego i określenia sposobu jego kalibracji, metody oceny transgranicznych skutków stosowania polskich instrumentów makroostrożnościowych, politykę komunikacji w zakresie nadzoru makroostrożnościowego, a także ocenę koordynacji polityki mikro- i makroostrożnościowej oraz współpracy w tym zakresie.

3.2. Współpraca z innymi instytucjami publicznymi w zakresie stabilności finansowej

Narodowy Bank Polski bierze udział w pracach Komitetu Stabilności Finansowej w formule zarządzania kryzysowego (KSF-K), któremu przewodniczy Minister Finansów. W 2023 r. odbyły się 4 posiedzenia KSF-K. Omawiano podczas nich sytuację ekonomiczno-finansową banków komercyjnych oraz działania służące zachowaniu stabilności w systemie finansowym.

³⁴ Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka Systemowego z dnia 21 marca 2019 r. zmieniające zalecenie ERRS/2016/14 w sprawie uzupełniania luk w danych dotyczących sektora nieruchomości (ERRS/2019/3) oraz Zalecenie Europejskiej Rady ds. Ryzyka systemowego z dnia 1 grudnia 2022 r. w sprawie podatności na zagrożenia w sektorze nieruchomości komercyjnych w Europejskim Obszarze Gospodarczym (ERRS/2022/9).

³⁵ Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 2536, z późn. zm.). Dokument jest dostępny na stronie internetowej NBP.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach narodowej grupy roboczej ds. reformy wskaźników referencyjnych. Koordynuje ona działania mające na celu uporządkowane zastąpienie wskaźników WIBOR oraz WIBID przez wskaźnik oparty na WIRON³⁶.

Narodowy Bank Polski wyznaczył w 2023 r. swoich przedstawicieli do prac w tworzonego przez BFG kolegium ds. restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji KDPW_CCP SA (wymóg utworzenia stale działającego kolegium wynika z przepisów rozporządzenia UE)³⁷. Przedstawiciele NBP uczestniczyli także w pracach kolegium nadzorczego dla tej izby, dotyczących m.in. rozszerzenia zakresu rozliczanych przez nią instrumentów finansowych.

Współpraca NBP z krajowymi instytucjami sieci bezpieczeństwa finansowego obejmowała również:

- członkostwo delegowanego przez Prezesa NBP członka Zarządu NBP w Komisji Nadzoru Finansowego³⁸ oraz członkostwo dwóch przedstawicieli delegowanych przez Prezesa NBP w Radzie Bankowego Funduszu Gwarancyjnego³⁹,
- wymianę informacji z Urzędem Komisji Nadzoru Finansowego oraz Bankowym Funduszem Gwarancyjnym – na podstawie ustawowych upoważnień dotyczących zasad przekazywania informacji⁴⁰.

3.3. Działalność analityczna i badawcza w zakresie systemu finansowego

W 2023 r. przedmiotem analiz i badań NBP w zakresie systemu finansowego były liczne zagadnienia dotyczące stabilności i rozwoju tego systemu. Ze względu na ustawowe zadanie regulowania płynności banków i ich refinansowania NBP analizował również sytuację pojedynczych banków. Wyniki kluczowych analiz były udostępniane KSF i UKNF. Część z nich została opublikowana w formie cyklicznych opracowań.

- *Raport o stabilności systemu finansowego* (czerwiec, grudzień 2023 r.). W ocenie NBP kluczowym źródłem zagrożeń dla sektora bankowego wciąż pozostawały koszty ryzyka prawnego mieszkaniowych kredytów walutowych. Wskazano jednocześnie, że ryzyko to nie powinno stanowić bezpośredniego zagrożenia dla stabilności finansowej z uwagi na: istotny wzrost rezerw, kontynuację zawierania dobrowolnych ugód oraz wysoki poziom kapitałów w bankach. W pierwszej połowie roku obawiano się, że wzrost obciążeń regulacyjnych banków i wejście w życie

³⁶ Informacje na temat prac tej grupy są publikowane na stronie internetowej Komisji Nadzoru Finansowego.

³⁷ Kolegium zostało utworzone na podstawie art. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/23 z dnia 16 grudnia 2020 r. w sprawie ram na potrzeby prowadzenia działań naprawczych oraz restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji w odniesieniu do kontrahentów centralnych oraz zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1095/2010, (UE) nr 648/2012, (UE) nr 600/2014, (UE) nr 806/2014 i (UE) 2015/2365 oraz dyrektywy 2002/47/WE, 2004/25/WE, 2007/36/WE, 2014/59/UE i (UE) 2017/1132 przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny, który na podstawie art. 258b ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, został wyznaczony jako organ do spraw restrukturyzacji i uporządkowanej likwidacji dla CCP z siedzibą w Polsce.

³⁸ Na podstawie art. 5 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2023 r. poz. 753, z późn. zm.).

³⁹ Na podstawie art. 7 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2022 r. poz. 2253).

⁴⁰ Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy o nadzorze nad rynkiem finansowym oraz art. 328 ust. 2 ustawy z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji.

pod koniec 2023 r. pełnego wymogu MREL⁴¹ doprowadzą – po raz pierwszy od wielu lat – do istotnego spadku nadwyżek kapitałowych w polskim systemie bankowym i negatywnie wpłyną na skłonność i zdolność banków do rozwijania akcji kredytowej. W końcu roku ryzyko to jednak się zmniejszyło, przede wszystkim dzięki wysokim zyskom banków oraz wyemitowaniu przez niektóre z nich instrumentów dłużnych kwalifikowanych do MREL. Nie doszło również do racjonowania kredytu, a obserwowany w 2023 r. spadek jego dynamiki wynikał głównie z czynników popytowych. Wyniki testów warunków skrajnych wykazały, że zgromadzone w bankach kapitały oraz bieżące zyski byłyby wystarczające nawet w razie nałożenia się kilku negatywnych szoków. Raporty zawierały także rekomendacje działań mających na celu ograniczenie ryzyka dla stabilności systemu finansowego w Polsce.

- *Rozwój systemu finansowego w Polsce w 2022 r.* (listopad 2023 r.). W opracowaniu przedstawiono analizę warunków rozwoju instytucji oraz rynków finansowych w Polsce. Na koniec 2022 r. aktywa krajowego systemu finansowego stanowiły 117,0% PKB, znacznie mniej niż w poprzednim roku (133,4%). Tak duży spadek był głównie efektem statystycznym (silny wzrost nominalnego PKB). Na koniec analizowanego okresu wartość aktywów instytucji tworzących polski system finansowy wyniosła 3,6 bln zł i była o 2,6% wyższa niż rok wcześniej. Wzrost ten był spowodowany przede wszystkim zwiększeniem wartości aktywów sektora bankowego, które na koniec 2022 r. stanowiły 75,6% aktywów polskiego systemu finansowego. Podobnie jak w poprzednich latach kredyty dla sektora niefinansowego (przede wszystkim kredyty na zakup nieruchomości przez gospodarstwa domowe) stanowiły największą pozycję aktywów banków; drugie w kolejności były obligacje skarbowe oraz gwarantowane przez Skarb Państwa. Kapitalizacja głównego rynku GPW na koniec 2022 r. zmniejszyła się do 1114,2 mld zł (o 16,2%), a relacja kapitalizacji spółek krajowych do PKB spadła do 18,7%. Wynikało to z silnego spadku cen instrumentów udziałowych na światowych rynkach akcji, w tym na GPW. Poziom rozwoju poszczególnych segmentów systemu finansowego pozostał zróżnicowany (instytucje finansowe, w tym sektor bankowy były nieco lepiej rozwinięte niż rynki finansowe).
- *Sytuacja na rynku kredytowym*⁴². W kwartalnych opracowaniach przedstawiono analizy polityki kredytowej banków oraz kształtowania się popytu na kredyt. W pierwszej połowie roku, wraz z pogarszaniem się perspektyw makroekonomicznych i nasilaniem się oczekiwań spadku jakości portfela kredytowego, banki zaostrzały politykę kredytową, z wyjątkiem kredytów mieszkaniowych. Spadł popyt na kredyty dla przedsiębiorstw, wzrósł natomiast na kredyty konsumpcyjne i mieszkaniowe. W drugiej połowie roku banki nadal zacieśniały warunki udzielania kredytów. Odnotowano dalszy spadek popytu na kredyt (z wyjątkiem krótkoterminowych kredytów dla dużych firm). W drugiej połowie roku istotnie wzrósł popyt na kredyty mieszkaniowe, co było w dużej mierze spowodowane uruchomieniem programu Bezpieczny Kredyt 2%.
- *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce* (raport za okres styczeń 2022 – wrzesień 2023 r.; raporty kwartalne z 2023 r.). W 2023 r. stopniowo wzrastał popyt na rynku nieruchomości mieszkaniowych przy jednoczesnym spadku liczby dostępnych mieszkań i nowych inwestycji. W wyniku tej nierównowagi przez cały okres rosły ceny nominalne mieszkań, natomiast ceny realne w ujęciu r/r spadały – zarówno względem CPI, jak i dynamiki wynagrodzeń. Zakupy

⁴¹ *Minimum requirement for eligible liabilities* – minimalne fundusze własne i zobowiązania podlegające umorzeniu lub konwersji, które mogą być użyte w razie przymusowej restrukturyzacji banku.

⁴² Materiał jest opracowywany kwartalnie na podstawie ankiet kierowanych do przewodniczących komitetów kredytowych w bankach komercyjnych.

mieszkań finansowano w dużej mierze ze środków własnych, a od trzeciego kwartału 2023 r. wzrosło również finansowanie kredytem bankowym (głównie w ramach programu Bezpieczny Kredyt 2%). W 2023 r. obserwowano istotny wzrost stawek najmu mieszkań. Rynek nieruchomości komercyjnych od końca 2022 r. był stabilny. Nadal rosła podaż powierzchni magazynowych oraz nieznacznie zwiększał się segment biur i handlu.

Narodowy Bank Polski prowadził ponadto badania dotyczące wybranych aspektów ryzyka systemowego i polityki makroostrożnościowej. Projekty badawcze dotyczyły m.in.: wpływu polityki pieniężnej na rentowność i kapitał sektora banków komercyjnych, rozwoju narzędzi do pomiaru i prognozowania jakości kredytów, rozwoju modeli wczesnego ostrzegania służących do ustalania poziomu antycyklicznego bufora kapitałowego oraz metodyki kalibracji poziomu neutralnego niezerowego bufora antycyklicznego (nCCyB). W ramach programu badań z zakresu statystyki publicznej w 2023 r. NBP analizował również ceny nieruchomości mieszkaniowych, gruntowych i komercyjnych.

Analizy dotyczyły ponadto innowacji technologicznych w systemie finansowym, funkcjonowania rynków kryptoaktywów oraz rozwoju nowych form udzielania kredytu konsumenckiego i pozyskiwania kapitału przez przedsiębiorstwa.

3.4. Międzynarodowa współpraca na rzecz stabilności finansowej

W 2023 r. Narodowy Bank Polski kontynuował współpracę z instytucjami UE odpowiedzialnymi za identyfikację i ocenę ryzyka systemowego oraz przeciwdziałanie mu. Prezes NBP jest członkiem Rady Generalnej ERRS. Przedstawiciele NBP brali aktywny udział w pracach gremiów ERRS oraz Europejskiego Systemu Banków Centralnych (European System of Central Banks, ESCB). Dotyczyły one m.in. wpływu wysokich stóp procentowych i podwyższonej inflacji na system finansowy, ryzyka wynikającego z rozwoju niebankowych instytucji finansowych i rynku kryptoaktywów, ograniczania zagrożeń na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych, rozwoju metodyki testów warunków skrajnych, funkcjonowania kontrahentów centralnych (*central counterparty*, CCP).

Ponadto przedstawiciele NBP brali udział w posiedzeniach Rady Organów Nadzoru Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego (Board of Supervisors, European Banking Authority, EBA), Regionalnej Grupy Konsultacyjnej dla Europy przy Radzie Stabilności Finansowej (Financial Stability Board, FSB), Europejskiej (Wiedeńskiej) Inicjatywy Koordynacyjnej (Vienna Initiative), a także Komitetu ds. Rynków Finansowych Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (Committee on Financial Markets, Organization for Economic Co-operation and Development). Przedstawiciele NBP uczestniczyli także w pracach kolegów do spraw przymusowej restrukturyzacji (*resolution college*) utworzonych dla transgranicznych europejskich grup bankowych, których częścią są banki działające w Polsce.

3.5. Działania operacyjne NBP na rzecz utrzymania stabilności finansowej

W 2023 r. nie było konieczności udzielenia bankom wsparcia płynnościowego w postaci kredytu refinansowego.

W 2023 r. jeden bank uzyskał zwolnienie z obowiązku utrzymywania części rezerwy obowiązkowej.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- przewodniczenie pracom KSF-M i udział w pracach KSF-K, w tym wykorzystanie w szerokim zakresie analiz i opracowań NBP przy podejmowaniu decyzji przez KSF-M,
- prowadzenie analiz i badań mających na celu pogłębienie wiedzy o procesach finansowych oraz współzależnościach systemu finansowego i gospodarki, a także operacjonalizację polityki makroostrożnościowej,
- współpraca z instytucjami europejskimi na rzecz identyfikacji i ograniczenia ryzyka systemowego.

4. Działalność emisyjna⁴³

Narodowemu Bankowi Polskiemu przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Banknoty i monety emitowane przez NBP są prawnym środkiem płatniczym na terytorium kraju. Dzięki wprowadzaniu na rynek banknotów i monet w pełnej strukturze nominalowej NBP zapewnia płynność rozliczeń gotówkowych i odpowiednią jakość znaków pieniężnych w obiegu.

4.1. Pieniądz gotówkowy w obiegu

Wartość pieniądza gotówkowego w obiegu (z kasami banków) według stanu na 31 grudnia 2023 r. wyniosła 377,5 mld zł. W stosunku do stanu na 31 grudnia 2022 r. zwiększyła się o 8,9 mld zł, tj. o 2,4%. Przyrost ten był najniższy od 2012 r. (wyniósł wówczas 1,4% w stosunku do stanu na koniec poprzedniego roku).

Po znacznych wzrostach wartości pieniądza gotówkowego w obiegu obserwowanych w 2020 r. (pandemia COVID-19) i w pierwszym kwartale 2022 r. (agresja Rosji na Ukrainę) sytuacja na rynku obrotu gotówkowego w 2023 r. była stabilna. Przez cały 2023 r. wartość obiegu gotówkowego utrzymywała się na poziomie niższym niż jego maksymalna wartość odnotowana 14 marca 2022 r. (395,7 mld zł).

Największą dynamiką wzrostu wartości w obiegu charakteryzowały się najwyższe nominały banknotów: 500 zł (10,6%) oraz 200 zł (8,6%). W przypadku nominału 100 zł nastąpił spadek o 5,6%. W odniesieniu do pozostałych nominałów banknotów roczne wzrosty wyniosły: 1,9% dla 50 zł, 4,5% dla 20 zł oraz 4,9% dla 10 zł.

Zaopatrywanie banków i Poczty Polskiej SA w pieniądz gotówkowy odbywało się w sposób niezakłócony.

W 2023 r. producenci znaków pieniężnych dostarczyli do NBP 408,4 mln sztuk banknotów i 985,3 mln sztuk monet. Oznacza to, że w porównaniu z dostawami w 2022 r. (542,8 mln sztuk banknotów i 438,7 mln sztuk monet) liczba zakupionych przez NBP banknotów spadła o 24,8%, a liczba monet zwiększyła się o 124,6%.

4.2. Emisja wartości kolekcjonerskich

Narodowy Bank Polski emituje monety i banknoty o charakterze kolekcjonerskim, upamiętniając ważne rocznice historyczne i sławnych Polaków. Dąży również do rozwijania zainteresowania polską kulturą, nauką i tradycją.

⁴³ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 4 i art. 31–37 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

Zgodnie z planem emisji wartości kolekcjonerskich i monet okolicznościowych Narodowy Bank Polski wyemitował w 2023 r. 6,3 tys. sztuk złotych monet kolekcjonerskich, 166 tys. sztuk srebrnych monet kolekcjonerskich oraz 100 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich (w 2022 r. 2,4 tys. sztuk złotych monet kolekcjonerskich, 200 tys. sztuk srebrnych monet kolekcjonerskich, 80 tys. sztuk banknotów kolekcjonerskich).

W 2023 r. w ramach 19 tematów wyemitowano 25 monet kolekcjonerskich oraz banknot kolekcjonerski. Na szczególną uwagę zasługują:

- *Mikołaj Kopernik* – polimerowy banknot kolekcjonerski o nominale 20 zł oraz srebrna moneta z bursztynową wstawką o nominale 50 zł,
- *Polska rodzina* – srebrna moneta o nominale 10 zł inaugurująca serię *W Polskę wierzę*,
- *Sowiecka agresja na Polskę – 17 IX 1939 r.* – srebrna moneta o nominale 20 zł,
- *30. rocznica wycofania wojsk sowieckich z Polski* – srebrna moneta o nominale 10 zł,
- *Odsiecz wiedeńska* – złota moneta o nominale 100 zł oraz srebrna moneta o nominale 50 zł,
- *Przyjaźń i braterstwo to największe bogactwo* – dwie srebrne monety o nominałach 10 zł i 10 hrywien, wyemitowane wspólnie z Narodowym Bankiem Ukrainy,
- *250. rocznica powołania Komisji Edukacji Narodowej* – srebrna moneta o nominale 10 zł, wyemitowana we współpracy z Bankiem Litwy.

W 2023 r. Narodowy Bank Polski kontynuował emisję złotych monet inwestycyjnych Bielik o wartości nominalnej 500 zł, 200 zł, 100 zł i 50 zł oraz monet o wartości nominalnej 5 zł z wizerunkiem okolicznościowym, w standardzie obiegowym.

4.3. Funkcjonowanie obrotu gotówkowego

W 2023 r. przeprowadzono m.in. następujące działania związane z funkcjonowaniem obrotu gotówkowego:

- Banki oraz Poczta Polska SA odprowadziły do NBP 181,7 mld zł (w 2022 r. – 190,0 mld zł), a pobrały 190,6 mld zł (w 2022 r. – 203,1 mld zł), z czego 60,6 mld zł w systemie depozytowym (w 2022 r. – 62,7 mld zł) oraz 130,0 mld zł w systemie podstawowym (w 2022 r. – 140,4 mld zł). W porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano spadek wartości pobrań gotówki z NBP o 6,1% oraz spadek odprowadzeń do NBP o 4,4%. Różnica pomiędzy wartością pobrań i odprowadzeń w 2023 r. wyniosła 8,9 mld zł (13,1 mld zł w 2022 r.). W 2023 r. zaopatrywanie banków w znaki pieniężne było realizowane bez zakłóceń.
- Rozwijano usługę umożliwiającą zamianę monet na banknoty lub monety o odpowiednio wysokich nominałach za pomocą urządzeń samoobsługowych zlokalizowanych w oddziałach okręgowych NBP. Klientom kolejnych banków umożliwiono korzystanie przy tej wymianie z natychmiastowego uznania ich rachunków za pomocą systemu BLIK. W 2023 r. w oddziałach okręgowych NBP zainstalowano 3 nowe urządzenia samoobsługowe (łącznie działają 32 urządzenia). Liczba transakcji zamiany wyniosła 219 tys. i była wyższa niż w 2022 r. o 34%. Wymieniono 265 mln szt. monet

o łącznej wartości nominalnej 152 mln zł (w 2022 r. odpowiednio 224 mln szt. i 137 mln zł). Największą część wymienianych monet (51%) stanowiły monety o najniższych nominałach, tj. 1 gr, 2 gr i 5 gr.

- Narodowy Bank Polski kontynuował współpracę z Narodowym Bankiem Ukrainy w ramach zawartych w 2022 r. umów dotyczących przechowywania przez NBP banknotów UAH skupionych na terytorium Polski, jak również skupionych i dostarczonych do NBP przez zagraniczne banki centralne. Miało to na celu ułatwienie uchodźcom korzystania ze środków pieniężnych po agresji Rosji na Ukrainę. Hrywny skupione w Polsce oraz dostarczone do NBP przez dziewięć banków centralnych w ramach Programu Wymiany Hrywny zostały przekazane pod koniec 2023 r. Narodowemu Bankowi Ukrainy.

4.4. Działania na rzecz usprawnienia obrotu gotówkowego

W 2023 r. kontynuowała prace Rada ds. Obrotu Gotówkowego (organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP). Prowadzono dalsze prace w zakresie realizacji przyjętej przez Zarząd NBP w 2021 r. Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego. Działania miały charakter analityczny, legislacyjny, samoregulacyjny oraz rekomendacyjny i dotyczyły: powszechnej akceptacji i dostępności gotówki, płynnego zaopatrywania rynku w polską walutę, bezpieczeństwa fizycznego banknotów i monet oraz cyberbezpieczeństwa systemów IT wykorzystywanych w obrocie gotówkowym.

Po raz piąty przeprowadzono badanie opinii publicznej dotyczące polskich znaków pieniężnych będących w obiegu. Dotyczyło ono: dostępności i akceptacji gotówki, wypłat gotówki, pozyskiwania monet jako reszty, funkcjonowania urządzeń do zamiany, jakości monet i banknotów, wizerunków znaków pieniężnych oraz gromadzenia banknotów i monet.

4.5. Fałszerstwa polskich znaków pieniężnych

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w obiegu znajdowało się 2 981,28 mln szt. banknotów powszechnego obiegu oraz 1 123,54 mln szt. monet 2-złotowych⁴⁴ i 5-złotowych.

W porównaniu z 2022 r. odnotowano spadek liczby ujawnionych fałszyfikatów banknotów: z 4094 szt. do 3869 szt., oraz wzrost liczby ujawnionych fałszyfikatów monet: z 230 szt. do 253 szt.⁴⁵ Ogólna liczba fałszyfikatów banknotów i monet przypadająca na milion znaków pieniężnych zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem i wyniosła 1,00 szt. (1,07 szt. w 2022 r., 1,37 szt. w 2021 i 2020 r.).

Dane dotyczące liczby fałszerstw znaków pieniężnych ujawnionych w latach 2020–2023 przedstawia Tabela 4.

⁴⁴ Bez monet wykonanych ze stopu Nordic Gold.

⁴⁵ W 2023 r. ujawniono fałszyfikaty monet powszechnego obiegu wyłącznie o nominałach 2 zł i 5 zł. Na dzień 31 grudnia 2023 r. ogólna liczba monet powszechnego obiegu (bez monet wykonanych ze stopu Nordic Gold) wyniosła 22 495,87 mln szt.

Tabela 4. Liczba ujawnionych falsyfikatów polskich znaków pieniężnych w latach 2020–2023

Falsyfikaty	2020	2021	2022	2023
Banknoty	4 697	6 035	4 094	3 869
Monety	429	406	230	253
Ogółem	5 126	6 441	4 324	4 122

Źródło: dane NBP.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- przekazanie Narodowemu Bankowi Ukrainy banknotów skupionych i dostarczonych do NBP w ramach Programu Wymiany Hrywny,
- kontynuowanie realizacji Narodowej Strategii Bezpieczeństwa Obrotu Gotówkowego,
- przeprowadzenie badania opinii publicznej dotyczącego znaków pieniężnych będących w obiegu.

5. Zarządzanie rezerwami dewizowymi⁴⁶

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy o Narodowym Banku Polskim bank centralny gromadzi rezerwy dewizowe i zarządza nimi, a także podejmuje czynności mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego i płynności płatniczej kraju. W warunkach płynnego kursu walutowego rezerwy dewizowe służą przede wszystkim wzmocnieniu wiarygodności finansowej kraju, przez co przyczyniają się do obniżenia kosztu finansowania na globalnych rynkach i zmienności kursu złotego, a także do ograniczenia ryzyka gwałtownego odpływu kapitału. Incydentalnie mogą być wykorzystane do wsparcia stabilności rynków finansowych lub sektora bankowego w przypadku znacznych zaburzeń ich funkcjonowania.

5.1. Poziom oficjalnych aktywów rezerwowych

W 2023 r. oficjalne aktywa rezerwowe⁴⁷ NBP wzrosły:

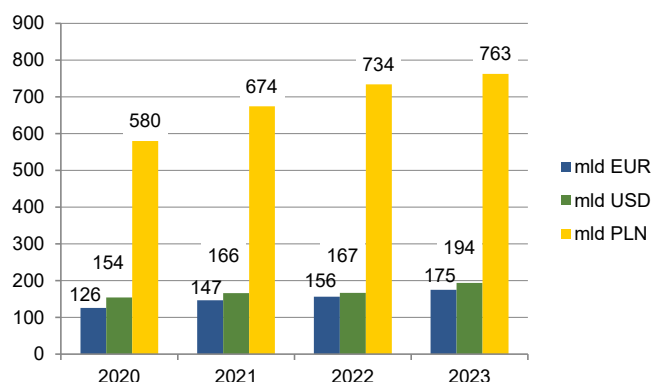
- w przeliczeniu na euro o 18,9 mld (12,1%), do 175,4 mld euro,
- w przeliczeniu na dolary amerykańskie o 27,1 mld (16,3%), do 193,8 mld USD,
- w przeliczeniu na złote o 28,9 mld (3,9%), do 762,7 mld zł.

Do wzrostu oficjalnych aktywów rezerwowych w największym stopniu przyczyniły się: dodatnie saldo przepływów zewnętrznych, dochód z działalności inwestycyjnej oraz zwiększenie wykorzystania równoczesnych transakcji *repo* i *reverse repo*, zawieranych w celu podwyższenia dochodowości rezerw dewizowych.

W 2023 r. NBP kupił 130 ton złota. Na koniec 2023 r. zasób złota wynosił 358,7 tony, co stanowiło 12,3% oficjalnych aktywów rezerwowych.

⁴⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 2 oraz art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

⁴⁷ Zgodnie z definicją Międzynarodowego Funduszu Walutowego do oficjalnych aktywów rezerwowych zalicza się łatwo rozporządzalne, płynne aktywa zagraniczne posiadane przez bank centralny. Kategoria ta obejmuje złoto monetarne, specjalne prawa ciągnięcia (SDR), pozycję rezerwową w MFW oraz aktywa w walutach obcych, głównie w formie papierów wartościowych, lokat i gotówki.

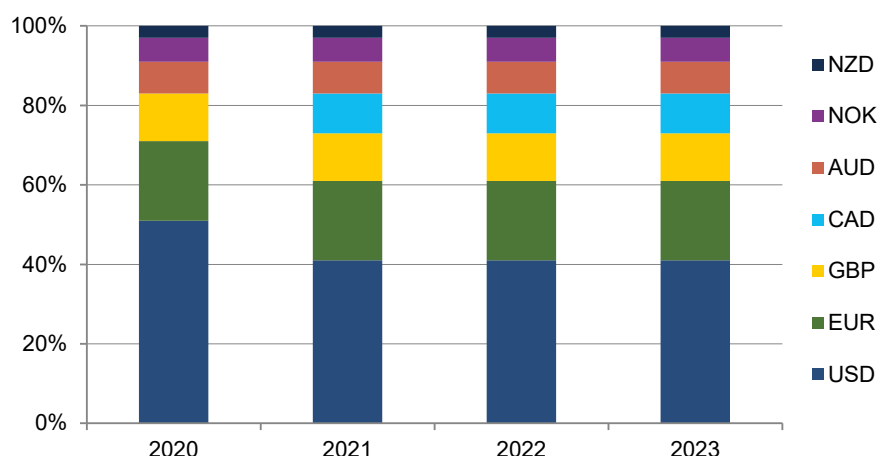
Wykres 16. Oficjalne aktywa rezerwowe w latach 2020–2023 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

5.2. Strategia zarządzania rezerwami dewizowymi⁴⁸

Priorytetem w zarządzaniu rezerwami dewizowymi jest zapewnienie bezpieczeństwa inwestowanych środków oraz ich niezbędnej płynności. Narodowy Bank Polski, spełniając te kryteria, podejmuje jednocześnie działania służące podwyższeniu dochodowości rezerw w horyzoncie długookresowym.

W 2023 r. struktura walutowa i *modified duration*⁴⁹ rezerw nie zmieniły się istotnie w porównaniu z poprzednim rokiem. Na koniec 2023 r. struktura walutowa rezerw przedstawiała się następująco: 41% USD, 20% EUR, 12% GBP, 10% CAD, 8% AUD, 6% NOK i 3% NZD, a *modified duration* wynosiło 3,1.

Wykres 17. Struktura walutowa rezerw w latach 2020–2023 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

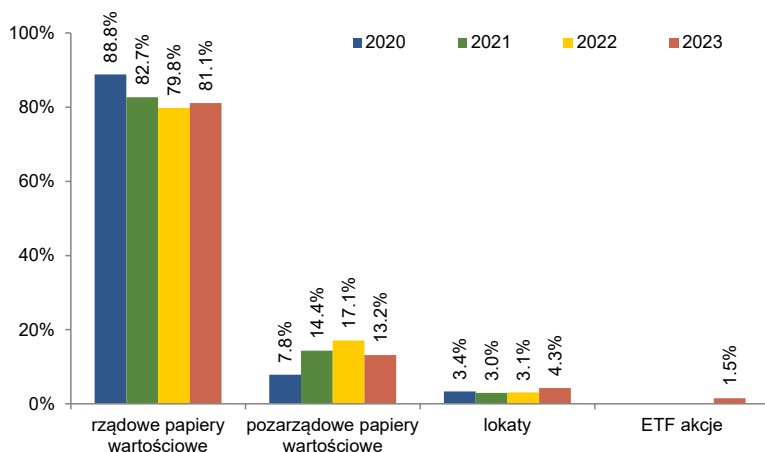
⁴⁸ Bez uwzględnienia środków walutowych na rachunkach MF w NBP.

⁴⁹ *Modified duration* stanowi miarę ryzyka stopy procentowej, określającą wrażliwość wartości portfeli inwestycyjnych na zmiany rentowności instrumentów finansowych.

Podobnie jak w poprzednich latach dominujący udział w rezerwach walutowych NBP miały rządowe papiery wartościowe, charakteryzujące się najwyższym stopniem bezpieczeństwa i płynności (Wykres 18). Narodowy Bank Polski inwestował również w pozarządowe papiery wartościowe, w tym emitowane przez agencje rządowe oraz przedsiębiorstwa niefinansowe, a część środków utrzymywał w postaci krótkoterminowych lokat w bankach o wysokiej wiarygodności kredytowej. Część papierów wartościowych w portfelu NBP (około 1,1% rezerw walutowych) stanowią zielone obligacje oraz obligacje zrównoważonego rozwoju. Przy zarządzaniu portfelami inwestycyjnymi wykorzystywano również transakcje *bond futures*, a w ramach inwestycji na rynkach akcji – kontrakty *equity index futures*.

W 2023 r. rozpoczęto zakupy jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych (*exchange traded funds*, ETF) replikujących indeksy akcji na rynkach USA, strefy euro, Wielkiej Brytanii, Kanady i Australii. Na koniec roku stanowiły one 1,5% rezerw walutowych.

Wykres 18. Udział instrumentów inwestycyjnych w rezerwach dewizowych NBP (z wyłączeniem złota) w latach 2020–2023 (stan na koniec danego roku)

Źródło: dane NBP.

Z uwagi na zaokrąglenia dane mogą nie sumować się do 100 proc.

5.3. Zarządzanie ryzykiem finansowym w procesie zarządzania rezerwami dewizowymi

Jednym z ważniejszych elementów zarządzania rezerwami dewizowymi jest zarządzanie ryzykiem, które towarzyszy dokonywanym inwestycjom. Jego podstawę stanowi system limitów i ograniczeń inwestycyjnych.

W 2023 r. w związku z rozszerzaniem aktywnych strategii inwestycyjnych – w szczególności o kontrakty *bond futures* – rozszerzono ograniczenia ryzyka zmian rentowności, dotychczas oparte na *modified duration*, o limity *key rate duration*, tj. miary pozwalającej na uwzględnienie nierównoległych zmian krzywej rentowności.

Tabela 5. Ograniczenia inwestycyjne obowiązujące w zarządzaniu ryzykiem finansowym w NBP

Ryzyko	Metody ograniczania
Kredytowe	Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych i obligacji pozarządowych w rezerwach Kryteria wyboru kontrahentów i bieżące monitorowanie ich wiarygodności kredytowej Limity dla kontrahentów NBP Ograniczenie terminu zapadalności transakcji lokacyjnych Minimalny wymagany rating papierów wartościowych Limity dla emitentów papierów wartościowych Zabezpieczenia w transakcjach lokacyjnych z przyrzeczeniem odkupu papierów wartościowych
Rynkowe	Struktura walutowa Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej Poziom <i>modified duration</i> Strategicznej Alokacji Aktywów wraz z przedziałami wahań określającymi zakres aktywnej polityki inwestycyjnej Przedział dopuszczalnych odchyleń <i>key rate duration</i> od parametrów benchmarkowych Ograniczenie ekspozycji na <i>equity index futures</i> i ETF replikujące indeksy akcyjne
Płynności	Inwestowanie na rynkach finansowych charakteryzujących się wysoką płynnością Ograniczenie udziału transakcji lokacyjnych Kryteria wyboru papierów wartościowych

Źródło: dane NBP.

5.4. Stopa zwrotu z rezerw walutowych⁵⁰

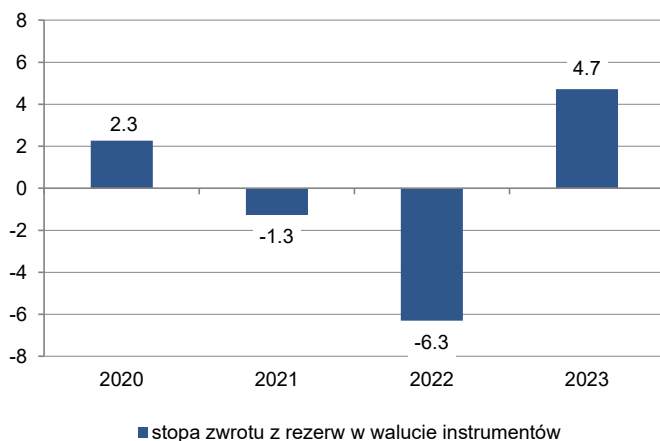
Wysokość stopy zwrotu z inwestowania rezerw walutowych zależy przede wszystkim od uwarunkowań rynkowych: zmian kursów walutowych, poziomu rentowności oraz zmian cen instrumentów inwestycyjnych.

W 2023 r. stopa zwrotu z inwestowania rezerw walutowych liczona w walucie instrumentów⁵¹ wyniosła 4,7% (Wykres 19, Wykres 20). Jej wysoki poziom stanowił przede wszystkim efekt wysokiej rentowności papierów dłużnych, wynikającej z trwającego od 2022 r. cyklu zacieśniania polityki pieniężnej głównych banków centralnych. W mniejszym stopniu dochodowość rezerw podwyższył wzrost cen papierów dłużnych oraz wzrost indeksów akcyjnych.

⁵⁰ Rezerwy walutowe odpowiadają rezerwom dewizowym z wyłączeniem złota.

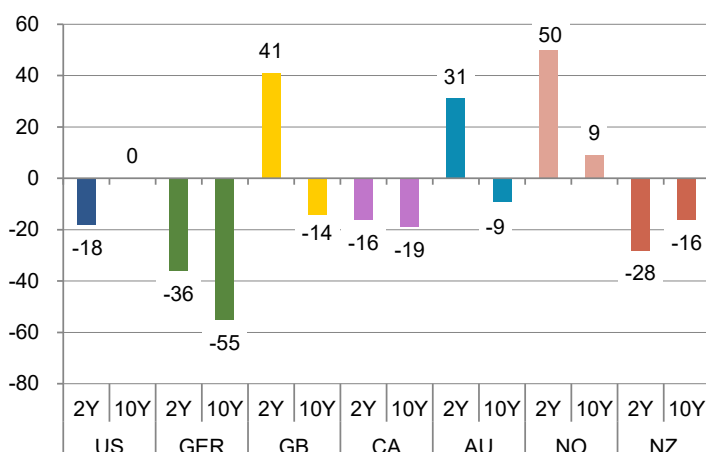
⁵¹ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w walucie poszczególnych portfeli inwestycyjnych jest wyliczana na podstawie dziennych zmian wartości rynkowej instrumentów (bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych).

Wykres 19. Stopa zwrotu z rezerw walutowych NBP bez uwzględniania wpływu zmian kursów walutowych w latach 2020–2023 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 20. Zmiany rentowności 2-letnich i 10-letnich papierów rządowych na głównych rynkach w 2023 r. (w punktach bazowych)

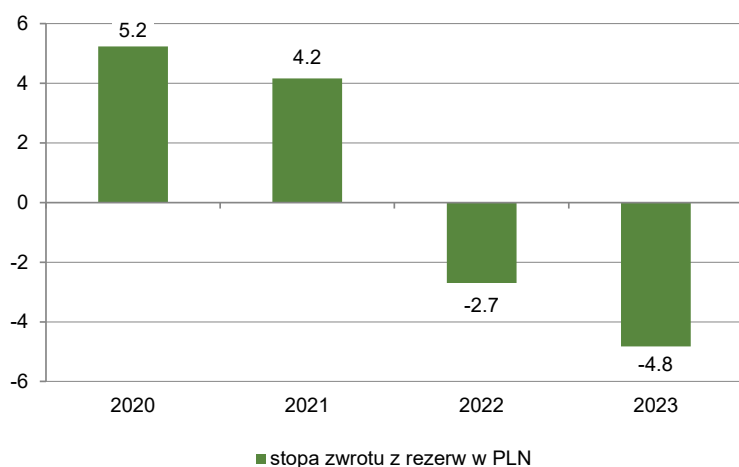
Źródło: dane NBP.

Silna deprecjacja walut rezerwowych względem złotego⁵² (Wykres 22) sprawiła jednak, że pomimo wysokiej stopy zwrotu z rezerw liczonej w walucie instrumentu, stopa zwrotu z rezerw wyliczona w złotych⁵³ wyniosła w 2023 r. -4,8% (Wykres 21).

⁵² Spadek kursów: USD/PLN o 10,6%, EUR/PLN o 7,3%, GBP/PLN o 5,6% CAD/PLN o 8,6%, AUD/PLN o 10,4%, NOK/PLN o 13,3% i NZD/PLN o 10,9% (kursy średnie NBP).

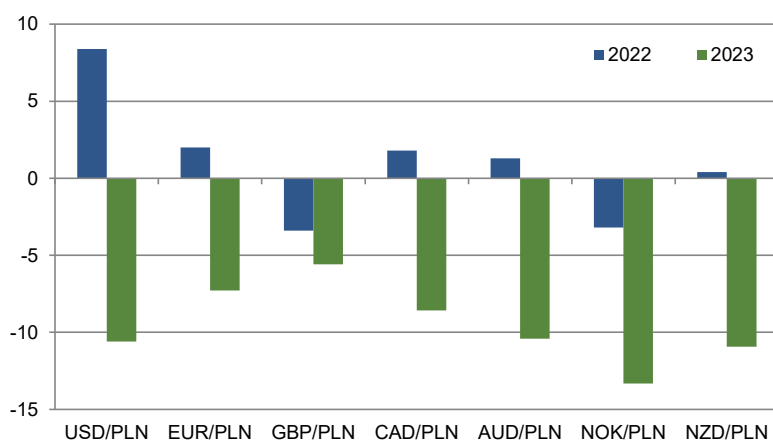
⁵³ Stopa zwrotu z rezerw walutowych w złotych dodatkowo uwzględnia wpływ zmian kursów walut rezerwowych do złotego.

Wykres 21. Stopa zwrotu z rezerw walutowych z uwzględnieniem wpływu zmian kursów walutowych w latach 2020–2023 (w %)

Źródło: dane NBP.

Wykres 22. Zmiany kursów głównych walut rezerwowych w relacji do złotego w 2022 i 2023 r. (w %)

Źródło: dane NBP.

5.5. Dochód z działalności inwestycyjnej

W 2023 r. wynik działalności inwestycyjnej związanej z zarządzaniem rezerwami dewizowymi (bez uwzględnienia zrealizowanych i niezrealizowanych różnic kursowych) był dodatni i wyniósł 18,9 mld zł (-28,8 mld zł w 2022 r.). Wpłynął na to przede wszystkim dodatni wynik odsetkowy z tytułu lokat i dłużnych papierów wartościowych (20,5 mld zł). Dochód obniżały koszty niezrealizowane wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych w walutach obcych oraz jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych w walutach obcych (-0,5 mld zł), a także wynik zrealizowanych różnic cenowych z tytułu transakcji *futures* i transakcji, których przedmiotem były papiery wartościowe w walutach obcych (-1,1 mld zł).

Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i złota w 2023 r. wyniósł -2,7 mld zł, natomiast koszty niezrealizowane z tytułu wyceny kursowej zasobów walut obcych wyniosły -28,2 mld zł⁵⁴.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- zwiększenie zasobu złota NBP o 130 ton do 358,7 tony,
- inwestycja w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych replikujących indeksy akcyjne (ETF),
- rozszerzenie systemu limitów ograniczających ryzyko zmian rentowności.

⁵⁴ Zgodnie z zasadami rachunkowości NBP dodatnie różnice z wyceny kursowej (przychody niezrealizowane) nie wpływają na wynik finansowy NBP, lecz są ujmowane w pasywach bilansu NBP. Koszty z tytułu niezrealizowanych ujemnych różnic z wyceny kursowej pomniejszają natomiast wynik finansowy NBP, podobnie jak koszty z tytułu zrealizowanych różnic kursowych.

6. Działalność dewizowa⁵⁵

Działalność dewizowa polega na prowadzeniu rejestru działalności kantorowej, wydawaniu decyzji w sprawach dewizowych oraz kontroli: działalności kantorowej, w tym w zakresie wypełnienia obowiązków nałożonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, korzystania z udzielonych indywidualnych zezwoleń dewizowych, a także wykonania przez rezydentów i przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej. Celem tej działalności jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu dewizowego.

6.1. Rejestr działalności kantorowej

W 2023 r. dokonano 789 wpisów do rejestru działalności kantorowej (w 2022 r. – 745), z tego 142 wpisy dotyczyły nowych przedsiębiorców rozpoczynających działalność (w 2022 r. – 147). Pozostałe wpisy polegały na wykreśleniu figurujących w nim przedsiębiorców oraz zmianie danych w rejestrze.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w Polsce działało 4521 kantorów (wg stanu na 31 grudnia 2022 r. – 4577).

6.2. Decyzje w sprawach dewizowych

W 2023 r. wydano ogółem 17 decyzji dewizowych, z tego 9 zezwoleń i 8 innych decyzji (w 2022 r. – 24 decyzje dewizowe).

Udzielono zezwoleń na odstępianie od ograniczeń w obrocie dewizowym z nierezydentami z krajów nienależących do UE, OECD oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area). Inne decyzje dotyczyły m.in. przedłużenia terminu ważności zezwoleń.

6.3. Kontrola obrotu dewizowego

Kontrolą prowadzoną przez Prezesa NBP w 2023 r. objęto rezydentów, którzy mają obowiązek przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, oraz podmioty gospodarcze prowadzące działalność kantorową.

⁵⁵ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 3 i art. 52 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim, art. 130 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz.U. z 2023 r. poz. 1124, z późn. zm.) oraz przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2002 r. – Prawo dewizowe (Dz.U. z 2022 r. poz. 309).

W 2023 r. przeprowadzono ogółem 757 kontroli (w 2022 r. – 751), w tym:

- 259 kontroli w zakresie wykonywania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2022 r. – 203),
- 497 kontroli działalności kantorowej (w 2022 r. – 547),
- 1 kontrolę realizacji indywidualnych zezwoleń dewizowych (w 2022 r. – 1).

Nieprawidłowości stwierdzono w toku 413 kontroli, czyli w 55% wszystkich przeprowadzonych kontroli (w 2022 r. – 53%), w tym podczas:

- 145 kontroli wypełniania obowiązku sprawozdawczego na potrzeby bilansu płatniczego (w 2022 r. – 109),
- 268 kontroli działalności kantorowej (w 2022 r. – 287).

Stwierdzono 7 przypadków rażącego naruszenia warunków prowadzenia działalności kantorowej, co spowodowało wydanie 7 decyzji o zakazie wykonywania takiej działalności i wykreśleniu z rejestru działalności kantorowej (w 2022 r. – 5). Wydano również 26 decyzji o nałożeniu pieniężnej kary administracyjnej w związku ze stwierdzeniem niedopełnienia przez podmioty prowadzące działalność kantorową obowiązków wskazanych w ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. NBP zawiadomił właściwe organy finansowe o 410 przypadkach naruszenia prawa. Po przeprowadzeniu stosownych postępowań urzędy skarbowe i urzędy celno-skarbowe poinformowały NBP o: ukaraniu 51 podmiotów, 149 przypadkach złożenia tzw. czynnego żalu oraz 3 przypadkach wyrażenia zgody na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności. Wyniki wszystkich kontroli w zakresie wypełniania przez przedsiębiorców prowadzących działalność kantorową obowiązków określonych ustawą o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu zostały przekazane Generalnemu Inspektorowi Informacji Finansowej.

Podejmowane przez NBP działania kontrolne zapewniają:

- zgodność obrotu wartościami dewizowymi w kantorach z zasadami prowadzenia działalności regulowanej,
- prawidłowe wypełnianie obowiązków w zakresie przeciwdziałania praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu,
- zgodność przekazywanych przez sprawozdawców danych do bilansu płatniczego z dokumentami źródłowymi.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- przeprowadzenie 757 kontroli,
- wydanie 17 decyzji dewizowych oraz 33 decyzji dotyczących zastosowania sankcji w związku z naruszeniem warunków lub niedopełnieniem obowiązków dotyczących wykonywania działalności kantorowej.

7. Działania na rzecz systemu płatniczego⁵⁶

Działania Narodowego Banku Polskiego na rzecz systemu płatniczego obejmują działania operacyjne, w tym prowadzenie systemów płatności i przeprowadzanie rozrachunków międzybankowych, działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego, w tym organizowanie rozliczeń pieniężnych i przygotowywanie odpowiednich regulacji prawnych, oraz nadzór systemowy nad systemem płatniczym.

Celem Narodowego Banku Polskiego jest zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemu płatniczego, umożliwiającego szybki i bezpieczny transfer środków pieniężnych pomiędzy osobami fizycznymi, podmiotami gospodarczymi, instytucjami publicznymi i innymi podmiotami, które są stronami płatności.

7.1. Realizacja zadań operacyjnych

7.1.1. Obsługa rachunków w systemie SORBNET2

System SORBNET2 to polski system typu RTGS⁵⁷, w którym dokonywany jest międzybankowy rozrachunek płatności wysokokwotowych w złotych. Prowadzone są w nim rachunki bieżące banków, rachunki pomocnicze podmiotów prowadzących systemy płatności detalicznych oraz systemy rozrachunku papierów wartościowych, a także rachunki rezerwy obowiązkowej dla banków, które nie mają rachunku bieżącego. W systemie RTGS zlecenia płatnicze są realizowane zgodnie z zasadą rozrachunku brutto (przetwarzanie zleceń pojedynczo, bez ich wzajemnego kompensowania) oraz zasadą rozrachunku w czasie rzeczywistym (na bieżąco w ciągu dnia). W SORBNET2 są realizowane płatności z tytułu operacji polityki pieniężnej, transakcji międzybankowych na rynku finansowym oraz wysokokwotowe zlecenia klientowskie. W systemie realizowany jest także rozrachunek zleceń rozliczonych w systemach płatności detalicznych.

Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w systemie SORBNET2 prowadzono rachunki bieżące w złotych dla 46 banków (w 2022 r. – 47), rachunek bieżący Krajowej Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej oraz rachunki KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA. W 2023 r. nie został otwarty żaden nowy rachunek bieżący w złotych, a jeden rachunek zamknięto.

W 2023 r. w systemie SORBNET2 zrealizowano 5,6 mln zleceń (w 2022 r. – 5,4 mln) na kwotę 136,4 bln zł (w 2022 r. – 131,0 bln zł). Oznacza to wzrost liczby zrealizowanych zleceń o 3,6% oraz wzrost ich wartości

⁵⁶ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 1, 6 i 6a ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o ostateczności rozrachunku w systemach płatności i systemach rozrachunku papierów wartościowych oraz zasadach nadzoru nad tymi systemami (Dz. U. z 2022 r. poz. 1581, z późn. zm.).

⁵⁷ Real Time Gross Settlement (rozrachunek brutto w czasie rzeczywistym).

o 4,1% w porównaniu z 2022 r. Średnia wartość pojedynczego zlecenia w 2023 r. wyniosła 24,2 mln zł (w 2022 r. – 24,0 mln zł) i zwiększyła się o 0,5% w stosunku do poprzedniego roku.

7.1.2. Obsługa rachunków w euro w systemie TARGET-NBP

Narodowy Bank Polski jest gestorem systemu RTGS dla płatności w euro. Do 19 marca 2023 r. funkcjonował system TARGET2-NBP. W dniu 20 marca 2023 r. został zastąpiony przez system TARGET-NBP. Zmiana wiązała się z udziałem NBP w koordynowanej przez EBC konsolidacji systemu TARGET2 z platformą TARGET2-Securities (T2S). System TARGET-NBP stanowi polski komponent systemu TARGET – paneuropejskiego systemu RTGS służącego do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. w systemie TARGET-NBP prowadzono rachunki w euro dla 19 podmiotów: NBP, KIR SA, KDPW SA i KDPW_CCP SA oraz dla 15 banków (bez zmian w porównaniu z końcem 2022 r., kiedy działał system TARGET2-NBP).

W 2023 r. w systemie TARGET2-NBP zrealizowano 0,5 mln operacji na łączną kwotę 0,6 bln euro, a w systemie TARGET-NBP – 1,9 mln operacji na łączną kwotę 2,5 bln euro. W porównaniu z 2022 r. liczba zrealizowanych operacji wzrosła o 1,6%, a ich wartość zwiększyła się o 13,0%. Średnia wartość pojedynczego zlecenia zrealizowanego w tych systemach wyniosła 1,3 mln euro i w porównaniu z 2022 r. wzrosła o 11,2%.

7.2. Działania w zakresie polityki i rozwoju systemu płatniczego

7.2.1. Działania regulacyjne, standaryzacyjne i badawcze

W ramach działań regulacyjnych, standaryzacyjnych i badawczych odnoszących się do systemu płatniczego w 2023 r. NBP:

- wprowadził zmiany w sprawozdawczości, polegające na zwiększeniu zakresu przekazywanych do banku centralnego danych z dziedziny statystyki płatniczej⁵⁸, i przekazywał EBC opracowane na ich podstawie agregaty (na potrzeby monitorowania zmian w funkcjonowaniu systemu płatniczego UE),
- analizował projektowane zmiany w regulacjach UE, w tym ich potencjalny wpływ na najważniejsze systemy płatności i organizację rozliczeń pieniężnych w Polsce (projekty te dotyczyły w szczególności: dostępu podmiotów niebankowych do tzw. systemów wyznaczonych⁵⁹, poleceń przelewu natychmiastowego w euro⁶⁰ oraz zasad świadczenia usług płatniczych),
- realizował zadania związane z numeracją banków i dostawców usług płatniczych niebędących bankami, którzy w 2023 r. rozpoczęli działalność lub przechodzili zmiany właścicielskie,

⁵⁸ Wprowadzone zmiany wynikają z Rozporządzenia Europejskiego Banku Centralnego (UE) 2020/2011 z dnia 1 grudnia 2020 r. zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 1409/2013 w sprawie statystyki płatności (EBC/2013/43) (ECB/2020/59).

⁵⁹ W Polsce do tzw. wyznaczonych systemów płatności należą systemy płatności prowadzone przez NBP, tj. SORBNET2 oraz TARGET-NBP, jak również systemy Elixir oraz Euro Elixir, których operatorem jest KIR SA. Lista tych systemów jest dostępna na stronie internetowej NBP.

⁶⁰ Projekt rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 260/2012 i (UE) 2021/1230 w odniesieniu do poleceń przelewu natychmiastowego w euro.

- we współpracy z KDPW SA koordynował proces wprowadzania standardów zarządzania zabezpieczeniami na polskim rynku kapitałowym,
- monitorował doświadczenia innych banków centralnych w projektowaniu i wdrażaniu pieniądza cyfrowego banku centralnego, w szczególności dotyczące projektu cyfrowego euro, oraz analizował propozycje regulacji UE dotyczących cyfrowego euro, w tym ich potencjalny wpływ na rozliczenia pieniężne w Polsce.

7.2.2. Rozwój krajowych wysokokwotowych systemów płatności

W 2023 r. podjęto następujące działania służące rozwojowi krajowych wysokokwotowych systemów płatności:

- Realizowano projekt SORBNET3, mający na celu budowę nowego systemu RTGS dla płatności w złotych zgodnego ze standardem ISO 20022. W 2023 r. m.in. przekazano uczestnikom specyfikację funkcjonalną nowego systemu.
- Zakończono prace związane z udziałem NBP w konsolidacji systemu TARGET2 z platformą T2S. 20 marca 2023 r. uruchomiono nowy system TARGET, wraz z jego polskim komponentem – systemem TARGET-NBP.
- W skonsolidowanym systemie TARGET otwarto pierwszy rachunek krajowego uczestnika służący do rozliczeń płatności natychmiastowych w euro (usługa TARGET Instant Payment Settlement).

7.2.3. Działania w zakresie schematu SEPA

Narodowy Bank Polski kontynuował świadczenie zainteresowanym bankom usługi pośrednictwa w dostępie do paneuropejskiego systemu płatności STEP2-T, prowadzonego przez EBA Clearing, umożliwiając im rozliczanie transgranicznych poleceń przelewu w euro w schemacie SEPA Credit Transfer⁶¹.

7.2.4. Działalność Rady ds. Systemu Płatniczego

Rada ds. Systemu Płatniczego, organ opiniodawczo-doradczy przy Zarządzie NBP, zajmuje się bieżącą analizą i oceną polskiego systemu płatniczego oraz działa na rzecz rozwoju tego systemu.

W 2023 r. Rada omawiała w szczególności następujące zagadnienia:

- wyniki prowadzonych analiz, w tym przygotowywane przez NBP oceny funkcjonowania systemu płatniczego w Polsce,
- potencjalną migrację systemu Elixir, którego operatorem jest KIR SA, na nowy standard komunikatów ISO 20022,
- zaopatrywanie rynku w gotówkę w stabilnych i niestabilnych warunkach,

⁶¹ Na koniec 2023 r. z tego pośrednictwa korzystało 17 banków.

-
- stan realizacji Programu Wsparcia Obrotu Bezgotówkowego oraz działań w zakresie edukacji finansowej,
 - wyzwania związane z rozwojem usług rozliczeniowych KDPW_CCP SA dla sektora bankowego,
 - plany rozwoju systemu płatności i schematu płatniczego BLIK oraz BLIK Euro,
 - wyniki prac prowadzonych przez Grupę Roboczą ds. Bezpieczeństwa Płatności, dotyczących możliwości zastosowania analiz behawioralnych w ograniczaniu transakcji oszukańczych w płatnościach bezgotówkowych w Polsce,
 - działania sektora bankowego w obszarze cyberbezpieczeństwa.

7.3. Nadzór nad systemem płatniczym

Narodowy Bank Polski sprawuje nadzór systemowy nad systemem płatniczym (ang. *oversight*). Działania te są prowadzone zgodnie z *Polityką sprawowania przez Narodowy Bank Polski nadzoru systemowego w zakresie systemu płatniczego*. Dokument określa cele, zakres i podstawy sprawowania przez NBP nadzoru systemowego oraz wskazuje stosowane przez NBP kryteria oceny i narzędzia nadzorcze⁶².

W 2023 r. działania miały na celu zapewnienie sprawności i bezpieczeństwa nadzorowanej infrastruktury rynku finansowego⁶³ oraz zgodności jej funkcjonowania z polskimi przepisami prawa. Prowadzono monitoring, analizy oraz oceny funkcjonowania systemów i podmiotów tworzących tę infrastrukturę, a w przypadku stwierdzenia uchybień podejmowano działania na rzecz przywrócenia stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami prawa. W 2023 r. podmioty objęte nadzorem systemowym funkcjonowały stabilnie, zapewniając m.in. sprawne i bezpieczne przeprowadzanie rozliczeń i rozrachunku.

Działania nadzorcze NBP w 2023 r. objęły w szczególności:

- monitoring incydentów w systemach płatności, schematach płatniczych, a także w systemach rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych – stwierdzone naruszenia nie miały wpływu na stabilność funkcjonowania systemu płatniczego w Polsce,
- bieżącą analizę wskaźników dostępności i wydajności nadzorowanej infrastruktury systemu płatniczego – wykazano wysoki poziom bezpieczeństwa i stabilności funkcjonowania,
- wydanie 4 decyzji Prezesa NBP w sprawie wprowadzenia zmian w zasadach funkcjonowania systemów płatności i 4 decyzji Prezesa NBP w sprawie wprowadzenia zmian w zasadach funkcjonowania schematów płatniczych,
- wydanie opinii Prezesa NBP w sprawie zatwierdzenia zmian w Regulaminie KDPW,
- zakończenie 5 postępowań, których przedmiotem była ocena planowanego sposobu świadczenia usługi *acquiring* przez krajowe instytucje płatnicze,
- kontynuowanie oceny systemów płatności detalicznych, których operatorem jest KIR SA (Elixir, Express Elixir i Euro Elixir), pod kątem zgodności z *Wymaganiami nadzorczymi w zakresie odporności*

⁶² Dokument jest dostępny na stronie internetowej NBP.

⁶³ Infrastruktura rynku finansowego – infrastruktura, nad którą nadzór systemowy sprawuje Prezes NBP, tj. systemy płatności, schematy płatnicze, systemy rozliczeń papierów wartościowych, systemy rozrachunku papierów wartościowych, usługa *acquiring* świadczona przez krajowe instytucje płatnicze.

cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego (ang. CROE – cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures),

- przeprowadzenie, koordynowanego przez EBC, czwartego badania ankietowego dotyczącego cyberodporności systemów płatności oraz systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych.

7.4. NBP jako udziałowiec krajowych osób prawnych świadczących usługi na rzecz instytucji finansowych

W 2023 r. NBP miał akcje i udziały w następujących podmiotach krajowych⁶⁴:

- Krajowym Depozycie Papierów Wartościowych SA z siedzibą w Warszawie, który prowadzi centralny depozyt papierów wartościowych oraz dokonuje rozrachunku transakcji tymi papierami; KDPW SA posiada 100% akcji spółki KDPW_CCP SA, prowadzącej systemy rozliczeń transakcji, których przedmiotem są instrumenty finansowe;
- Krajowej Izbie Rozliczeniowej SA z siedzibą w Warszawie, będącej główną instytucją na krajowym rynku rozliczania płatności detalicznych;
- spółce Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy, która jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych przeznaczonych przede wszystkim dla instytucji sektora finansowego, w szczególności bankowych i ubezpieczeniowych, oraz dla administracji publicznej.

Tabela 6. Zestawienie posiadanych przez NBP akcji i udziałów w spółkach polskiego prawa handlowego według stanu na 31 grudnia 2023 r.

Nazwa podmiotu	Kapitał zakładowy (w zł)	Liczba posiadanych przez NBP akcji/udziałów	Udział NBP w kapitale zakładowym (w %)
Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA	21 000 000	7 000	33,33
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	5 445 000	3 750	34,44
Bazy i Systemy Bankowe sp. z o.o.	10 000 000	1 000	100,00

Źródło: dane NBP.

⁶⁴ Zgodnie z art. 5 ust. 2 ustawy o Narodowym Banku Polskim NBP może być udziałowcem albo akcjonariuszem innych osób prawnych, które prowadzą działalność usługową na rzecz instytucji finansowych lub Skarbu Państwa lub mają dla NBP duże znaczenie z punktu widzenia stabilności krajowego systemu finansowego.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- kontynuowanie prac nad nowym systemem RTGS w złotych (SORBNET3),
- uruchomienie systemu TARGET-NBP, polskiego komponentu paneuropejskiego systemu RTGS do przeprowadzania rozrachunku płatności w euro,
- kontynuowanie oceny systemów płatności detalicznych, których operatorem jest KIR SA, pod kątem zgodności z wymaganiami CROE, a także badania ankietowego dotyczącego cyberodporności systemów płatności oraz systemów rozliczeń i rozrachunku papierów wartościowych.

8. Obsługa Skarbu Państwa⁶⁵

Zadania realizowane przez Narodowy Bank Polski w ramach obsługi Skarbu Państwa obejmują: obsługę bankową rachunków budżetu państwa, obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa, obrót skarbowymi papierami wartościowymi oraz działania na rzecz zarządzania długiem publicznym, w szczególności długiem Skarbu Państwa.

8.1. Rachunki bankowe prowadzone przez NBP

W 2023 r. NBP prowadził rachunki bankowe wymienione w art. 196 ustawy o finansach publicznych, przede wszystkim centralny rachunek bieżący budżetu państwa, a także rachunki bieżące i pomocnicze państwowych jednostek budżetowych oraz urzędów obsługujących organy podatkowe, w tym tzw. rachunki wspólne do gromadzenia określonych rodzajów podatkowych i niepodatkowych dochodów budżetu państwa. Ponadto na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy o NBP Narodowy Bank Polski prowadził rachunki innych osób prawnych.

Narodowy Bank Polski prowadzi rachunki w złotych i walutach obcych, w tym rachunki służące do obsługi środków pochodzących z budżetu UE. Prowadzi także rachunki lokat terminowych w złotych i walutach obcych. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. NBP obsługiwał 2924 klientów (w 2022 r. – 2922), dla których oddziały okręgowe NBP prowadziły 29 003 rachunki (w 2022 r. 27 849), z tego 4507 rachunków w ramach zastępczej obsługi kasowej (w 2022 r. – 4520).

8.1.1. Obsługa rachunków bankowych

Narodowy Bank Polski przeprowadzał rozliczenia pieniężne na rachunkach bankowych budżetu państwa w formie bezgotówkowej (przede wszystkim za pośrednictwem Bankowości elektronicznej NBP i międzysystemowego interfejsu B2B), a także w formie gotówkowej. W obsłudze rachunków bankowych strategicznych dla budżetu państwa (np. centralnego rachunku bieżącego budżetu państwa, rachunku do płatności składowych ZUS, rachunków do płatności podatkowych) wykorzystywano interfejs B2B, który zapewnia rozwiązania dostosowane do potrzeb posiadacza rachunku (w tym mikrorachunki i indywidualne raporty), a także wysokie bezpieczeństwo przekazywanych danych.

W 2023 r. liczba operacji przetworzonych w systemie informatycznym NBP służącym do prowadzenia rachunków bankowych budżetu państwa wyniosła 148,6 mln (w 2022 r. wyniosła 138,0 mln).

⁶⁵ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 4, art. 49, art. 51 i art. 52 ustawy o Narodowym Banku Polskim, ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.) i ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 2488).

8.2. Obsługa zagranicznych zobowiązań i należności budżetu państwa

Na podstawie umowy agencyjnej z 18 listopada 2016 r. zawartej z Ministrem Rozwoju i Finansów Narodowy Bank Polski prowadził w 2023 r. obsługę zobowiązań i należności zagranicznych budżetu państwa z tytułu:

- 44 pożyczek udzielonych Rządowi RP przez międzynarodowe instytucje finansowe,
- 79 gwarantowanych przez Rząd RP pożyczek i kredytów zagranicznych udzielonych podmiotom krajowym,
- udziałów Polski w 9 międzynarodowych instytucjach finansowych oraz zagranicznych należności udziałowych od jednej instytucji finansowej.

Pełniąc funkcję depozytariusza Grupy Banku Światowego, NBP obsługiwał 17 dokumentów (*promissory note*) wystawionych przez Rząd RP w związku z członkostwem Polski w instytucjach tej grupy finansowej.

8.3. Obsługa obrotu papierami wartościowymi

8.3.1. Przetargi papierów wartościowych

Jako agent emisji skarbowych papierów wartościowych NBP organizuje przetargi sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz przetargi sprzedaży, odkupu i zamiany obligacji skarbowych. W 2023 r. zostało przeprowadzonych:

- 16 przetargów sprzedaży obligacji skarbowych,
- 7 przetargów zamiany obligacji skarbowych.

W 2023 r. nie odbył się żaden przetarg sprzedaży i odkupu bonów skarbowych oraz żaden przetarg odkupu obligacji skarbowych.

NBP pełni funkcję organizatora przetargów obligacji poręczonych lub gwarantowanych przez Skarb Państwa. W 2023 r. odbyło się w tym trybie 10 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

8.3.2. System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych

Podobnie jak w poprzednich latach NBP realizował zadania związane z systemem Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW)⁶⁶. Na podstawie umowy zawartej z Ministrem Finansów Narodowy Bank Polski:

- udostępniał Ministerstwu Finansów dane wykorzystywane do sporządzania oceny aktywności banków pełniących funkcję DSPW,
- pełnił funkcję organizatora fixingu skarbowych papierów wartościowych⁶⁷.

8.4. Współpraca z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym

W 2023 r. NBP współpracował z Ministerstwem Finansów w ramach Komitetu Zarządzania Długiem Publicznym. Celem współpracy jest wymiana informacji wykorzystywanych do koordynowania polityki zarządzania długiem publicznym (prowadzonej przez MF) z polityką pieniężną i polityką kursową realizowanymi przez NBP.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- prowadzenie 29 003 rachunków dla 2924 klientów,
- zorganizowanie łącznie 23 przetargów sprzedaży i zamiany skarbowych papierów wartościowych oraz 10 przetargów sprzedaży obligacji Banku Gospodarstwa Krajowego emitowanych na rzecz Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

⁶⁶ System Dealerów Skarbowych Papierów Wartościowych (DSPW) powstał w 2003 r. w celu zapewnienia bezpieczeństwa finansowania pożyczkowych potrzeb budżetu państwa, poprawy płynności, przejrzystości i efektywności rynku SPW. O status DSPW, który daje przywilej nabywania SPW na przetargach organizowanych przez Ministerstwo Finansów, mogą ubiegać się banki polskie i podmioty zagraniczne, spełniające wymogi określone w Regulaminie pełnienia funkcji DSPW. Więcej informacji na temat funkcjonowania systemu DSPW można znaleźć na stronie internetowej Ministerstwa Finansów.

⁶⁷ Jako organizator fixingu SPW Narodowy Bank Polski określa jego zasady w porozumieniu z Ministrem Finansów (emitentem) i BondSpot SA (pełnomocnikiem) oraz sprawuje ogólny nadzór nad funkcjonowaniem fixingu SPW (§2 ust. 3 Regulaminu fixingu skarbowych papierów wartościowych).

9. Działalność analityczno-badawcza⁶⁸

Działania banków centralnych zmierzające do zapewnienia stabilności makroekonomicznej i finansowej wymagają wiedzy na temat procesów zachodzących w gospodarce i jej otoczeniu. Z tego względu NBP analizuje bieżącą i oczekiwaną sytuację gospodarczą w Polsce i na świecie, korzystając przy tym z szerokiego zakresu danych oraz narzędzi analitycznych i progностycznych. Bank prowadzi także badania naukowe, których wyniki wspierają działalność analityczną, m.in. umożliwiają weryfikację stosowanych narzędzi analitycznych. Wyniki analiz i badań są wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji przez Zarząd NBP oraz Radę Polityki Pieniężnej.

Poniżej przedstawiono najważniejsze prace i działania analityczno-badawcze prowadzone w 2023 r., dotyczące stabilności makroekonomicznej⁶⁹, w tym stabilności cen, w podziale na główne grupy tematyczne.

9.1. Analizy i badania dotyczące polityki pieniężnej

- Monitorowano i analizowano politykę pieniężną innych banków centralnych.
- Prowadzono analizy mechanizmu transmisji polityki pieniężnej w Polsce. Wyniki badań opublikowano w serii wydawniczej *Materiały i Studia* oraz *NBP Working Papers*.
- Analizowano wpływ polityki pieniężnej na zatrudnienie w Polsce oraz na endogeniczny poziom produktywności gospodarki.
- Prowadzono badanie procesu dezinflacji w warunkach nierówności dochodowych i majątkowych gospodarstw domowych.
- Zakończono badanie mające na celu oszacowanie poziomu naturalnej realnej stopy procentowej dla Polski i strefy euro.

9.2. Analizy i badania procesów cenotwórczych, cen i inflacji

- Analizowano stopień zrównoważenia wewnętrznego polskiej gospodarki.
- Prowadzono prace analityczne i badawcze dotyczące kształtowania się wskaźników inflacji oraz procesów cenotwórczych, sztywności cen, wykorzystania danych ze sklepów internetowych do prognozowania inflacji, jak również wpływu pandemii COVID-19, zaburzeń w globalnych sieciach dostaw, szoków energetycznych i agresji Rosji na Ukrainę na kształtowanie się cen w Polsce.
- Monitorowano kształtowanie się oczekiwań inflacyjnych konsumentów, przedsiębiorstw, analityków sektora finansowego i ekspertów spoza sektora finansowego.

⁶⁸ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim.

⁶⁹ Działania analityczno-badawcze z zakresu stabilności i rozwoju systemu finansowego oraz systemu płatniczego przedstawiono w rozdziałach 3. i 7. *Sprawozdania*.

9.3. Prognozowanie makroekonomiczne i rozwój modeli prognostycznych

- Monitorowano i analizowano sytuację gospodarczą w Polsce, wykorzystując szeroki zbiór zmiennych. Rozwijano wskaźniki i narzędzia umożliwiające analizowanie oraz prognozowanie koniunktury w warunkach wygasania efektów silnego ujemnego szoku podażowego wzmacnianego przez skutki agresji Rosji na Ukrainę (w szczególności metody prognozowania koniunktury przy wykorzystaniu danych o wysokiej częstotliwości).
- Przygotowywano regularne projekcje inflacji i PKB oraz szacunki PKB i jego komponentów, wykorzystywane do oceny stabilności makroekonomicznej i stabilności sektora finansowego. Uwzględniano w nich zewnętrzne uwarunkowania polskiej gospodarki i zmiany legislacyjne.
- Przygotowywano prognozy wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz jego składowych.
- Przeprowadzono cztery rundy Ankiety Makroekonomicznej NBP.

9.4. Analizy i badania sytuacji fiskalnej

- Przygotowywano prognozy dotyczące: sytuacji budżetu państwa oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych, kosztów działań fiskalnych łagodzących wpływ wysokiej inflacji na podmioty gospodarcze, restrykcyjności polityki fiskalnej i jej oddziaływania na gospodarkę.
- Prowadzono analizy i prognozy dotyczące wykorzystania funduszy z budżetu Unii Europejskiej i ich wpływu na główne agregaty makroekonomiczne.
- Kontynuowano prace badawcze nad makroekonomicznymi i fiskalnymi skutkami starzenia się społeczeństwa w Polsce.

9.5. Analizy gospodarki światowej i wpływu zagranicy na polską gospodarkę

- Cyklicznie analizowano polski handel zagraniczny, w tym powiązania handlowe w ramach globalnych łańcuchów dostaw oraz konkurencyjność cenowo-kosztową Polski.
- Prowadzono analizy roli eksportu (popytu finalnego) we wzroście gospodarczym Polski.
- Analizowano koniunkturę i politykę gospodarczą wybranych krajów, w tym głównych gospodarek świata i państw Europy Środkowo-Wschodniej.
- Na bieżąco monitorowano, analizowano i prognozowano sytuację gospodarczą na świecie w trakcie odbudowy po pandemii COVID-19, kryzysu energetycznego i agresji Rosji na Ukrainę. Rozwijano stosowane narzędzia analityczne i prognostyczne.
- Analizowano kształtowanie się i perspektywy inflacji w głównych gospodarkach świata.

9.6. Analizy i badania rynku pracy oraz sytuacji ekonomicznej gospodarstw domowych

- Monitorowano bieżącą sytuację na rynku pracy oraz przygotowywano prognozy podstawowych wskaźników opisujących zmiany płac i zatrudnienia w gospodarce.

-
- Przygotowywano prognozy dotyczące zmian demograficznych, ze szczególnym uwzględnieniem przepływów migracyjnych.
 - Analizowano bieżącą sytuację imigrantów na rynku pracy w Polsce. W szczególności monitorowano zmiany aktywności zawodowej uchodźców z Ukrainy.
 - Badano wpływ imigracji na kształtowanie się podaży pracy oraz tempo wzrostu gospodarczego.
 - Prowadzono analizy dotyczące średnio- i długookresowych tendencji na rynku pracy.
 - Monitorowano zmiany sprzedaży detalicznej i kondycję gospodarstw domowych na podstawie wyników badań koniunktury konsumenckiej.

9.7. Analizy i badania sytuacji ekonomicznej i finansowej przedsiębiorstw

- Przeprowadzono kwartalne badania pn. Szybki Monitoring NBP, obejmujące szczegółowe analizy i prognozy stanu koniunktury, w tym decyzji produkcyjnych, zatrudnieniowych, płacowych, inwestycyjnych, finansowych i cenowych firm oraz ich wpływu na gospodarkę.
- Przeprowadzono badanie pn. Ankieta Roczna NBP, dotyczące perspektyw rozwojowych (w tym konkurencyjności), procesów cenotwórczych i polityki zatrudnienia sektora przedsiębiorstw niefinansowych.
- Kontynuowano współpracę ze Światowym Forum Gospodarczym przy opracowaniu *Globalnego raportu konkurencyjności*.
- Prowadzono analizy polskiej gospodarki, w tym: postępu wdrażania automatyzacji, elektromobilności oraz jakości eksportu.
- Przeprowadzono analizy kształtowania się udziału wynagrodzeń w wartości dodanej brutto w polskiej gospodarce.
- Przeprowadzono analizę znaczenia zysków przedsiębiorstw dla kształtowania się cen oraz produktywności w polskiej gospodarce.
- Analizowano ekonomiczne efekty zmian cen surowców energetycznych.

9.8. Publikacje naukowe pracowników NBP

Upowszechnianie wyników badań pracowników NBP umożliwia naukową weryfikację ich jakości i poprawności metodycznej – dzięki poddaniu ich ocenie krajowych i zagranicznych ekspertów oraz procesowi recenzijnemu, któremu takie publikacje podlegają. W 2023 r. w czasopiśmie z tzw. listy filadelfijskiej znalazło się 5 publikacji pracowników NBP.

Wykaz najważniejszych publikacji pracowników NBP zawiera załącznik pt. *Lista wybranych publikacji pracowników NBP*.

9.9. Konferencje naukowe organizowane przez NBP oraz współpraca ze środowiskiem naukowym

W 2023 r. NBP zorganizował 4 międzynarodowe konferencje naukowe:

- 22–23 czerwca 2023 r.: „Economic Policies during Wartime and Post-War Recovery” („Polityka gospodarcza w czasie wojny i powojennej odbudowy”). Była to siódma wspólna konferencja NBP i Narodowego Banku Ukrainy, zorganizowana we współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym.
- 9 października 2023 r.: „Unia Europejska w świetle propozycji zmiany traktatów. Konsekwencje prawne i gospodarcze dla Polski”. Konferencja została zorganizowana we współpracy ze Szkołą Główną Mikołaja Kopernika oraz Akademią Kopernikańską.
- 20 października 2023 r.: „Investment for Growth” („Inwestycje na rzecz wzrostu gospodarczego”). Była to jedenasta konferencja z cyklu poświęconego przyszłości gospodarki europejskiej (11th Conference on the Future of the European Economy – CoFEE).
- 29–30 listopada 2023 r.: „Recent trends in the real estate market and its analysis” („Najnowsze trendy na rynku nieruchomości i jego analiza”). Była to szósta edycja odbywającej się co dwa lata międzynarodowej konferencji poświęconej rynkowi nieruchomości. Wydarzenie ponownie zorganizowano wspólnie ze Szkołą Główną Handlową.

W 2023 r. odbyły się następujące międzynarodowe wydarzenia naukowe NBP:

- 9–10 maja 2023 r.: spotkanie grupy roboczej ds. analizy sprawozdawczości finansowej (Working Group on Financial Statement Analysis).
- 18–19 września 2023 r.: cykliczne bilateralne seminarium NBP z udziałem przedstawicieli Deutsche Bundesbanku, poświęcone ocenie bieżącej i prognozowanej sytuacji makroekonomicznej w Polsce i w Niemczech.

Ponadto w 2023 r. przedstawiciele NBP brali udział w licznych międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych, prezentując wyniki prac analityczno-badawczych prowadzonych w Banku.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- prowadzenie analiz sytuacji gospodarczej w Polsce i w jej otoczeniu na potrzeby Zarządu NBP oraz Rady Polityki Pieniężnej,
- doskonalenie narzędzi prognostycznych oraz przeprowadzenie licznych prac modelowych i analityczno-badawczych,
- zorganizowanie 4 międzynarodowych konferencji naukowych oraz 2 innych naukowych wydarzeń międzynarodowych.

10. Działalność statystyczna⁷⁰

Narodowy Bank Polski jest jedną z głównych instytucji w Polsce prowadzących badania statystyczne. NBP pozyskuje dane od podmiotów sektora finansowego (głównie banków) oraz od przedsiębiorstw niefinansowych. Bank doskonali metody pozyskiwania, weryfikacji i udostępniania danych, wykorzystując nowoczesne narzędzia. Zakres badań jest systematycznie zwiększany tak, aby jak najlepiej odzwierciedlał rozwój rynku finansowego. Równolegle prowadzone są prace nad metodyką opracowywania danych, jej dostosowaniem do obowiązujących standardów międzynarodowych, jak również nad doskonaleniem wykorzystywanych rozwiązań informatycznych. NBP otrzymuje także dane z innych instytucji: z Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), UKNF, MF, KDPW SA i Polskiego Funduszu Rozwoju SA. Zebrane informacje wykorzystuje do prowadzenia polityki pieniężnej i makroostrożnościowej, monitorowania ryzyka w sektorze finansowym, prowadzenia badań stabilności finansowej oraz innych analiz.

Narodowy Bank Polski regularnie udostępnia dane statystyczne odbiorcom zewnętrznym (w formie raportów i publikacji). Wybrane informacje przekazuje ponadto instytucjom krajowym (Sejmowi RP, Radzie Ministrów, GUS, BFG, UKNF, Związkowi Banków Polskich i instytucjom naukowym) oraz instytucjom międzynarodowym, przede wszystkim EBC, Eurostatowi i BIS.

Dzięki zgodności metodyki badań statystycznych z obowiązującymi standardami metodycznymi możliwe jest dokonywanie porównań międzynarodowych, w tym analiza pozycji Polski na tle innych krajów europejskich.

10.1. Podstawowe zadania z zakresu statystyki

Podstawowe zadania NBP w obszarze statystyki obejmują pozyskiwanie danych od podmiotów sprawozdawczych, ich walidację, przetwarzanie, przechowywanie i udostępnianie użytkownikom. Do realizacji tych celów opracowuje się i doskonali odpowiednie systemy informatyczne oraz uaktualnia narzędzia weryfikacji i analizy danych. Równolegle trwają prace nad metodyką opracowywania danych, a także nad dostosowaniem ich zakresu do stopnia rozwoju instytucji finansowych i instrumentów rynku finansowego oraz do aktualnych warunków makroekonomicznych. Wprowadzane zmiany są zgodne ze standardami międzynarodowymi (EBC, Eurostatu, MFW).

W 2023 r. NBP kontynuował regularne opracowywanie zestawień, materiałów statystyczno-analitycznych i publikacji przeznaczonych zarówno dla odbiorców w Banku, jak i odbiorców zewnętrznych. Do najważniejszych z nich należą:

- kwartalne opracowania o bilansie płatniczym oraz roczne opracowanie *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*,

⁷⁰ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 3 ust. 2 pkt 7, art. 17 ust. 4 pkt 13 i art. 23 ustawy o Narodowym Banku Polskim oraz ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 773).

- kwartalne dane dotyczące zadłużenia zagranicznego kraju oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej,
- miesięczne dane bilansu płatniczego,
- roczne opracowanie dotyczące międzynarodowego handlu usługami,
- roczne dane oraz roczne opracowanie o zagranicznych inwestycjach bezpośrednich w Polsce i polskich inwestycjach bezpośrednich za granicą,
- miesięczny bilans skonsolidowany monetarnych instytucji finansowych, zawierający podstawowe agregaty monetarne (podaż pieniądza M3 i czynniki jego kreacji),
- miesięczne dane dotyczące średniego oprocentowania depozytów i kredytów w bankach,
- miesięczne dane finansowe sektora bankowego (należności, zobowiązania, rachunek zysków i strat),
- kwartalne dane na temat adekwatności kapitałowej sektora bankowego,
- kwartalne dane dotyczące rynku krajowych funduszy inwestycyjnych,
- kwartalne i roczne rachunki finansowe według sektorów instytucjonalnych,
- raporty z badań ankietowych dotyczących procesów migracyjnych.

10.2. Zadania statystyczne wynikające z uczestnictwa NBP w Europejskim Systemie Banków Centralnych i innych instytucjach międzynarodowych

Tak jak w poprzednich latach NBP współpracował w obszarze statystyki z instytucjami międzynarodowymi, przede wszystkim z EBC, Komisją Europejską (Eurostatem), Komitetem ds. Statystyki Monetarnej, Finansowej i Bilansu Płatniczego, Europejskim Urzędem Nadzoru Bankowego, Europejską Radą ds. Ryzyka Systemowego oraz OECD.

Współpraca ta wiąże się m.in. z udziałem przedstawicieli NBP w komitetach określających standardy statystyczne.

10.2.1. Statystyka monetarna i finansowa

W 2023 r. NBP kontynuował przekazywanie EBC: zharmonizowanych miesięcznych i kwartalnych danych z zakresu zagregowanego bilansu monetarnych instytucji finansowych (MIF), miesięcznych danych dotyczących statystyki stóp procentowych, miesięcznych i kwartalnych danych o aktywach oraz zobowiązaniach funduszy inwestycyjnych, rocznych danych na temat statystyki instytucji ubezpieczeniowych, kwartalnych danych dotyczących funduszy emerytalno-rentowych, a także danych na potrzeby rejestru RIAD⁷¹.

⁷¹ Rejestr Danych Instytucji i Podmiotów Powiązanych (Register of Institutions and Affiliates Data, RIAD).

W 2023 r. doskonalono także metody weryfikacji merytorycznej danych w celu poprawy jakości sprawozdań banków, w szczególności sprawozdania NB300, w którym przekazywana jest informacja o znaczącym zaangażowaniu banku wobec klientów⁷².

Narodowy Bank Polski uczestniczył w pracach następujących grup roboczych działających w EBC:

- Grupy Roboczej ds. Statystyki Monetarnej i Finansowej (Working Group on Monetary and Financial Statistics). Prace dotyczyły nowelizacji przepisów EBC w zakresie statystyki funduszy inwestycyjnych⁷³ oraz analizy jakości danych przekazywanych na podstawie znowelizowanego rozporządzenia dotyczącego statystyki płatności⁷⁴.
- Grupy Roboczej ds. Danych Analitycznych o Kredytach (Working Group on Analytical Credit Datasets). Kontynuowano analizy populacji sprawozdawczej, uzgadnianie danych ze sprawozdawczości AnaCredit z innymi sprawozdaniami oraz aktualizowanie wytycznych dla sprawozdawców i instrukcji dla użytkowników danych.

NBP brał udział, w charakterze obserwatora, w pracach działającej w ESBC Grupy Roboczej ds. Zintegrowanego Systemu Sprawozdawczego Banków i Słownika Metadanych (Working Group on Integrated Reporting and Data Dictionary)⁷⁵. Kontynuowano opracowywanie m.in. zakresu danych, procesów biznesowych, zintegrowanego słownika metadanych oraz modelu danych.

Narodowy Bank Polski uczestniczył także w pracach Grupy Roboczej RIAD Hub Network dotyczących informacji o funduszach inwestycyjnych w kontekście planowanej nowelizacji rozporządzenia w sprawie statystyki tego obszaru⁷⁶.

10.2.2. Statystyka ostrożnościowa

W 2023 r. NBP kontynuował przekazywanie Urzędowi Komisji Nadzoru Finansowego danych służących do oceny sytuacji finansowej i ostrożnościowej sektora bankowego. Następnie UKNF przekazywał te dane Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego. Dane te udostępniano również Bankowemu Funduszowi Gwarancyjnemu, Ministerstwu Finansów i Głównemu Urzędowi Statystycznemu. Ponadto NBP przekazywał EBC raporty dotyczące sprawozdawczości finansowej, adekwatności kapitałowej, płynności i dużych zaangażowań.

⁷² Znaczące zaangażowania banku wobec klientów, wobec których łączne zaangażowanie przekracza 100 tys. zł w przypadku banków spółdzielczych lub 500 tys. zł w przypadku banków komercyjnych w odniesieniu do sprawozdań kwartalnych oraz, odpowiednio, 500 tys. zł i 2 mln zł dla sprawozdań miesięcznych.

⁷³ Rozporządzenie EBC (UE) nr 1073/2013 z dnia 18 października 2013 r. dotyczące danych statystycznych w zakresie aktywów i zobowiązań funduszy inwestycyjnych (wersja przekształcona) (EBC/2013/38).

⁷⁴ Rozporządzenie EBC (UE) 2020/2011 z dnia 1 grudnia 2020 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1409/2013 w sprawie statystyki płatności (EBC/2013/43) – (EBC/2020/59).

⁷⁵ NBP był także reprezentowany w zajmującej się tym zagadnieniem grupie pełniącej funkcje doradcze wobec Rady Prezesów EBC – High Level Task Force on ESCB (IReF).

⁷⁶ Rozporządzenie EBC (UE) nr 1073/2013 z dnia 18 października 2013 r. dotyczące danych statystycznych w zakresie aktywów i zobowiązań funduszy inwestycyjnych (wersja przekształcona) (EBC/2013/38).

W 2023 r. w ramach systemu informacji sprawozdawczej (SIS) Narodowy Bank Polski po raz pierwszy zebrał od sektora bankowego dane do analizy porównawczej wynagrodzeń (REM BM)⁷⁷, zatwierdzonych wyższych stosunków zmiennych składników wynagrodzenia do składników stałych (REM HR)⁷⁸ oraz dane dotyczące osób o wysokich wynagrodzeniach (REM HE)⁷⁹. Dane te UKNF przekazał Europejskiemu Urzędowi Nadzoru Bankowego.

Ponadto przygotowano infrastrukturę sprawozdawczą dostosowaną do nowych wymogów EBA dotyczących analizy porównawczej wewnętrznych metod stosowanych do obliczania wymogów w zakresie funduszy własnych (Benchmarking CR i Benchmarking IFRS9)⁸⁰.

Przedstawiciele NBP uczestniczyli także w pracach grup roboczych EBC i EBA zajmujących się zagadnieniami statystyki nadzorczej, w tym jakością danych, płynnością oraz raportowaniem.

10.2.3. Statystyka bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej i inwestycji bezpośrednich

W 2023 r., podobnie jak w poprzednich latach, NBP przekazywał EBC zharmonizowane dane miesięczne i kwartalne z zakresu: bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, oficjalnych aktywów rezerwowych, płynnych aktywów i pasywów w walutach obcych oraz zadłużenia zagranicznego. Ponadto udostępniał Eurostatowi roczne dane o międzynarodowym handlu usługami i zagranicznych inwestycjach bezpośrednich.

Narodowy Bank Polski kontynuował analizy procesów migracyjnych. W II kwartale 2023 r. oddziały okręgowe NBP przeprowadziły kolejne badanie wśród przebywających w Polsce obywateli Ukrainy. Była to kontynuacja prac podjętych w 2022 r. w związku z agresją Rosji na Ukrainę. Badanie miało na celu ocenę aktualnej sytuacji ekonomicznej przebywających w Polsce uchodźców wojennych oraz osób, które przyjechały przed wybuchem wojny w celach ekonomicznych. Opublikowano dwa raporty z badań⁸¹, jak również zorganizowano seminaria dla pracowników NBP i instytucji zewnętrznych na temat tych raportów.

NBP uczestniczył w pracach międzynarodowych grup roboczych zajmujących się zagadnieniami statystyki: relacji z zagranicą (w ramach EBC), bilansu płatniczego i inwestycji bezpośrednich (w ramach Eurostatu) oraz inwestycji zagranicznych (w ramach OECD). Wziął także udział w pracach nad

⁷⁷ Wytyczne z dnia 30 czerwca 2022 r. dotyczące analiz porównawczych praktyk w dziedzinie wynagrodzeń, zróżnicowania wynagrodzenia ze względu na płeć oraz zatwierdzonych wyższych stosunków zmiennych składników wynagrodzenia do składników stałych na podstawie dyrektywy 2013/36/UE – EBA/GL/2022/06.

⁷⁸ Por. przypis 77.

⁷⁹ Wytyczne z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie procesu gromadzenia danych dotyczących osób o wysokich zarobkach na mocy dyrektywy 2013/36/UE i dyrektywy (UE) 2019/2034 – EBA/GL/2022/08.

⁸⁰ Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2016/2070 z dnia 14 września 2016 r. ustanawiające wykonawcze standardy techniczne dotyczące wzorów, definicji i rozwiązań informatycznych stosowanych przez instytucje przy dokonywaniu zgłoszeń do Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego i właściwych organów zgodnie z art. 78 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE.

⁸¹ Chmielewska-Kalińska I., Dudek B., Strzelecki P., Polacy pracujący za granicą w 2022 r. Raport z badania ankietowego, Chmielewska-Kalińska I., Dudek B., Strzelecki P., Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce – wpływ pandemii i wojny na charakter migracji w Polsce. Raport z badania ankietowego.

aktualizacją podręczników do statystyki międzynarodowej (rachunków narodowych, bilansu płatniczego i międzynarodowej pozycji inwestycyjnej oraz inwestycji bezpośrednich).

10.2.4. Pozostałe obszary statystyki i inne działania

- Statystyka rachunków finansowych. NBP przekazywał kwartalne i roczne rachunki finansowe odpowiednio EBC i Eurostatowi, brał udział m.in. w pracach grupy roboczej EBC zajmującej się tą tematyką⁸² oraz współpracował z instytucjami unijnymi w celu zapewnienia odpowiedniej jakości danych wykorzystywanych w procedurze nierównowagi makroekonomicznej w UE.
- Statystyka sektora instytucji rządowych i samorządowych. W 2023 r. NBP przekazywał EBC dane roczne z tego zakresu. Uczestniczył także w pracach zespołów roboczych na szczeblu krajowym i w EBC, dotyczących tego obszaru statystycznego⁸³.
- Statystyka sektora realnego. Działając w grupie roboczej BACH (Bank for the Accounts of Companies Harmonized)⁸⁴, NBP brał udział w badaniu wpływu zmian kosztów energii na sytuację finansową przedsiębiorstw w ujęciu międzynarodowym⁸⁵. W ramach prac Grupy Roboczej ds. Oceny Ryzyka (Risk Assessment Working Group) działającej w Komisji Europejskiej⁸⁶ przeprowadzono badanie dotyczące związku czynników środowiskowych, sytuacji społecznej i ładu korporacyjnego (ESG – *environmental, social, governance*) z wynikami finansowymi przedsiębiorstw niefinansowych.
- Statystyka inwestycji w papiery wartościowe. NBP rozwijał narzędzia zarządzania jakością danych dotyczących papierów wartościowych oraz uczestniczył w pracach Grupy Roboczej ds. Statystyki Papierów Wartościowych w EBC (Working Group on Securities Statistics).

Ponadto w 2023 r. NBP:

- uruchomił produkcyjnie wewnętrzną bazę danych ekonomicznych Erydan oraz unowocześnił Hub Statystyczny (nowy interfejs użytkownika),
- przygotował i opublikował uchwałę w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego⁸⁷ (uchwała ta zastąpiła wielokrotnie nowelizowaną uchwałę z 2016 r.),

⁸² Grupa Robocza ds. Rachunków Finansowych i Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (Working Group on Financial Accounts and Government Finance Statistics).

⁸³ Zespół ds. Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych powołany przez Prezesa GUS oraz Grupa Robocza ds. Rachunków Finansowych i Statystyki Sektora Instytucji Rządowych i Samorządowych (Working Group on Financial Accounts and Government Finance Statistics).

⁸⁴ Grupa robocza BACH działa w ramach Komitetu ECCBSO (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices).

⁸⁵ <https://www.bach.banque-france.fr/#/documents/Outlook12.pdf>.

⁸⁶ Grupa robocza Risk Assessment działa w ramach Komitetu ECCBSO (European Committee of Central Balance Sheet Data Offices).

⁸⁷ Uchwała nr 38/2023 Zarządu NBP z dnia 4 lipca 2023 r. w sprawie trybu i szczegółowych zasad przekazywania przez banki do Narodowego Banku Polskiego danych niezbędnych do ustalania polityki pieniężnej i okresowych ocen sytuacji pieniężnej państwa oraz oceny sytuacji finansowej banków i ryzyka sektora bankowego.

- uczestniczył w pracach EBC nad rozwijaniem narzędzi do analizy danych⁸⁸, w tym wykorzystania do tego celu uczenia maszynowego.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- dostosowanie infrastruktury sprawozdawczej do nowych wymogów EBA w zakresie sprawozdawczości ostrożnościowej,
- kontynuacja badań procesów migracyjnych, w tym ocena sytuacji ekonomicznej przebywających w Polsce obywateli Ukrainy i publikacja dwóch raportów,
- rozwój bazy danych Erydan i Huba Statystycznego.

⁸⁸ Grupa Ekspertów ds. Systemów Uczących się (Network of Experts on Machine Learning).

11. Działalność edukacyjna i komunikacyjna

Działalność edukacyjna NBP wiąże się z zadaniami wymienionymi w art. 59 ustawy o Narodowym Banku Polskim. Zgodnie z nim bank centralny prowadzi działalność wydawniczą i promocyjną. W jej ramach realizowane są liczne przedsięwzięcia edukacyjne, komunikacyjne i promocyjne, mające na celu informowanie o działalności NBP oraz podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat zasad funkcjonowania banku centralnego, systemu bankowego i gospodarki rynkowej.

11.1. Działalność edukacyjna

11.1.1. Program edukacji ekonomicznej

W ramach działalności edukacyjnej NBP realizuje i wspiera projekty mające na celu upowszechnianie wiedzy o funkcjonowaniu rynku finansowego, kształtowanie postaw sprzyjających jego stabilności i rozwojowi, zwiększanie znajomości zagadnień ekonomicznych, szczególnie wiedzy o roli, misji i zadaniach banku centralnego i o polskiej walucie, przeciwdziałanie wykluczeniu finansowemu, promocję przedsiębiorczości oraz popularyzowanie wiedzy o dziedzictwie ekonomicznym, historii pieniądza i nurtach w ekonomii. Działalność edukacyjna banku centralnego jest realizowana w dwóch formach. Pierwsza to własne działania edukacyjne z zakresu ekonomii, druga — dofinansowywanie zewnętrznych projektów o tej tematyce.

W 2023 r. Narodowy Bank Polski:

- Po raz trzeci zrealizował ogólnopolski program edukacyjny Złote Szkoły NBP, skierowany do szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Program przygotowuje młodzież do bezpiecznego poruszania się w świecie finansów i tworzy sieć szkół zaangażowanych w poszerzanie edukacji ekonomicznej. Hasło trzeciej edycji programu brzmiało: „Poznajemy bank centralny”. Wzięło w niej udział ponad 173 tys. osób (lekcje z ekonomią, debaty szkolne i warsztaty uczniowskie). Tytuł „Złotej Szkoły NBP” uzyskało 267 placówek. W trzech edycjach programu zrealizowano ponad 15 tys. zadań z udziałem ponad 430 tys. uczestników, a 546 szkół zdobyło tytuł „Złotej Szkoły NBP”. W listopadzie 2023 r. rozpoczęła się czwarta edycja pod hasłem „Polski złoty w obiegu od 100 lat – NBP i jego funkcja emisyjna”.
- Zorganizował: XXI Konkurs na pracę pisemną dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych (zgłoszono ponad 600 prac)⁸⁹, XV Konkurs o Nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę magisterską z zakresu nauk ekonomicznych (zgłoszono 47 prac) i VIII Konkurs o Nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę doktorską i habilitacyjną z zakresu nauk ekonomicznych (zgłoszono 32 prace doktorskie i 6 prac habilitacyjnych).

⁸⁹ Temat prac konkursowych dla uczniów siódmych i ósmych klas szkół podstawowych brzmiał: *Czy uważasz, że Mikołaj Kopernik miałby szansę na nagrodę w dziedzinie ekonomii? (...).* Uczniowie szkół ponadpodstawowych pisali prace na temat: *Jaki element dorobku naukowego Mikołaja Kopernika w dziedzinie ekonomii jest najbardziej znany? Czy jest on dostrzegany i obecny w innych sferach aktywności człowieka (kulturze, nauce, rozrywce, rozwoju technologii)?*

- Opracował nowe materiały edukacyjne na temat funkcji banku centralnego i roli polityki pieniężnej oraz na bieżąco przekazywał zainteresowanym placówkom oświatowym gry i materiały edukacyjne. Na stronie internetowej NBP udostępniono do pobrania wersje elektroniczne tych materiałów.
- Dofinansował 92 projekty z zakresu edukacji ekonomicznej realizowane w całej Polsce (20 projektów zaopiniowanych przez Radę ds. Edukacji Ekonomicznej i 72 projekty zaopiniowane przez Komisję ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych). Decyzje o dofinansowaniu poprzedzono kilkuetapową weryfikacją. Projekty o wysokości dofinansowania powyżej 30 tys. zł opiniowała Rada ds. Edukacji Ekonomicznej, będąca organem opiniodawczo-doradczym przy Zarządzie NBP⁹⁰. Projekty, których wysokość dofinansowania nie przekraczała 30 tys. zł, opiniowała powołana w NBP Komisja ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych. Częścią oceny projektów są wnioski i rekomendacje tych gremiów.

Działaniami edukacyjnymi NBP zrealizowanymi w 2023 r. objęto różne grupy społeczne, w tym blisko 220 tys. uczniów i 3,5 tys. nauczycieli.

Działania edukacyjne NBP podlegały ewaluacji przeprowadzanej przez pracowników NBP, Radę ds. Edukacji Ekonomicznej oraz Komisję ds. Wspierania Społecznych Inicjatyw Edukacyjnych, a także wyłonione w przetargu zewnętrzne agencje badawcze. Działania te oraz realizowane cyklicznie na zlecenie NBP badania kompetencji finansowych różnych grup społecznych⁹¹ są uwzględniane przy opracowywaniu planów działalności edukacyjnej NBP na kolejne lata.

Działalność edukacyjna NBP spotyka się z zainteresowaniem i uznaniem podmiotów aktywnych na tym polu. Wielu beneficjentów – szczególnie szkoły – publikuje na stronach internetowych informacje o korzyściach ze współpracy z NBP.

11.1.2. Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka

Działalność placówki edukacyjno-ekspozycyjnej Centrum Pieniądza NBP im. Sławomira S. Skrzypka ma na celu przybliżanie dziejów pieniądza oraz jego roli w społeczno-gospodarczej historii Polski i świata. Zwiedzanie ekspozycji i korzystanie z działalności edukacyjnej Centrum Pieniądza NBP jest bezpłatne.

W 2023 r. ekspozycję zwiedzało średnio ponad 420 osób dziennie; łącznie odwiedziło ją 125 309 osób. Jest to najwyższy wynik od 2016 r., kiedy placówka rozpoczęła działalność. Ekspozycja cieszy się uznaniem zwiedzających – uzyskała ocenę 4,7 w wyszukiwarce Google.

⁹⁰ W jej skład wchodzi przedstawiciele środowisk społecznych i zawodowych związanych z działalnością edukacyjną, naukową, komunikacją społeczną, polityką finansową oraz bankowością centralną.

⁹¹ Np. badanie dorosłych Polaków zrealizowane w 2023 r. w ramach międzynarodowego projektu OECD/INFE.

W ramach działalności Centrum Pieniądza NBP w 2023 r.:

- Wzbogacono ofertę edukacyjną: wprowadzono nowe zajęcia⁹² oraz zaktualizowano i uatrakcyjniono scenariusze dotychczasowych⁹³. Poszerzono również oferowane materiały interaktywne. Rozbudowano audioprzewodniki o ścieżkę zwiedzania w języku ukraińskim. Wprowadzono także nowy, łatwy w obsłudze system rezerwacji online dla grup szkolnych.
- Zmodernizowano 7 sal ekspozycyjnych (zaktualizowano treści merytoryczne i grafikę). Powiększono zbiory o kolekcję dokumentów Edwarda Baranowskiego, który w latach 1939–1951 pracował w Banku Polskim SA, a następnie w Narodowym Banku Polskim.
- Upamiętniono 550. rocznicę urodzin Mikołaja Kopernika. Z tej okazji zorganizowano wystawę pt. „Dzieje złotego” zaprezentowaną w czasie Światowego Kongresu Kopernikańskiego w Toruniu (19–21 lutego 2023 r.)⁹⁴, a także przygotowano publikacje (zbiorcze opracowanie pt. *Wielcy polscy ekonomiści. Główne nurty polskiej myśli ekonomicznej*, broszurę edukacyjną pt. *Mikołaj Kopernik*) oraz część wystawy plenerowej pokazywanej podczas Nocy Muzeów w Brukseli („Mikołaj Kopernik – wielki polski ekonomista”).
- Przygotowano wystawę czasową „Polimerowe banknoty świata”. Zaprezentowano na niej około 160 banknotów polimerowych wyemitowanych przez 64 kraje.
- Przygotowano mobilną wystawę edukacyjną związaną z historią utworzenia Banku Polskiego SA i pierwszymi emisjami złotego w dwudziestolecie międzywojennym – w związku z 100. rocznicą utworzenia Banku Polskiego SA (przypadającą w 2024 r.).
- W dalszym ciągu prezentowano wystawę mobilną poświęconą banknotom z czasów PRL: serii banknotów E-71 przygotowanych na wypadek ewentualnego konfliktu zbrojnego w okresie zimnej wojny i projektem banknotów z niewprowadzonej do obiegu serii Miasta Polskie (autorem projektów był Andrzej Heidrich).
- Zorganizowano wydarzenia: „Zima w mieście 2023” (podczas którego opowiadano m.in. o historii portfeli i portmonetek oraz walutach w Polsce i wybranych krajach) oraz „Lato w mieście 2023” (poświęcone sposobom przechowywania wartościowych przedmiotów oraz najcenniejszych eksponatów ze zbiorów NBP), a także Dzień Dziecka i Mikołajki.
- Po raz trzeci przeprowadzono Konkurs o Nagrodę Centrum Pieniądza NBP za najlepszą pracę magisterską na temat historii społeczno-gospodarczej⁹⁵.

⁹² Dwa warsztaty dla rodzin z dziećmi w wieku 8–12 lat (*Sprawdzam! Laboratorium autentyczności pieniądza oraz Twórca pieniądza i produkcja pieniądza*), a także dwie lekcje prowadzone na ekspozycji (*Młodzi numizmatyczni eksperci*, dla uczniów szkół podstawowych, oraz *Kartki, kolejki, puste półki, czyli zakupy w PRL* – dla uczniów szkół ponadpodstawowych).

⁹³ Modyfikacje dotyczyły zajęć *Dzieje złotego* i warsztatów dla rodzin *Chcieć i mieć – oto jest zadanie oraz Twórca pieniądza i produkcja pieniądza*.

⁹⁴ Organizatorami Kongresu były: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie oraz Instytut Historii Nauki Polskiej Akademii Nauk.

⁹⁵ Pierwsza nagroda za pracę magisterską pt. *Od Carta Mercatoria do statutów z Kenilworth. Uwarunkowania prawne oraz instytucjonalne handlu Hanzy niemieckiej w Królestwie Anglii w latach 1303–1326*, druga nagroda za pracę magisterską pt. *Reforma rolna w Polsce i Czechosłowacji w latach 1944–1948*, druga nagroda za pracę magisterską pt. *Nierówności społeczno-majątkowe szlachty w drugiej połowie XVI wieku na przykładzie województwa podlaskiego w świetle rejestrów podatkowych*, wyróżnienie za pracę magisterską pt. *Czarny rynek i Giełda Pieniężna w życiu gospodarczym Warszawy w latach 1941–1944* oraz wyróżnienie za pracę magisterską pt. *Wreszcie zabrali się do robienia porządku. Akcja Porządek w PRL (1971–1972)*.

11.2. Działalność komunikacyjna

11.2.1. Kampanie informacyjne i inne działania promocyjne

W 2023 r. Narodowy Bank Polski kontynuował działania komunikacyjne mające na celu informowanie o zadaniach banku centralnego, w tym z zakresu polityki pieniężnej. Informowano również m.in. o: projektach edukacyjnych NBP, nagrodach otrzymanych przez NBP, emisjach wartości kolekcjonerskich, walce z inflacją w Polsce, publikacjach NBP, ofercie Akademii NBP oraz XXI Konkursie im. Władysława Grabskiego.

11.2.2. Prezentacja działań NBP w Internecie

W 2023 r.⁹⁶ NBP kontynuował komunikowanie się z odbiorcami zewnętrznymi za pośrednictwem Internetu. W tym okresie:

- Strony internetowe NBP zanotowały łącznie ponad 133 mln odsłon.
- W serwisie YouTube opublikowano 183 materiały wideo (w tym 24 transmisje na żywo), które łącznie miały 14,2 mln wyświetleń. Kanały YouTube Narodowego Banku Polskiego miały łącznie ponad 24,8 tys. subskrypcji. Łączna liczba wyświetleń od początku funkcjonowania kanałów YouTube NBP wyniosła na koniec 2023 r. ponad 29,5 mln.
- Realizowano transmisje na żywo z konferencji prasowych, konferencji międzynarodowych, gal finałowych konkursów NBP i innych wydarzeń.
- Profile NBP na Facebooku śledziło ponad 187,5 tys. osób, oficjalne profile NBP w serwisie X ponad 58,2 tys., w serwisie LinkedIn ponad 29,9 tys., a w serwisie Instagram 2,4 tys.

Ponadto w 2023 r. uruchomiono nową wersję strony internetowej nbp.pl.

11.2.3. Kontakty z mediami i analitykami rynkowymi

W ramach kontaktów z mediami i analitykami rynkowymi w 2023 r. NBP:

- informował o opracowywanych w Banku raportach i analizach, w tym dotyczących polityki pieniężnej, systemu finansowego (w szczególności nadzoru makroostrożnościowego), systemu płatniczego i sytuacji makroekonomicznej,
- prezentował bieżącą działalność NBP, m.in. realizację polityki pieniężnej i emisję znaków pieniężnych (w tym monet i banknotów kolekcjonerskich), oraz działalność edukacyjną banku centralnego,
- organizował spotkania z mediami, wywiady i konferencje prasowe (w tym na temat oceny bieżącej sytuacji ekonomicznej w Polsce oraz *Raportu o inflacji*), a także prowadził komunikację z mediami.

⁹⁶ Dane na 31 grudnia 2023 r.

11.3. Działalność wydawnicza i biblioteczna

Działalność wydawnicza NBP obejmuje publikowanie dokumentów związanych z zadaniami banku centralnego, opracowań naukowych i statystyczno-analitycznych oraz służących upowszechnianiu wiedzy z zakresu ekonomii i finansów.

W 2023 r. wydano kilkadziesiąt publikacji. Były to m.in. wydawnictwa sprawozdawcze i planistyczne: *Raport Roczny*, *Plan działalności NBP*, *Sprawozdanie z działalności NBP*, *Założenia polityki pieniężnej*, *Sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej*, raporty analityczne: *Bilans Płatniczy Rzeczypospolitej Polskiej*, *Raport o inflacji*, *Rozwój systemu finansowego w Polsce*, *Raport o stabilności systemu finansowego w Polsce*, *Raport o płynności sektora bankowego i instrumentach polityki pieniężnej*, *Raport o sytuacji na rynku nieruchomości mieszkaniowych i komercyjnych w Polsce*, *Międzynarodowa pozycja inwestycyjna Polski*, *Raport o nadzorze systemowym w zakresie polskiego systemu płatniczego*, *Ocena funkcjonowania polskiego systemu płatniczego*, *Zagraniczne inwestycje bezpośrednie w Polsce i polskie inwestycje bezpośrednie za granicą*, *Raport o obrocie gotówkowym w Polsce*, *Sytuacja na lokalnych rynkach nieruchomości mieszkaniowych w Polsce*, raporty z badań ankietowych: *Polacy pracujący za granicą w 2022 r.* oraz *Sytuacja życiowa i ekonomiczna migrantów z Ukrainy w Polsce – wpływ pandemii i wojny na charakter migracji w Polsce*, *Przegląd Spraw Europejskich*, kwartalne streszczenia *Biuletynu Ekonomicznego EBC* w języku polskim, wydawnictwa naukowe: czasopismo *Bank i Kredyt*, a także dwie serie zeszytów naukowych: *Materiały i Studia* (zeszyty polskojęzyczne), *NBP Working Papers* (zeszyty anglojęzyczne)⁹⁷. Odrębną grupę wydawnictw stanowiły publikacje edukacyjne, w tym m.in. album *Wielcy polscy ekonomiści. Główne nurty polskiej myśli ekonomicznej* oraz materiały pomocnicze do programów edukacyjnych, zajęć dydaktycznych i wystaw.

W 2023 r. nastąpiły zmiany wydawnicze. Czasopismo „Obserwator Finansowy” (będące częścią internetowego portalu ekonomicznego Obserwatorfinansowy.pl) przekształcono w kwartalnik dostępny w dystrybucji ogólnopolskiej. Ponadto przestał być wydawany miesięcznik statystyczny „Biuletyn Informacyjny”, w związku ze zmianą formy prezentacji danych.

W siedzibie Narodowego Banku Polskiego działa Centralna Biblioteka NBP o statusie biblioteki naukowej. Ma ona jeden z największych w Polsce zbiorów publikacji z zakresu nauk ekonomicznych, zwłaszcza bankowości, finansów i zarządzania. W 2023 r. bibliotekę odwiedziło ponad 4,7 tys. czytelników. Jej księgozbiór liczył ponad 157,4 tys. woluminów (o tysiąc więcej niż w 2022 r.) oraz 174 tytuły prasowe i czasopisma specjalistyczne. Placówka zapewnia narzędzia do przeszukiwania źródeł elektronicznych, w tym dostęp do 22 licencjonowanych baz elektronicznych książek i czasopism. Centralna Biblioteka NBP współpracuje z 58 innymi placówkami bibliotecznymi w zakresie wypożyczeń i wymiany międzybibliotecznej wydawnictw. Biblioteka jest dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych (stanowisko komputerowe dla osób z dysfunkcją wzroku, platforma dla osób

⁹⁷ Szczegółowy wykaz publikacji w ramach serii *Materiały i Studia* oraz *NBP Working Papers* zawiera załącznik pt. *Lista wybranych publikacji pracowników NBP*.

z dysfunkcją narządów ruchu). Najcenniejsze materiały biblioteczne są poddawane zabiegom konserwatorskim i zapisywane w formie cyfrowej.

11.4. Rozpatrywanie skarg, wniosków, listów i petycji

W 2023 r. rozpatrzono ogółem 2218 spraw skierowanych do NBP (w 2022 r. – 2025), w tym: 2029 listów, 91 skarg i wniosków, 97 wniosków o udostępnienie informacji publicznej oraz jedną petycję.

Sprawy kierowane do NBP w 2023 r. dotyczyły przede wszystkim ustawowych zadań banku centralnego. Tematyka korespondencji zależała od bieżącej sytuacji makroekonomicznej, w tym przebiegu procesów inflacyjnych, sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, a także sytuacji na rynku pracy, nieruchomości, finansowym, kredytowym oraz walutowym.

Informacje i zapytania odnosiły się w szczególności do:

- emisji wartości kolekcjonerskich i monet okolicznościowych,
- zasad wymiany znaków pieniężnych, a także ich zabezpieczenia przed fałszerstwami,
- możliwości skorzystania z urządzeń do samoobsługowej zamiany bilonu,
- problemów dotyczących skupu oraz wymiany uszkodzonych lub wycofanych z obiegu zagranicznych znaków pieniężnych,
- instrumentów polityki pieniężnej,
- rejestru podmiotów prowadzących działalność kantorową,
- informacji o aktywach rezerwowych NBP,
- ustalenia następców prawnych zlikwidowanych banków lub innych instytucji finansowych,
- danych dotyczących aktualnych i historycznych kursów wymiany walut obcych,
- działalności oddziałów okręgowych NBP, w tym realizacji płatności zagranicznych i statusu płatności na rachunkach prowadzonych w NBP,
- danych statystycznych,
- programów edukacyjnych realizowanych przez NBP,
- wykorzystania wizerunków banknotów, nawiązania współpracy i objęcia wydarzeń patronatem NBP.

Odnotowano także sprawy dotyczące działalności banków komercyjnych i spółdzielczych, w szczególności rynku kredytów mieszkaniowych i konsumpcyjnych, oraz liczne zgłoszenia prób oszustwa, w tym kradzieży tożsamości i wyłudzenia danych osobowych oraz środków finansowych. Korespondencję, która nie odnosiła się do działalności NBP, kierowano zgodnie z kompetencjami do innych podmiotów bądź informowano zainteresowanych o organach i instytucjach właściwych merytorycznie do rozpatrzenia danej sprawy.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- przeprowadzenie po raz trzeci ogólnopolskiego programu edukacyjnego Złote Szkoły NBP,
- dofinansowanie 92 projektów z zakresu edukacji ekonomicznej, realizowanych w całym kraju,
- poszerzanie oferty edukacyjnej i zbiorów Centrum Pieniądza NBP.

12. Działalność legislacyjna⁹⁸

12.1. Działalność legislacyjna organów NBP

W 2023 r. organy NBP wydały 143 akty prawne, z tego 38 – Prezes NBP, 9 – Rada Polityki Pieniężnej, a 96 – Zarząd NBP.

W 2023 r. w Monitorze Polskim ogłoszono 31 aktów prawnych wydanych przez organy NBP⁹⁹, a w Dzienniku Urzędowym NBP – 18 aktów prawnych.

12.2. Udział NBP w pracach organów państwa nad projektami aktów normatywnych

Zgodnie z ustawą o Narodowym Banku Polskim NBP współdziałał z organami państwa, opiniując projekty aktów normatywnych z zakresu polityki gospodarczej oraz mających znaczenie dla systemu bankowego. NBP miał przy tym na celu m.in. zapewnienie stabilności systemu finansowego oraz bezpieczeństwa i rozwoju systemu bankowego.

W 2023 r. NBP otrzymał:

- 913 dokumentów nadesłanych w ramach prac Stałego Komitetu Rady Ministrów (KRM), w tym 149 projektów ustaw, do których sporządzono 6 opinii (stanowisk NBP),
- 21 projektów legislacyjnych w ramach prac Komitetu do Spraw Europejskich,
- 80 projektów aktów prawnych nadesłanych w ramach rządowych uzgodnień międzyresortowych, w tym 15 projektów ustaw i 65 projektów rozporządzeń, do których sporządzono 40 opinii (stanowisk NBP),
- 54 projekty ustaw nadesłanych z Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu i Kancelarii Prezydenta; do projektów tych sporządzono stanowiska NBP.

W 2023 r. pracownicy NBP wzięli udział w 3 konferencjach uzgodnieniowych, w 2 komisjach prawniczych, a także w 5 posiedzeniach komisji oraz podkomisji sejmowych i senackich.

⁹⁸ Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 7, art. 12, art. 16 ust. 3, art. 17 ust. 3 pkt 2 i art. 17 ust. 4 oraz art. 21 pkt 3 i 4 ustawy o Narodowym Banku Polskim, a także na podstawie przepisów innych ustaw, zgodnie z zawartymi w nich upoważnieniami dla organów NBP do wydawania aktów prawnych.

⁹⁹ Dwa zarządzenia ogłoszone w 2023 r. w Monitorze Polskim zostały podpisane przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego w 2022 r.: zarządzenie nr 32/2022 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia wzorów, próby, masy i wielkości emisji monet o wartości nominalnej 20 zł i 200 zł, upamiętniających 160. rocznicę Powstania Styczniowego (Monitor Polski z 2023 r. poz. 6) oraz zarządzenie nr 33/2022 Prezesa Narodowego Banku Polskiego z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie ustalenia wzorów, próby, masy i wielkości emisji monet o wartości nominalnej 50 zł i 500 zł, z serii „Skarby Stanisława Augusta” – Stanisław Leszczyński (Monitor Polski z 2023 r. poz. 12).

W 2023 r. NBP uczestniczył w pracach Komitetu do Spraw Europejskich (KSE), głównie przez analizowanie projektów krajowych aktów prawnych, w tym projektu ustawy o zmianie ustawy o rachunkowości oraz niektórych innych ustaw.

Ponadto Narodowy Bank Polski współtworzył rozwiązania dotyczące głównych obszarów funkcjonowania państwa – w szczególności przez udział w pracach następujących gremiów:

- Rady Bankowego Funduszu Gwarancyjnego,
- Komisji Nadzoru Finansowego,
- Komitetu Stabilności Finansowej,
- Komitetu Standardów Rachunkowości,
- Komitetu Polityki Ubezpieczeń Eksportowych¹⁰⁰,
- Rady Rozwoju Rynku Finansowego,
- Rady Dialogu Społecznego.

12.2.1. Projekty ustaw dotyczących funkcjonowania systemu bankowego

Do najważniejszych projektów aktów prawnych dotyczących sektora bankowego zaopiniowanych przez NBP w 2023 r. należały:

- projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, ustawy o obligacjach, ustawy o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 825),
 - ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 996),
- projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym,
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa oraz niektórych innych ustaw.

12.2.2. Pozostałe projekty

W 2023 r. Narodowy Bank Polski brał udział w opiniowaniu projektów aktów prawnych nie dotyczących bezpośrednio sektora bankowego. Najważniejsze z nich to:

¹⁰⁰ W związku z nowelizacją ustawy o gwarantowanych przez Skarb Państwa ubezpieczeniach eksportowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r. poz. 1859) Komitet Polityki Ubezpieczeń Eksportowych przekształcono 28 września 2023 r. w Komitet Polityki Ubezpieczeń Gwarantowanych przez Skarb Państwa. Jednocześnie z tym dniem ustało członkostwo przedstawiciela Prezesa NBP w nowym Komitecie.

- projekty uchwalonych ustaw:
 - ustawa z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych oraz ustawy – Ordynacja podatkowa (Dz.U. poz. 511),
 - ustawa z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz.U. poz. 1285),
 - ustawa z dnia 13 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1641),
 - ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zwalczaniu nadużyć w komunikacji elektronicznej (Dz.U. poz. 1703),
 - ustawa z dnia 16 sierpnia 2023 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z zapewnieniem rozwoju rynku finansowego oraz ochrony inwestorów na tym rynku (Dz. U. poz. 1723),
- projekty ustaw:
 - rządowy projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z rozwojem e-administracji (projekt wycofany 11 września 2023 r.),
 - rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom.

Poza wskazanymi wyżej projektami ustaw NBP opiniował ważne dla jego działalności projekty rozporządzeń, tj.:

- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 czerwca 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie przekazywania Narodowemu Bankowi Polskiemu danych niezbędnych do sporządzania bilansu płatniczego oraz międzynarodowej pozycji inwestycyjnej (Dz.U. poz. 1279), wprowadzające zmiany w zakresie sprawozdawczości dotyczącej zagranicznych środków płatniczych (banknotów i monet) w kantorach,
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 października 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wewnętrznych służb ochrony (Dz.U. poz. 2401), dotyczące Straży Bankowej NBP,
- rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie zmiany rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne (Dz.U. poz. 2762), dotyczące bankowozów stosowanych przez NBP.

12.3. Udział NBP w konsultowaniu projektów opinii Europejskiego Banku Centralnego do projektów unijnych aktów prawnych oraz projektów krajowych aktów prawnych państw członkowskich Unii Europejskiej

W 2023 r. NBP uczestniczył w procesie konsultowania 47 projektów aktów prawnych (unijnych oraz państw członkowskich UE), do których EBC wydał opinie¹⁰¹. Opinie EBC do unijnych projektów aktów prawnych dotyczyły m.in. regulacji w sprawie:

- poleceń przelewu natychmiastowego w euro,
- unijnych rynków usług rozliczeniowych,
- reformy ram zarządzania kryzysowego banków i gwarantowania depozytów,
- cyfrowego euro,
- należytej staranności przedsiębiorstw w zakresie zrównoważonego rozwoju.

Przedmiotem konsultacji były także liczne projekty opinii EBC do projektów aktów prawnych państw członkowskich UE, w tym do projektu polskiej ustawy o finansowaniu społecznościowym przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom w sprawie wakacji kredytowych. Opinie te dotyczyły m.in. wzmocnienia stabilności finansowej, sprawowania nadzoru finansowego, usług i produktów bankowych, systemów płatniczych, zasad płatności gotówkowych, rezerw banków centralnych, odpowiedzialności i kompetencji banków centralnych oraz ich organów decyzyjnych i pracowników, a także integracji banku centralnego Bułgarii z Eurosystemem.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- udział w pracach organów państwa nad projektami aktów prawnych mających znaczenie dla systemu bankowego i gospodarki,
- udział w opiniowaniu przez EBC unijnych projektów aktów prawnych oraz projektów legislacyjnych państw członkowskich UE, dotyczących m.in. kwestii finansowych i bankowych, w tym związanych z usługami rozliczeniowymi, nadzorem finansowym, stabilnością finansową, zarządzaniem kryzysowym i gwarantowaniem depozytów, systemami płatności, płatnościami gotówkowymi, cyfrowym euro, a także zrównoważonym rozwojem.

¹⁰¹ Zgodnie z postanowieniami Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej oraz Statutu ESBC i EBC do zadań EBC należy opiniowanie krajowych i unijnych projektów aktów prawnych dotyczących działalności emisyjnej, środków płatniczych, statusu i funkcjonowania narodowych banków centralnych, statystyki pieniężnej, systemów płatniczych oraz instytucji finansowych.

13. Współpraca międzynarodowa¹⁰²

13.1. Realizacja zadań wynikających z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach gremiów UE, w tym: Rady Ogólnej EBC, Rady Generalnej ERRS, komitetów i grup roboczych ESBC oraz ERRS, Rady ECOFIN (w ramach nieformalnych posiedzeń), komitetów i grup roboczych Rady UE oraz grup eksperckich Komisji Europejskiej.

W 2023 r. NBP kontynuował udział w pracach nad ostatecznymi wersjami unijnych projektów legislacyjnych. Dotyczyły one m.in. nowelizacji dyrektywy i rozporządzenia w sprawie wymogów kapitałowych (CRD VI oraz CRR III) oraz projektu rozporządzenia w sprawie poleceń przelewu natychmiastowego w euro, a także pakietów legislacyjnych w sprawie unii rynków kapitałowych, unijnych przepisów ubezpieczeniowych oraz unijnych rynków usług rozliczeniowych.

Narodowy Bank Polski był również zaangażowany w prace nad nowymi projektami aktów unijnych. Najważniejsze z nich to:

- projekty aktów prawnych w sprawie ram zarządzania kryzysowego i gwarantowania depozytów (CMDI), związanych z dokończeniem budowy unii bankowej,
- pakiet projektów aktów legislacyjnych dotyczących rewizji unijnych przepisów w obszarze usług płatniczych na rynku wewnętrznym (PSD3 i PSR),
- nowelizacja rozporządzenia w sprawie indeksów stosowanych jako wskaźniki referencyjne (BMR),
- pakiet legislacyjny w sprawie inwestycji klientów detalicznych,
- projekt rozporządzenia w sprawie dostępu do danych finansowych (FIDA),
- pakiet legislacyjny związany z wprowadzeniem cyfrowego euro,
- projekt rozporządzenia w sprawie przejrzystości i rzetelności działalności ratingowej z zakresu ochrony środowiska, polityki społecznej i ładu korporacyjnego (ESG).

13.1.1. Współpraca w ramach Europejskiego Systemu Banków Centralnych

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach ESBC w zakresie wynikającym ze statusu banku centralnego państwa członkowskiego UE pozostającego poza strefą euro. W szczególności brali udział w posiedzeniach Rady Ogólnej EBC (jednego z organów decyzyjnych EBC) oraz w pracach komitetów ESBC.

Przedmiotem obrad Rady Ogólnej EBC był przede wszystkim rozwój bieżącej i prognozowanej sytuacji makroekonomicznej oraz sytuacji na rynkach finansowych w krajach strefy euro, a także w pozostałych państwach członkowskich UE. Dyskusje dotyczyły przede wszystkim: aktywności gospodarczej, zmian

¹⁰² Zadania z tego obszaru są realizowane m.in. na podstawie art. 5, art. 11 ust. 2 i 3, art. 23 ust. 7 ustawy o NBP oraz na podstawie przepisów Statutu ESBC i EBC.

na rynku pracy, inflacji, zmian kursów walutowych, bilansu płatniczego, sytuacji kredytowej oraz polityki pieniężnej. Ponadto Rada Ogólna kontynuowała monitorowanie działalności banków centralnych w związku z tzw. zakazem finansowania monetarnego sektora publicznego ze środków banku centralnego¹⁰³ i zakazem uprzywilejowanego dostępu¹⁰⁴.

W trakcie spotkań komitetów ESBC oraz grup roboczych i zespołów zadaniowych ESBC omawiano zagadnienia dotyczące m.in.:

- czynników ryzyka dla stabilności systemu finansowego UE,
- analiz i badań prowadzonych w NBP,
- projektów regulacji dotyczących usług płatniczych, tj. projektu dyrektywy w sprawie usług płatniczych i usług związanych z pieniądzem elektronicznym (PSD3) oraz projektu rozporządzenia w sprawie usług płatniczych (PSR),
- aktualizacji klucza subskrypcji kapitału EBC,
- projektu rozporządzenia dotyczącego płatności natychmiastowych w euro,
- zintegrowanego systemu sprawozdawczości banków (IReF), który konsoliduje dotychczasowe statystyczne wymogi sprawozdawczości banków dla ESBC.

13.1.2. Udział w pracach innych organów unijnych

W 2023 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli bezpośrednio bądź pośrednio w pracach następujących gremiów UE:

- Komitetu Ekonomiczno-Finansowego Rady UE (Economic and Financial Committee – EFC);
- grup roboczych Rady UE i grup eksperckich Komisji Europejskiej.

13.2. Współpraca z międzynarodowymi instytucjami bankowymi i finansowymi

13.2.1. Współpraca z Grupą Banku Światowego (GBŚ)

W ramach współpracy z GBŚ przedstawiciele NBP uczestniczyli w:

- Wiosennych i Dorocznych Spotkaniach Rad Gubernatorów Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego,
- dwóch specjalnych spotkaniach państw będących donatorami Międzynarodowego Stowarzyszenia Rozwoju (IDA)¹⁰⁵.

¹⁰³ Wynikającym z art. 123 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

¹⁰⁴ Wynikającym z art. 124 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej.

¹⁰⁵ IDA to jeden z podmiotów GBŚ, który specjalizuje się w udzielaniu pomocy rozwojowej najuboższym państwom świata.

W 2023 r. NBP – we współpracy z administracją publiczną – kontynuował aktywne wsparcie prac dyrektora wykonawczego¹⁰⁶ reprezentującego w ramach GBS grupę państw naszej konstytuanty¹⁰⁷, przygotowując stanowiska w najważniejszych sprawach rozpatrywanych przez Radę Dyrektorów. Ponadto zorganizował seminarium naukowe dotyczące przekazów pieniężnych imigrantów i zmieniających się rynków pracy w obliczu wojny w Ukrainie oraz zmian technologicznych.

13.2.2. Współpraca z Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju (EBOR)

W 2023 r.:

- przedstawiciele NBP uczestniczyli w XXXII Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów EBOR,
- w NBP złożyli wizyty: prezes EBOR oraz pierwszy wiceprezes EBOR,
- NBP we współpracy z administracją publiczną brał udział w konsultacjach dotyczących dokumentów i projektów inwestycyjnych rozpatrywanych na posiedzeniach Rady Dyrektorów EBOR (w szczególności: projektów inwestycji planowanych w Polsce, inicjatyw EBOR mających na celu podwyższenie kapitału tego banku oraz finansowania projektów w Ukrainie).

13.2.3. Współpraca z Bankiem Rozrachunków Międzynarodowych (BIS)

Przedstawiciele NBP uczestniczyli w 6 spotkaniach Gubernatorów BIS. W czerwcu odbyło się doroczne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy BIS, podczas którego przyjęto 93. Raport Roczny, zatwierdzono bilans BIS na 31 marca 2023 r. (w tym zysk netto w wysokości 678,7 mln SDR) oraz zdecydowano o wypłacie dywidendy za rok finansowy 2022/2023.

Narodowy Bank Polski otrzymał dywidendę w kwocie ponad 3 mln USD, stanowiącej równowartość 2,28 mln SDR.

13.2.4. Współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW)

W 2023 r. współpraca z Międzynarodowym Funduszem Walutowym obejmowała udział NBP w spotkaniach z przedstawicielami MFW w ramach art. IV Umowy MFW oraz merytoryczne wsparcie polskich przedstawicieli w Funduszu¹⁰⁸.

Narodowy Bank Polski kontynuował także uczestnictwo w czasowym zwiększeniu zasobów finansowych MFW. Jako członek Nowych Porozumień Pożyczkowych (New Arrangements to Borrow, NAB) pozostawał w gotowości do wypłacenia MFW oprocentowanej pożyczki do kwoty odpowiadającej 2,57 mld SDR. Ponadto był stroną umowy pożyczki dwustronnej na rzecz MFW o wartości do 2,7 mld EUR.

¹⁰⁶ Przedstawiciel Polski pełni obecnie funkcję zastępcy dyrektora wykonawczego.

¹⁰⁷ Grupa państw członkowskich, do której należą: Polska, Azerbejdżan, Kazachstan, Kirgistan, Serbia, Szwajcaria, Tadżykistan, Turkmenistan oraz Uzbekistan.

¹⁰⁸ Minister Finansów pełni funkcję Gubernatora RP w MFW, przedstawiciel NBP jest Zastępcą Gubernatora.

Środki udostępnione MFW przez Narodowy Bank Polski w ramach NAB oraz na podstawie umowy pożyczki dwustronnej zachowują status rezerw walutowych. Do tej pory MFW nie korzystał ze środków z pożyczki dwustronnej, natomiast w ramach NAB na koniec 2023 r. wykorzystał kwotę odpowiadającą około 2,6 mln SDR.

13.2.5. Współpraca z Organizacją Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD)

W 2023 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w posiedzeniach komitetów tematycznych i grup roboczych OECD oraz w działaniach podejmowanych przez OECD International Network on Financial Education (Międzynarodową Grupę ds. Edukacji Finansowej).

13.2.6. Współpraca z Azjatyckim Bankiem Inwestycji Infrastrukturalnych (AIIB)

Przedstawiciele NBP i Ministerstwa Finansów uczestniczyli w Dorocznym Spotkaniu Rady Gubernatorów AIIB. Głównym tematem dyskusji była rola wielostronnych banków rozwoju, w tym AIIB, w inwestycjach rozwojowych, ograniczaniu rosnącego poziomu zadłużenia oraz wspieraniu sprawiedliwej i skutecznej transformacji energetycznej.

13.2.7. Inne działania na forum międzynarodowym

W 2023 r. NBP był organizatorem lub współorganizatorem – z innymi zagranicznymi i krajowymi instytucjami finansowymi – następujących konferencji i spotkań międzynarodowych (poza konferencjami naukowymi i innymi wydarzeniami naukowymi opisanymi w rozdziale 9):

- 21 marca 2023 r.: konferencja międzynarodowa podsumowująca realizowany przez NBP w latach 2020–2023 projekt twinningowy pn. „Strengthening the institutional and regulatory capacity of the National Bank of Ukraine to implement EU-Ukraine Association Agreement” („Wzmacnianie instytucjonalnych i regulacyjnych zdolności Narodowego Banku Ukrainy w celu wdrożenia układu o stowarzyszeniu między Unią Europejską a Ukrainą”);
- 23–25 kwietnia 2023 r.: spotkanie Grupy Roboczej ds. Instrumentów i Grupy ds. Polityki Makroostrożnościowej (IWG-MPPG – Instruments Working Group and Macroprudential Policy Group), funkcjonujących w Europejskiej Radzie ds. Ryzyka Systemowego (ERRS);
- 15 września 2023 r.: piąta wspólna konferencja międzynarodowa NBP i Narodowego Banku Węgier we współpracy z Official Monetary and Financial Institutions Forum pn. „Growth Perspectives in Times of Technological Changes and Booming AI” („Perspektywy wzrostu w dobie zmian technologicznych i dynamicznego rozwoju SI”).

W wydarzeniach międzynarodowych zorganizowanych przez NBP w 2023 r. wzięło udział łącznie 1817 osób.

Narodowy Bank Polski, podobnie jak inne europejskie banki centralne, prowadzi współpracę techniczną na rzecz banków centralnych państw spoza Unii Europejskiej przechodzących transformację gospodarczą. W 2023 r. NBP zorganizował 78 przedsięwzięć, w tym:

- 1 seminarium,
- 13 wizyt studyjnych (w tym 6 online),
- 1 wyjazd ekspercki,
- 41 zdalnych misji eksperckich i 22 stacjonarne w ramach projektu twinningowego na rzecz NBU.

Z programu współpracy technicznej NBP w 2023 r. skorzystało łącznie 109 osób z 10 banków centralnych.

W 2023 r. największe znaczenie miała pomoc udzielana Narodowemu Bankowi Ukrainy. Ze względu na wojnę działania pomocowe były organizowane głównie online. Odbyły się również spotkania przedstawicieli NBU w Narodowym Banku Polskim, które miały charakter roboczy i dotyczyły m.in. systemów teleinformatycznych, zasad rachunkowości, bezpieczeństwa przewozu wartości oraz systemów płatniczych. Poza spotkaniami na poziomie eksperckim w 2023 r. odbyło się również spotkanie wiceprezesów NBP i NBU.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- udział w pracach gremiów UE dotyczących projektów unijnych aktów prawnych regulujących funkcjonowanie systemu finansowego, w tym zmian regulacji w sprawie: wymogów kapitałowych, unijnych rynków usług rozliczeniowych, usług płatniczych na rynku wewnętrznym (PSD3 i PSR), poleceń przelewu natychmiastowego w euro, a także w zakresie pogłębiania unii rynków kapitałowych, dokończenia budowy unii bankowej oraz wprowadzenia cyfrowego euro,
- kontynuowanie udziału w czasowym zwiększeniu zasobów finansowych MFW w ramach Nowych Porozumień Pożyczkowych oraz pożyczki dwustronnej,
- kontynuowanie pomocy Narodowemu Bankowi Ukrainy.

14. Działalność wewnętrzna

14.1. Zarządzanie kadrami

14.1.1. Zatrudnienie w NBP

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w NBP wyniosło 3289 etatów i było o 55 etatów niższe niż w 2022 r. Zmniejszenie zatrudnienia w NBP wynika z wdrożenia Programu dobrowolnych odejść w Narodowym Banku Polskim, trwającego od 1 stycznia do 31 marca 2023 r.

Koszty wynagrodzeń pracowników wraz z narzutami na wynagrodzenia w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. były wyższe o 11,5%, a łącznie z kosztami rezerw na przyszłe zobowiązania wobec pracowników o 15,1%.

Zmiany przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2020–2023 przedstawia Tabela 7.

Tabela 7. Zmiana przeciętnego zatrudnienia w NBP w latach 2020–2023

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2023–2022
Ogółem	3 355	3 360	3 344	3 289	-55
Centrala	2 008	2 025	2 024	1 990	-34
Oddziały okręgowe	1 347	1 335	1 320	1 299	-21

Źródło: dane NBP.

14.1.2. Podnoszenie kwalifikacji pracowników NBP

Celem działalności szkoleniowej NBP jest zapewnienie kompetentnej i rzetelnej kadry.

W 2023 r. na jednego pracownika przypadało średnio 5,77 szkolenia (w 2022 r. – 3 szkolenia). Działania szkoleniowe były nakierowane na rozwój specjalistycznych kompetencji pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru cyberbezpieczeństwa.

Znaczną liczbę szkoleń stanowiły szkolenia obowiązkowe – na skutek odwołania stanu pandemii przywrócono obowiązek ich przeprowadzania.

14.1.3. Zasady Etyki w NBP

Kontynuowano upowszechnianie standardów ujętych w *Zasadach etyki pracowników Narodowego Banku Polskiego*.

14.2. Zmiany organizacyjne

Z dniem 1 lutego 2023 r. Departament Stabilności Finansowej przejął dotychczasowe zadanie Departamentu Systemu Płatniczego w zakresie sprawowania nadzoru systemowego nad systemami płatności, schematami płatniczymi, systemami rozliczeń i systemami rozrachunku papierów wartościowych oraz nad świadczeniem usługi *acquiring* przez krajowe instytucje płatnicze.

14.3. Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

W 2023 r. NBP podejmował działania mające na celu ograniczenie możliwości wystąpienia zdarzeń powodujących zakłócenia w realizacji zadań, straty finansowe lub negatywnie wpływających na wizerunek NBP. Identyfikowano i monitorowano aktualne i przyszłe zagrożenia dla Banku. Prowadzono także szkolenia o ryzyku operacyjnym i związanych z nim zagrożeniach.

14.4. Działalność inwestycyjna

W 2023 r. nakłady inwestycyjne NBP wyniosły 45,9 mln zł (w 2022 r. – 70,7 mln zł). Działalność inwestycyjna Banku dotyczyła głównie teleinformatyki, infrastruktury budowlanej oraz zakupów wyposażenia.

Inwestycje teleinformatyczne obejmowały wymianę technologiczną i modernizację infrastruktury sieciowej i serwerowej, zakup sprzętu komputerowego, rozbudowę systemów monitorowania i cyberbezpieczeństwa oraz wdrożenie nowych systemów i aplikacji informatycznych. Inwestycje budowlane polegały przede wszystkim na modernizacji i przebudowie infrastruktury technicznej w oddziałach okręgowych i Centrali NBP. Zakupy wyposażenia dotyczyły w znacznej części działalności kasowo-skarbcowej.

14.5. Obsługa informatyczna systemu bankowego i NBP

Najważniejsze zadania w zakresie rozwoju systemów teleinformatycznych w 2023 r. obejmowały:

- uruchomienie 20 marca 2023 r. systemu TARGET i jego polskiego komponentu TARGET-NBP, a także powiązanej wewnętrznej aplikacji NBP,
- kontynuację budowy SORBNET3 – nowego systemu RTGS w złotych,
- rozpoczęcie realizacji projektu dotyczącego reorganizacji obsługi instrumentów polityki pieniężnej oraz ich ewidencji księgowej w NBP,
- rozbudowę i modyfikację systemu sprawozdawczego dotyczącego statystyki płatniczej oraz hurtowni danych,
- wdrożenie obsługi zleceń bezgotówkowych w systemie dla oddziałów okręgowych,
- zmianę formatu komunikatów w zintegrowanym systemie księgowym (komunikaty w sieci SWIFT zaczęto wymieniać z użyciem nowego formatu XML zgodnego z normą ISO 20022 (MX) – w miejsce dotychczasowego formatu tekstowego (MT)).

Wprowadzono także inne zmiany i udoskonalenia:

- dostosowano systemy gospodarki własnej wraz z modułem elektronicznego obiegu dokumentów do zintegrowania z Krajowym Systemem e-Faktur, który ma zostać uruchomiony przez Ministerstwo Finansów,
- zainstalowano najnowsze wersje oprogramowania systemowego dla kluczowych systemów krytycznych,
- unowocześniono system zarządzania siecią teleinformatyczną NBP i jej monitorowania,
- rozpoczęto pilotażowe zastosowanie modeli sztucznej inteligencji do analityki danych bankowych.

Wprowadzono zmiany we wsparciu informatycznym w NBP. Objęły one głównie: uruchomienie nowej, unowocześnionej strony internetowej Narodowego Banku Polskiego (nbp.pl) oraz wdrożenie systemu automatycznej i bezpiecznej publikacji komunikatów Rady Polityki Pieniężnej na stronie nbp.pl i przez interfejs przeznaczony dla agencji informacyjnych.

14.6. Audyt wewnętrzny

W 2023 r. przeprowadzono 31 zadań audytowych. W szczególności dotyczyły one zagadnień z zakresu: informatyki, działalności emisyjnej, ochrony, współpracy międzynarodowej, rachunkowości i administracji. Audytem objęto również działalność dewizową, działania na rzecz systemu płatniczego, obsługę prawną, kadry, politykę pieniężną, organizację i planowanie oraz działalność informacyjną i promocyjną.

Badania audytowe przeprowadzono w 14 departamentach Centrali i 10 oddziałach okręgowych NBP. W ich wyniku sformułowano 51 zaleceń i 63 rekomendacje. Miały one na celu wyeliminowanie stwierdzonych nieprawidłowości, wprowadzenie adekwatnych mechanizmów kontrolnych, usprawnienie istniejących rozwiązań organizacyjnych oraz zwiększenie efektywności działania.

W 2023 r. przedstawiciele NBP uczestniczyli w pracach Komitetu ds. Audytu Wewnętrznego ESBC. W ramach tej współpracy wykonano 3 zadania audytowe, w tym 2 zadania z zakresu ochrony i jedno zadanie z obszaru działań na rzecz systemu płatniczego.

14.7. Działalność oddziałów okręgowych NBP

Narodowy Bank Polski prowadzi działalność terenową za pośrednictwem 16 oddziałów okręgowych znajdujących się w każdym województwie. W 2023 r. oddziały okręgowe NBP:

- w ramach bankowej obsługi budżetu państwa uczestniczyły w realizacji działań mających na celu optymalizację obsługi posiadaczy rachunków,
- w obszarze kasowo-skarbcowym realizowały czynności związane z funkcją emisyjną NBP, kontynuowały wdrażanie kodów kreskowych w standardzie GS1 oraz świadczyły usługę zamiany monet na banknoty lub monety o wyższych nominałach za pomocą urządzeń samoobsługowych,

- w obszarze statystyczno-dewizowym dokonywały analiz i ocen ogólnej sytuacji gospodarczej oraz finansowej na terenie objętym ich działalnością, uczestniczyły w badaniach ankietowych podmiotów gospodarczych, a także przeprowadzały kontrole w zakresie określonym w ustawie – Prawo dewizowe i ustawie o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu.

Podobnie jak w poprzednich latach oddziały okręgowe realizowały także zadania związane z działalnością promocyjną i edukacyjną NBP.

14.8. Zapewnienie bezpieczeństwa

W 2023 r. prowadzono prace nad zapewnieniem odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa w NBP, w tym:

- wprowadzono system automatycznej i bezpiecznej publikacji komunikatów Rady Polityki Pieniężnej (por. pkt 14.5),
- kontynuowano rozbudowę i modyfikację systemów zabezpieczeń technicznych oraz zmieniono zasady dostępu do obiektów Centrali NBP w związku z podniesionymi stopniami alarmowymi,
- modernizowano flotę bankowozów.

Jednocześnie, w związku ze stale rosnącymi zagrożeniami NBP działał na rzecz zwiększenia cyberodporności systemów informatycznych NBP, w tym:

- przygotował i wdrażał strategię cyberbezpieczeństwa NBP na lata 2023–2026, opracowaną zgodnie z wytycznymi CROE¹⁰⁹, standardami NIST¹¹⁰ oraz ISO 27001,
- wymieniał informacje z innymi instytucjami w kraju oraz z bankami centralnymi,
- na bieżąco zapewniał cyberbezpieczeństwo od strony: technologicznej (planowanie i wdrażanie nowych systemów ochrony), procesowej (zapewnianie pasywnego poziomu bezpieczeństwa i aktualizacje systemów, regularnie przeprowadzane analizy ryzyka bezpieczeństwa systemów) oraz organizacyjnej (monitorowanie możliwych zakłóceń pracy systemów, pracowników i technologii),
- prowadził szkolenia oraz informował o zagrożeniach i sposobach zapobiegania im.

Najważniejsze działania w 2023 r.:

- uruchomienie nowych systemów informatycznych,
- rozbudowa systemów cyberbezpieczeństwa,
- udział oddziałów okręgowych NBP w realizacji bankowej obsługi budżetu państwa i obsługi kasowo-skarbcowej.

¹⁰⁹ Wytyczne w zakresie bezpieczeństwa infrastruktury rynków finansowych w cyberprzestrzeni (*Guidance on cyber resilience for financial market infrastructures*).

¹¹⁰ NIST – National Institute of Standards and Technology (Narodowy Instytut Norm i Technologii), amerykańska agencja federalna.

15. Sytuacja majątkowa i kapitałowa oraz wynik finansowy NBP za 2023 r.

15.1. Wstęp

Niniejszy rozdział ma na celu syntetyczne przedstawienie informacji na temat sytuacji majątkowej i kapitałowej oraz wyniku finansowego NBP za 2023 r.¹¹¹ Opisano w nim, z perspektywy finansowej, obszary działania banku centralnego – przede wszystkim zarządzanie rezerwami dewizowymi, prowadzenie polityki pieniężnej, działalność emisyjną oraz koszty działania i amortyzacji.

W rozdziale zawarto w szczególności informacje objaśniające zmiany poszczególnych pozycji bilansu oraz rachunku zysków i strat w 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem. Z zakresu bilansu zaprezentowano m.in. zmianę sumy bilansowej oraz struktury aktywów i pasywów, a także najważniejsze pozycje aktywów i pasywów w podziale na waluty obce i walutę krajową. Z zakresu rachunku zysków i strat przedstawiono pozycje składające się na rachunek wyników (np. wynik z odsetek, wynik z operacji finansowych, wynik z prowizji i opłat) oraz przychody i koszty w podziale na główne obszary działania banku (wynik z tytułu zarządzania rezerwami dewizowymi, różnic kursowych, prowadzonej polityki pieniężnej, koszty działania i amortyzacji).

W celu przedstawienia informacji w szerszym horyzoncie oprócz danych finansowych za 2023 i 2022 r. zaprezentowano także dane historyczne, tj. kształtowanie się sytuacji majątkowej i kapitałowej NBP w zestawieniu pięcioletnim (2019–2023).

Informacje zawarte w niniejszym rozdziale są komplementarne wobec *Sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2023 r.*, zamieszczonego na stronie internetowej NBP wraz ze sprawozdaniem niezależnego biegłego rewidenta z badania.

Bilans NBP

Na koniec 2023 r. NBP osiągnął sumę bilansową w wysokości 903,6 mld zł.

Na wzrost sumy bilansowej w 2023 r. o 27,4 mld zł (3,1%) wpłynęły głównie transakcje posiadaczy rachunków w NBP, wynik zarządzania rezerwami dewizowymi oraz wzrost zaangażowania w jednoczesne transakcje *reverse repo* i *repo* przy towarzyszącej temu zmianie kursów walut obcych oraz zmniejszeniu salda dłużnych papierów wartościowych w złotych, skupionych w latach 2020–2021 na potrzeby prowadzonej polityki pieniężnej.

¹¹¹ Wszystkie dane zawarte w niniejszym rozdziale są danymi NBP, w tym danymi z ksiąg rachunkowych NBP. Dane mogą się nie sumować do pełnych wartości ze względu na zaokrąglenia.

Główne zmiany aktywów dotyczyły:

- złota i należności w złocie – wzrost o 34,9 mld zł (59,6%),
- należności w walutach obcych – spadek łącznie o 5,7 mld zł (0,8%),
- dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej – spadek o 1,8 mld zł (1,3%),

Największe zmiany pasywów dotyczyły:

- zobowiązań związanych z polityką pieniężną – wzrost łącznie o 70,2 mld zł (22,8%),
- pieniądza w obiegu – wzrost o 8,9 mld zł (2,4%),
- kapitału NBP – spadek o 50,9 mld zł (129,8%).

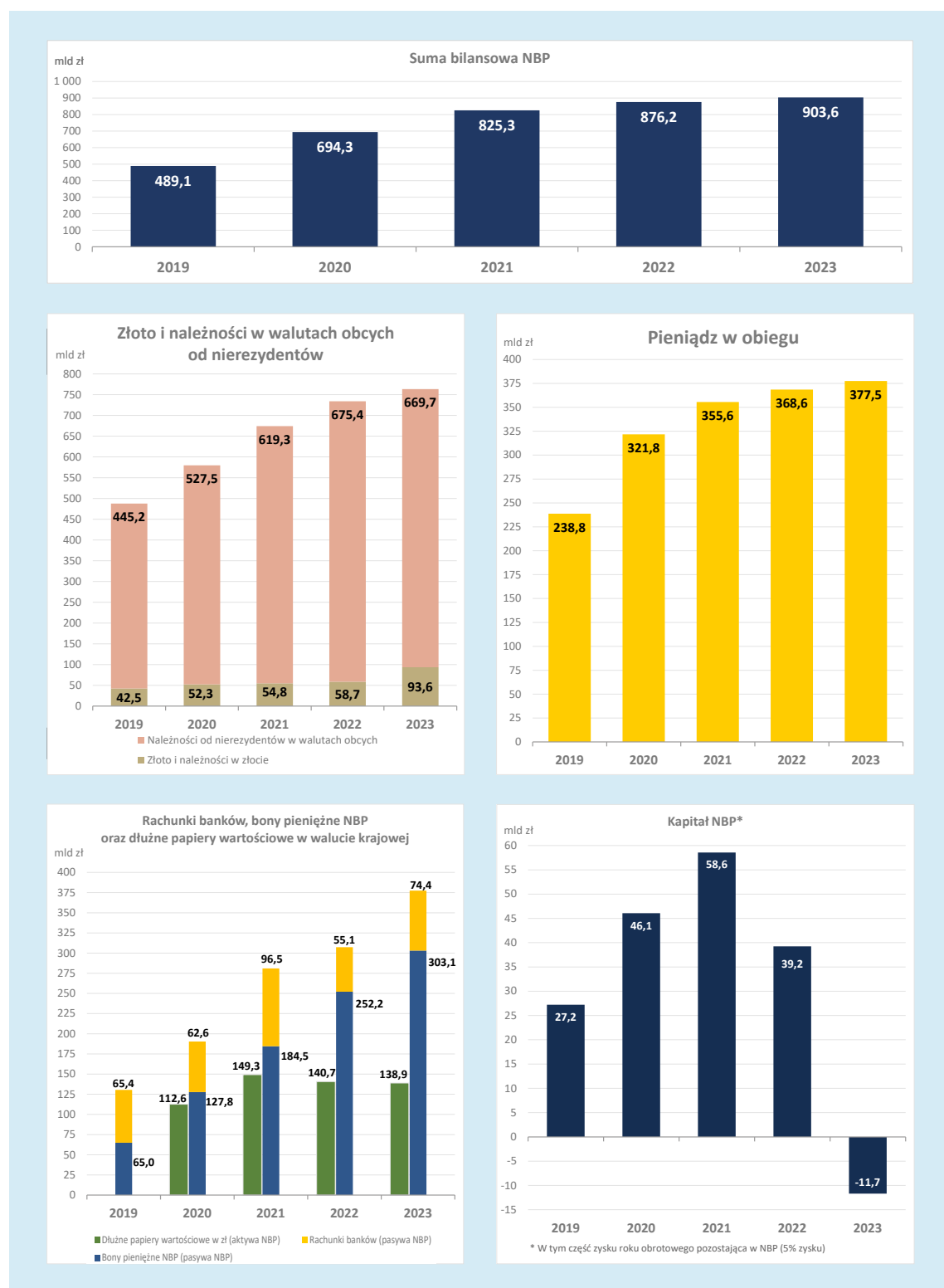
Rachunek zysków i strat NBP

Narodowy Bank Polski odnotował stratę za 2023 r. wynoszącą -20,8 mld zł. Głównymi elementami wyniku finansowego NBP były:

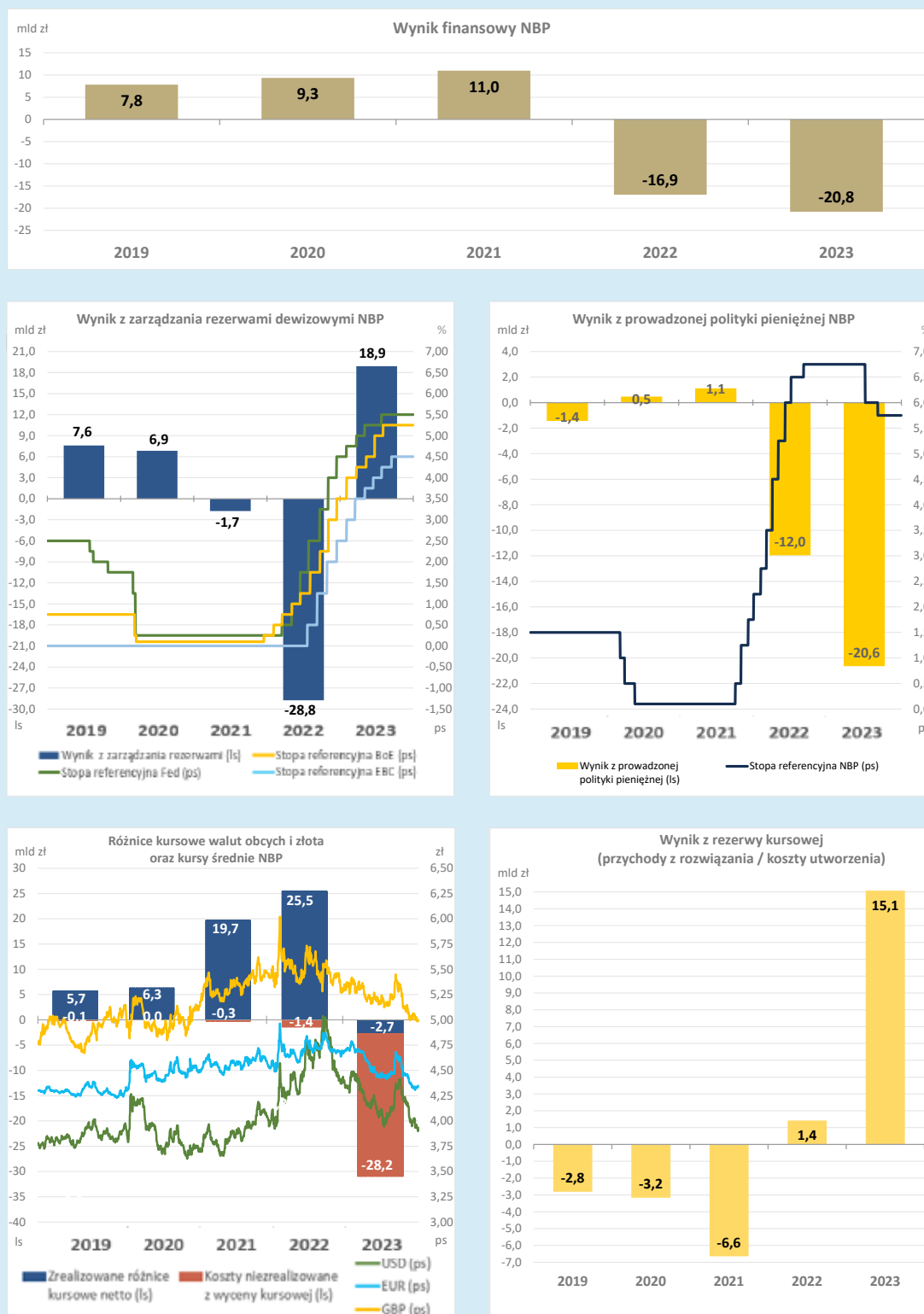
- ujemny wynik z różnic kursowych w kwocie -31,0 mld zł, w tym -2,7 mld zł ze zrealizowanych różnic kursowych oraz -28,2 mld zł z tytułu kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej na 31.12.2023 r. (por. rozdział 15.3.2); w celu pokrycia tych kosztów rozwiązano całkowicie rezerwę kursową w kwocie 15,1 mld zł,
- ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej w kwocie -20,6 mld zł,
- dodatni wynik z zarządzania rezerwami walutowymi (w walucie instrumentu) w kwocie 18,9 mld zł (por. rozdział 15.3.1).

Koszty działania i amortyzacji wyniosły -1,8 mld zł.

Wykres 23. Przegląd zmian bilansu NBP w latach 2019–2023 (na 31 grudnia roku obrotowego)

Wykres 24. Przegląd zmian rachunku zysków i strat NBP w latach 2019–2023 (za dany rok obrotowy)

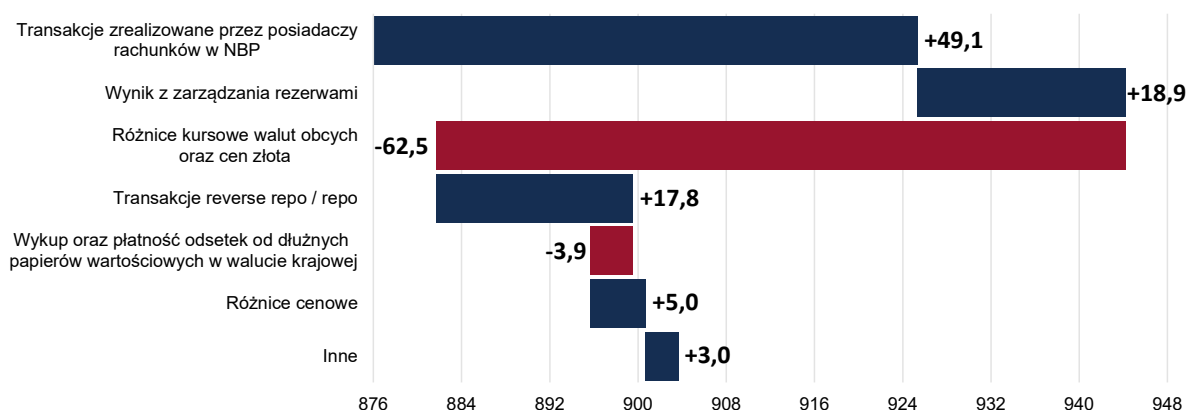
15.2. Charakterystyka bilansu NBP

Tabela 8. Aktywa i pasywa NBP na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)*

AKTYWA	2023	2022	Zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	93,6	58,7	34,9
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	669,7	675,4	-5,7
2.1. Należności od MFV	28,5	31,4	-2,9
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	641,2	644,0	-2,8
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	138,9	140,7	-1,8
A.10. Pozostałe aktywa	1,5	1,5	0,0
AKTYWA OGÓŁEM	903,6	876,2	27,4
PASYWA	2023	2022	Zmiana
P.1. Pieniądz w obiegu	377,5	368,6	8,9
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	74,4	55,1	19,3
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	2,6	0,9	1,6
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	303,1	252,2	50,9
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	11,9	11,9	0,1
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,1	4,1	0,0
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	45,6	59,0	-13,4
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	67,5	53,6	13,9
P.9. Alokacja SDR	27,9	30,9	-3,0
P.11. Pozostałe pasywa	0,5	0,4	0,0
P.12. Rezerwy	0,2	15,3	-15,1
P.13. Różnice z wyceny	35,0	50,1	-15,0
P.14. Fundusze	1,5	1,5	0,0
P.15. Wynik finansowy	-48,2	-27,4	-20,8
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9	-3,9
15.2. Strata z lat ubiegłych	-27,4	-10,5	-16,9
PASYWA OGÓŁEM	903,6	876,2	27,4

* W bilansie NBP pominięto pozycje niewykorzystane lub wykazujące saldo zero w obu prezentowanych okresach.

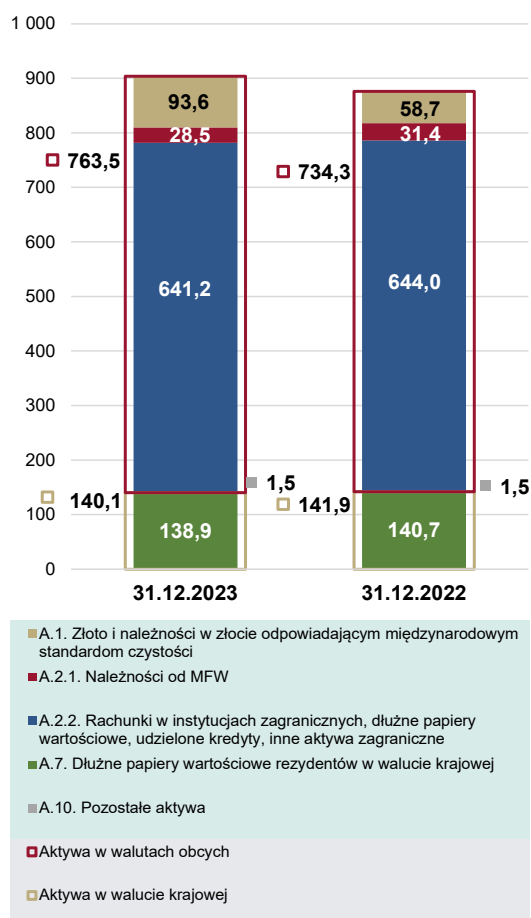
Na koniec 2023 r. NBP odnotował wzrost sumy bilansowej NBP o 27,4 mld zł. Wynikał on głównie z napływu netto walut obcych w kwocie 49,1 mld zł z tytułu transakcji przeprowadzanych przez posiadaczy rachunków w NBP. Na wzrost wpłynął także dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi (18,9 mld zł, licząc w walucie instrumentów, tj. nie uwzględniając różnic kursowych) oraz wzrost zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, wykorzystywane w ramach zarządzania rezerwami dewizowymi (18,0 mld zł). Z kolei zmiany kursów walut obcych i ceny złota (-62,5 mld zł) oraz rozliczenia z tytułu płatności odsetek i wykupu dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej w terminie ich zapadalności (-1,8 mld zł) spowodowały obniżenie sumy bilansowej NBP.

Wykres 25. Główne czynniki zmiany sumy bilansowej NBP w 2023 r. w relacji do 2022 r. (w mld zł)

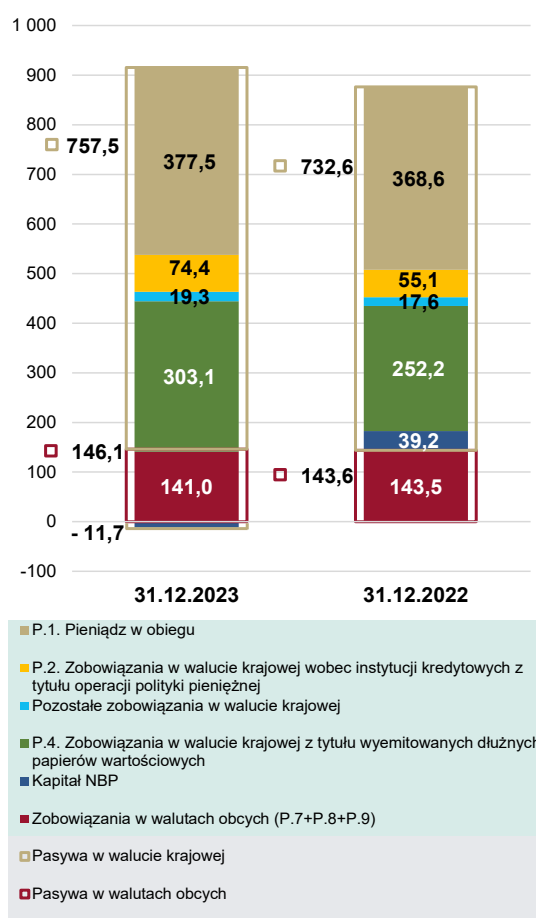
Zmiany struktury aktywów bilansu w 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem wiązały się ze wzrostem udziału złota i należności w złocie przy jednoczesnym spadku należności w walutach obcych od nierezydentów. Jednocześnie nieznacznie zmniejszył się udział aktywów w walucie krajowej – przede wszystkim w następstwie wykupienia przez emitenta części skarbowych dłużnych papierów wartościowych w terminie zapadalności. Po stronie pasywów wzrosły zobowiązania w walucie krajowej (głównie zobowiązania związane z prowadzoną polityką pieniężną), spadły natomiast zobowiązania w walutach obcych – głównie w związku z niższymi saldami na rachunkach walutowych rezydentów (w tym na rachunkach budżetu państwa oraz na rachunkach banków do rozliczeń w systemie TARGET) przy zwiększeniu zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*. Zmniejszeniu uległ również kapitał NBP, głównie w związku z aprecjacją złotego względem walut obcych, co przełożyło się na spadek przychodów i jednoczesny wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny kursowej.

Napływające do NBP waluty obce związane z transakcjami posiadaczy rachunków są w większości wymieniane na walutę krajową i zwiększają zobowiązania NBP w walucie krajowej. W rezultacie bilans NBP charakteryzuje się asymetrią walutową. Oznacza to, że dominującą część aktywów stanowią aktywa w walutach obcych i złocie, podczas gdy po stronie pasywów przeważają zobowiązania w walucie krajowej (z tytułu polityki pieniężnej oraz emisji banknotów i monet). Asymetria ta powoduje, że NBP ma otwartą pozycję walutową, tj. nadwyżkę aktywów nad zobowiązaniami w walutach obcych, co naraża Bank na ryzyko kursowe.

Wykres 26. Struktura aktywów (w mld zł)

Wykres 27. Struktura pasywów (w mld zł)

15.2.1. Aktywa i pasywa w złocie i w walutach obcych

Pozycje aktywów i pasywów NBP w walutach obcych i złocie wiążą się przede wszystkim z gromadzeniem rezerw dewizowych i zarządzaniem nimi (por. rozdział 5), pełnieniem przez bank funkcji agenta Rządu RP w relacjach z MFW (por. podrozdział 13.2.4), a także prowadzeniem przez NBP systemu TARGET-NBP, będącego polskim komponentem paneuropejskiego systemu rozrachunku płatności w euro (por. rozdział 7)¹¹². Ponadto w ramach obsługi budżetu państwa NBP prowadzi rachunki bankowe w walutach obcych (por. rozdział 8).

¹¹² W systemie TARGET bank centralny prowadzi rachunki uczestników tego systemu w euro, głównie banków krajowych (prezentowane w pasywach bilansu), a także utrzymuje saldo na rachunku bieżącym w EBC (prezentowanym w aktywach bilansu).

Tabela 9. Aktywa i pasywa NBP w walutach obcych i w złocie w podziale na wybrane obszary działalności na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	Zarządzanie rezerwami dewizowymi		MFW		Rozliczenia w systemie TARGET		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	zmiana
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	66,2*	31,8*							27,4**	26,9**	93,6	58,7	34,9
A.2. Należności w walutach obcych od niereszydentów	638,0	628,6	28,5	31,4	2,9	15,0			0,3	0,3	669,7	675,4	-5,7
A.10. Pozostałe aktywa									0,2	0,2	0,2	0,2	0,0
AKTYWA OGÓŁEM	704,2	660,4	28,5	31,4	2,9	15,0	0,0	0,0	27,9	27,5	763,5	734,3	29,2
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów					2,9	15,0	42,3	43,7	0,4	0,4	45,6	59,0	-13,4
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec niereszydentów	66,8	53,5							0,7	0,1	67,5	53,6	13,9
P.9. Alokacja SDR			27,9	30,9							27,9	30,9	-3,0
P.11. Pozostałe pasywa									0,1	0,0	0,1	0,0	0,1
P.13. Różnice z wyceny									5,1	0,0	5,1	0,0	5,0
PASYWA OGÓŁEM	66,8	53,5	27,9	30,9	2,9	15,0	42,3	43,7	6,3	0,5	146,1	143,6	2,5
Pozycja bilansowa netto	637,4	606,9	0,6	0,5	0,0	0,0	-42,3	-43,7	21,6	26,9	617,3	590,7	26,7

* Złoto na rachunkach bieżących i lokatach terminowych.

** Złoto w skarbcach NBP.

Różnice między aktywami a zobowiązaniami w walutach obcych i złocie stanowiły zasoby walut obcych i złota. Oprócz zasobu złota NBP utrzymywał rezerwy walutowe – w dolarze amerykańskim (USD), euro (EUR), funcie brytyjskim (GBP), dolarze kanadyjskim (CAD), dolarze australijskim (AUD), koronie norweskiej (NOK) oraz dolarze nowozelandzkim (NZD). Ponadto NBP miał zasób w specjalnych prawach ciągnięcia MFW (SDR).

Tabela 10. Zasoby złota i podstawowych walut obcych na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023			2022			
	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	Zasoby według średniego kosztu zasobu	Zasoby według kursu średniego NBP	Przychody (+) / koszty (-) niezrealizowane	
złoto	65,3	93,6	28,3	31,1	58,7	27,5	
USD	224,7	216,8	-7,9	203,7	222,6	18,9	
EUR	109,3	103,6	-5,6	103,0	104,6	1,5	
GBP	65,5	62,1	-3,4	63,2	63,3	0,0	
CAD	57,0	52,9	-4,2	54,2	53,2	-1,0	
AUD	47,2	43,6	-3,6	43,2	43,5	0,3	
NOK	31,9	29,3	-2,6	29,7	29,4	-0,3	
NZD	15,6	14,7	-0,9	14,9	14,8	-0,1	
MFW (SDR)	0,7	0,7	0,0	0,6	0,6	0,0	
Przychody niezrealizowane (bilans)			28,3	Przychody niezrealizowane (bilans)			48,4
Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)			-28,2	Koszty niezrealizowane (wynik finansowy)			-1,4

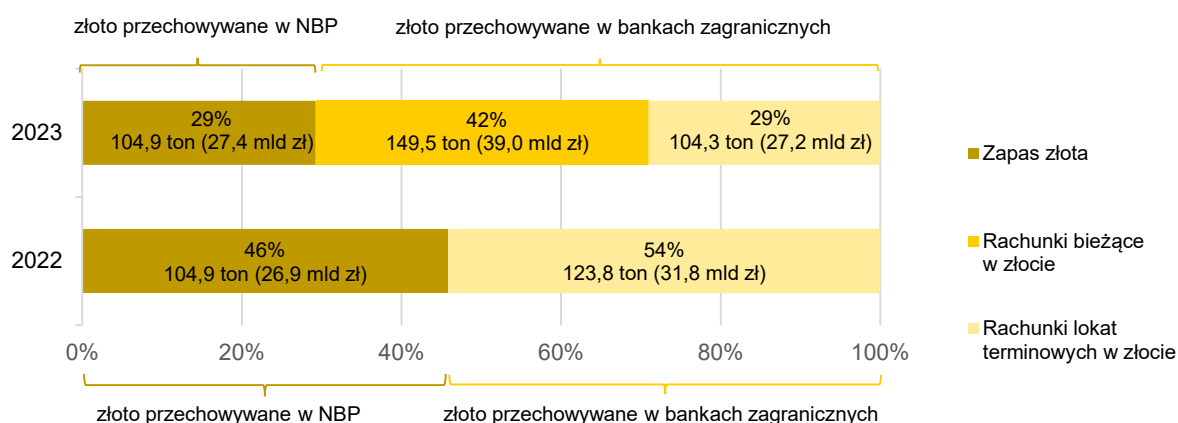
Różnica pomiędzy wartością zasobów walut obcych i złota według kursu średniego NBP a wartością tych zasobów według średniego kosztu zasobu (tj. uśrednionej ceny ich pozyskania) stanowi przychody lub koszty niezrealizowane z wyceny kursowej walut obcych i złota. Przychody niezrealizowane powiększają pasywa bilansu (jako element kapitału NBP w pozycji różnice z wyceny – por. Tabela 15),

natomiast koszty niezrealizowane pomniejszają wynik finansowy (wynik z operacji finansowych, por. Tabela 19).

15.2.1.1. Złoto

NBP posiada złoto odpowiadające międzynarodowym standardom czystości, które jest przechowywane w bankach zagranicznych (na rachunkach bieżących lub na rachunkach lokat terminowych) oraz w skarbcach NBP. W 2023 r. Bank kupił 130 ton złota. Zasób złota NBP na 31 grudnia 2023 r. wyniósł 358,7 tony (93,6 mld zł), co stanowiło 10,4% aktywów NBP (228,7 tony i 6,7% na koniec 2022 r.).

Wykres 28. Złoto i należności w złocie na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł i w %)

15.2.1.2. Zarządzanie rezerwami dewizowymi (innymi niż złoto)

Największy udział w aktywach NBP mają instrumenty inwestycyjne wykorzystywane do zarządzania rezerwami dewizowymi. Są to przede wszystkim dłużne papiery wartościowe emitowane przez rządy, agencje rządowe i instytucje międzynarodowe oraz, w mniejszym stopniu, lokaty terminowe i obligacje przedsiębiorstw niefinansowych. Część (około 1,1%) posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych jest zaliczana do tzw. zielonych emisji (*green bonds*) oraz obligacji zrównoważonego rozwoju (*sustainable bonds*)¹¹³. W 2023 r. NBP rozpoczął inwestycje w jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych (*exchange traded funds*, ETF). Dodatkowo niewielka część rezerw walutowych jest utrzymywana na rachunkach bieżących, głównie w zagranicznych bankach centralnych. Aby uzyskać dodatkowy dochód, NBP zawiera transakcje *reverse repo* (prezentowane w aktywach bilansu), zwykle jednocześnie z transakcjami *repo* (prezentowanymi w pasywach bilansu), oraz inwestuje w

¹¹³ Do zielonych obligacji lub obligacji zrównoważonego rozwoju zalicza się te, z których wpływy są przeznaczone na finansowanie lub refinansowanie projektów ekologicznych bądź prospołecznych (w przypadku *sustainable*). Mogą to być projekty związane z: efektywnością energetyczną, energią odnawialną, zapobieganiem zanieczyszczaniu środowiska, zrównoważonym gospodarowaniem zasobami naturalnymi, z bioróżnorodnością, zapewnieniem niezbędnej infrastruktury i usług lub bezpieczeństwem żywnościowego, wsparciem postępu socjoekonomicznego.

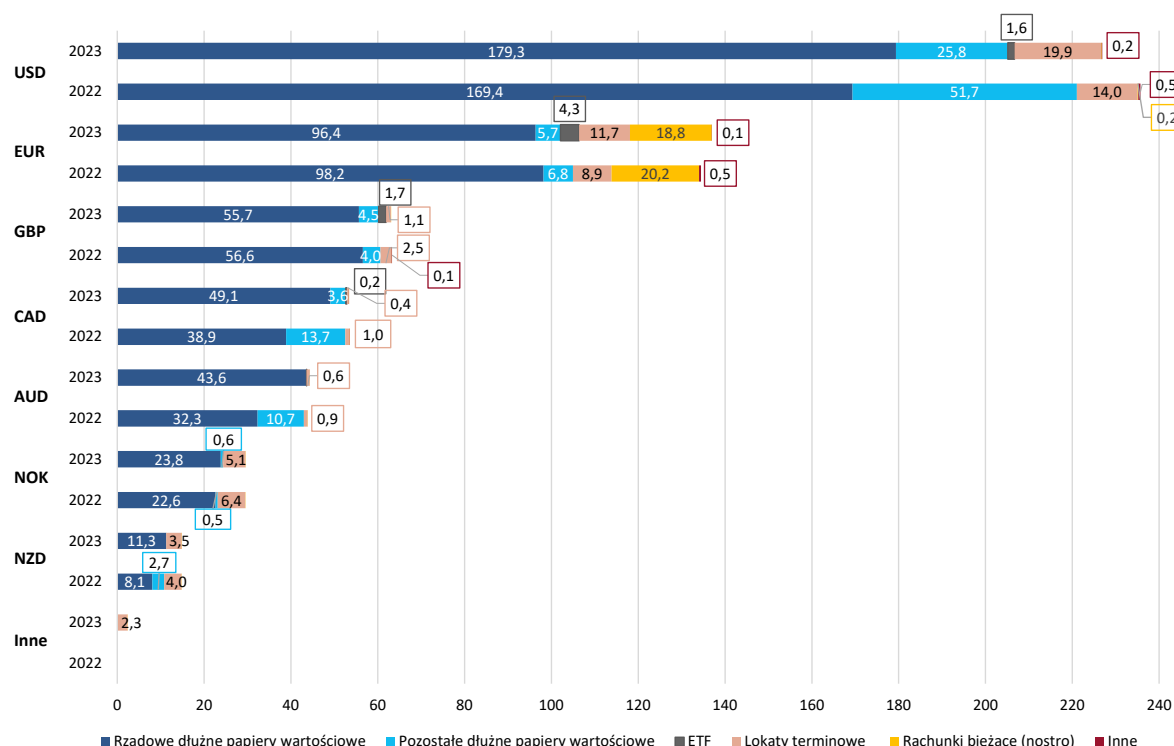
kontrakty *futures* (w tym *equity index futures*). NBP ma portfel dłużnych papierów wartościowych w USD utrzymywanych do dnia zapadalności (*held to maturity*, HTM).

Tabela 11. Podstawowe instrumenty inwestycyjne rezerw dewizowych na koniec 2023 i 2022 r.; aktywa „+”, zobowiązania „-” (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
A.2.2. Rachunki bieżące (nostro)	19,0	20,3	-1,4
A.2.2. Lokaty terminowe	44,8	37,6	7,2
A.2.2. Transakcje reverse repo	66,8	53,6	13,3
P.8. Transakcje repo	-66,8	-53,5	-13,3
A.2.2. Dłużne papiery wartościowe	499,3	516,1	-16,8
A.2.2. ETF	7,9	-	7,9
A.2.2. Inne	0,3	1,1	-0,8
Razem	571,2	575,1	-3,9

Na wielkość zarządzanych rezerw dewizowych (innych niż złoto) oddziaływały przede wszystkim: napływ walut obcych na rzecz posiadaczy rachunków w NBP oraz zakup złota, wycena kursowa walut obcych i wycena cenowa posiadanych dłużnych papierów wartościowych.

Wykres 29. Struktura walutowa rezerw dewizowych (bez złota) na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

15.2.1.3. Należności i zobowiązania wobec MFW

Narodowy Bank Polski prezentuje w bilansie należności i zobowiązania związane z uczestnictwem Rzeczypospolitej Polskiej w MFW. W aktywach są ujmowane m.in.: udziały Polski w MFW opłacone w walutach obcych (tzw. transza rezerwowa), rachunek bieżący w SDR, służący do rozliczeń z MFW, oraz pożyczki udzielone MFW. Z kolei w pasywach są prezentowane zobowiązania dotyczące przyznanej Polsce alokacji SDR.

Tabela 12. Należności „+” i zobowiązania „-” wobec MFW w SDR na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
	w mld zł		
A.2.1. Transza rezerwowa	5,8	6,3	-0,5
A.2.1. Rachunek bieżący w MFW	22,6	25,0	-2,4
A.2.1. Lokata terminowa w MFW	0,0	0,0	0,0
A.2.1. Pożyczki udzielone MFW	0,0	0,1	-0,1
P.9. Alokacja SDR	-27,9	-30,9	3,0
Razem	0,6	0,5	0,1

Pozycja walutowa Narodowego Banku Polskiego w SDR¹¹⁴ jest głównie wynikiem operacji przeprowadzanych z MFW na podstawie zawartych umów oraz porozumień pożyczkowych. Na jej zmianę w SDR wpłynęły przede wszystkim środki przekazane przez NBP na rzecz pożyczkobiorców MFW, związane z realizacją potrzeb pożyczkowych MFW (zwiększenie transzy rezerwowej), oraz spłaty na rzecz NBP dokonywane przez pożyczkobiorców MFW (zmniejszenie udzielonych MFW pożyczek). Na wartość należności i zobowiązań wobec MFW w złotych oddziaływała również aktualizacja wyceny kursowej SDR.

15.2.2. Aktywa i pasywa w walucie krajowej

Aktywa i pasywa w walucie krajowej wiążą się przede wszystkim z emisją przez NBP pieniądza gotówkowego, prowadzeniem polityki pieniężnej oraz z prowadzeniem rachunków bankowych dla sektora rządowego, w tym dla budżetu państwa. Ponieważ większość instrumentów finansowych wykorzystywanych do realizacji tych zadań ma charakter zobowiązań, występuje nadwyżka pasywów nad aktywami w walucie krajowej. Wzrost tej nadwyżki w 2023 r. wynikał przede wszystkim z wymiany na złote walut obcych napływających na rzecz posiadaczy rachunków w NBP.

¹¹⁴ NBP ma też akcje Banku Rozrachunków Międzynarodowych denominowane w SDR (52,9 mln zł na koniec 2023 r.).

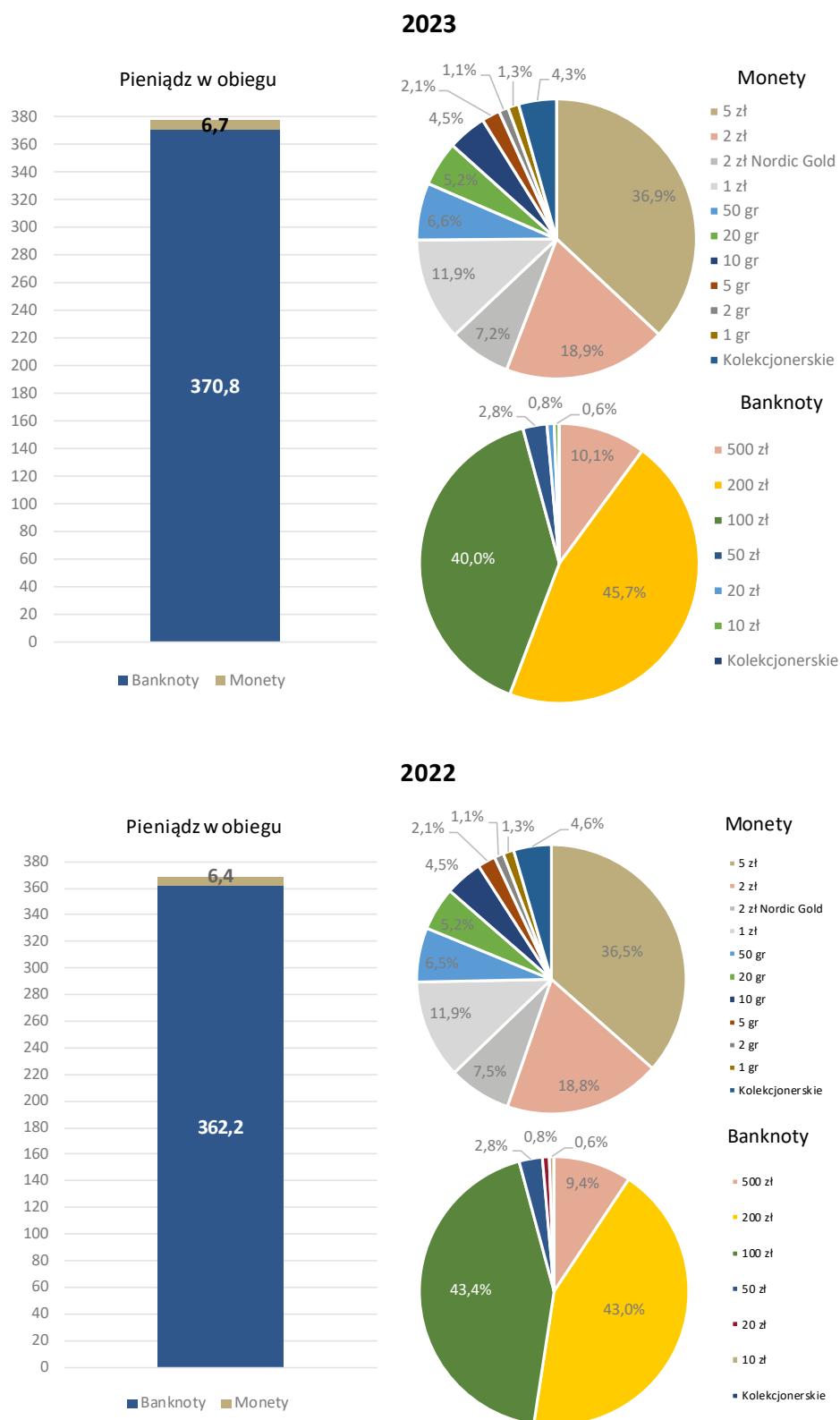
Tabela 13. Aktywa i pasywa w walucie krajowej w podziale na wybrane obszary działalności NBP na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	Emisja pieniądza gotówkowego		Polityka pieniężna		Obsługa sektora rządowego		Inne		Razem		
	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	2023	2022	Zmiana
A.6. Pozostałe należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych							0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej			138,9	140,7					138,9	140,7	-1,8
A.10. Pozostałe aktywa							1,3	1,3	1,3	1,3	0,0
AKTYWA OGÓŁEM	0,0	0,0	138,9	140,7	0,0	0,0	1,3	1,3	140,1	141,9	-1,8
P.1. Pieniądz w obiegu	377,5	368,6							377,5	368,6	8,9
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej			74,4	55,1					74,4	55,1	19,3
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych							2,6	0,9	2,6	0,9	1,6
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych			303,1	252,2					303,1	252,2	50,9
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów					10,3	10,8	1,6	1,1	11,9	11,9	0,1
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów							4,1	4,1	4,1	4,1	0,0
P.11. Pozostałe pasywa							0,5	0,4	0,5	0,4	0,1
P.12. Rezerwy							0,2	15,3	0,2	15,3	-15,1
P.13. Różnice z wyceny							29,9	50,0	29,9	50,0	-20,1
P.14. Fundusze							1,5	1,5	1,5	1,5	0,0
P.15. Wynik finansowy							-48,2	-27,4	-48,2	-27,4	-20,8
PASYWA OGÓŁEM	377,5	368,6	377,5	307,3	10,3	10,8	-7,9	45,9	757,5	732,6	24,9
Pozycja bilansowa netto	-377,5	-368,6	-238,6	-166,6	-10,3	-10,8	9,1	-44,7	-617,3	-590,7	-26,7

15.2.2.1. Działalność emisyjna

Działalność emisyjna polega na realizacji przez NBP konstytucyjnego uprawnienia do emitowania znaków pieniężnych Polski. Narodowy Bank Polski emituje banknoty i monety powszechnego obiegu oraz banknoty i monety kolekcjonerskie, o różnych nominałach (por. rozdział 4). Stanowią one – obok zobowiązań z tytułu polityki pieniężnej – najistotniejszą pozycję pasywów NBP. Wielkość emisji pieniądza zależy od czynników zewnętrznych, w szczególności od kształtowania się popytu na pieniądź gotówkowy w gospodarce. Na koniec 2023 r. wzrost wartości pieniądza gotówkowego w porównaniu z poprzednim rokiem wyniósł 8,9 mld zł (2,4%).

Wykres 30. Struktura pieniądza w obiegu na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł i w %)

15.2.2.2. Polityka pieniężna

Narodowy Bank Polski realizuje politykę pieniężną, wykorzystując zestaw instrumentów przyjęty przez Radę Polityki Pieniężnej (por. rozdział 2). W 2023 r. polityka pieniężna była prowadzona w warunkach nadpłynności sektora bankowego. Do realizacji celu operacyjnego polityki pieniężnej NBP stosował wybrane instrumenty, w szczególności operacje otwartego rynku, polegające na emisji bonów pieniężnych NBP (prezentowanych w pasywach). Instrumentem polityki pieniężnej była też rezerwa obowiązkowa. Obowiązek utrzymywania rezerwy obowiązkowej (prezentowanej w pasywach) ogranicza skalę operacji otwartego rynku, przeprowadzanych w celu absorpcji nadpłynności z sektora bankowego. NBP oferował bankom krajowym operacje depozytowo-kredytowe, umożliwiając lokowanie nadwyżki płynności w NBP w formie depozytu na koniec dnia (prezentowanego w pasywach) bądź uzupełnienie niedoboru płynności przez wykorzystanie kredytu lombardowego (prezentowanego w aktywach). Dłużne papiery wartościowe zaprezentowane w aktywach NBP obejmują obligacje skarbowe oraz dłużne papiery wartościowe z gwarancją Skarbu Państwa, które zostały skupione w latach 2020–2021 w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku przeprowadzonych na rynku wtórnym w celu ograniczenia negatywnych skutków pandemii COVID-19. Środki pieniężne uzyskane z tytułu ich wykupu w dacie zapadalności nie są reinwestowane.

Tabela 14. Aktywa „+” i zobowiązania „-” z tytułu polityki pieniężnej na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
A.7. Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	138,9	140,7	-1,8
P.2. Rachunki bieżące (w tym rachunki rezerw obowiązkowych)	-48,9	-34,9	-14,0
P.2. Depozyty na koniec dnia	-25,5	-20,2	-5,3
P.4. Bony pieniężne	-303,1	-252,2	-50,9
Razem	-238,6	-166,6	-72,0

W 2023 r. na wzrost zobowiązań netto wobec sektora bankowego oddziaływały głównie: skup walut obcych napływających do NBP z tytułu transakcji posiadaczy rachunków w NBP oraz przepływy związane z wynikiem NBP z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej (por. rozdział 15.3.3). W przeciwnym kierunku wpływał głównie przyrost pieniądza gotówkowego w obiegu (por. rozdział 4) oraz wykup przez emitenta dłużnych papierów wartościowych w dacie zapadalności. Nadpłynność sektora bankowego była absorbowana za pośrednictwem emisji bonów pieniężnych. Ponadto część środków banki pozostawiły na rachunkach bieżących oraz ulokowały jako depozyt na koniec dnia.

15.2.2.3. Kapitał NBP

Jako centralny bank państwa NBP nie podlega regulacjom dotyczącym adekwatności kapitałowej obowiązującym sektor bankowy. Zgodnie z praktyką przyjętą wśród banków centralnych ESBC do składników kapitału NBP należą (oprócz funduszy – statutowego i rezerwowego) także: rezerwa

kursowa¹¹⁵, rachunek rewaluacyjny złota odpowiadającego międzynarodowym standardom czystości, dodatnie różnice z wyceny złota, walut obcych i dłużnych papierów wartościowych, strata bilansowa (z lat ubiegłych i za bieżący rok obrotowy) oraz część zysku za rok obrotowy pozostająca w NBP (tj. 5%), która jest przeznaczana na zwiększenie funduszu rezerwowego.

Tabela 15. Kapitał NBP na koniec 2023 i 2022 r. (w mld zł i w %)

	2023	2022	Zmiana
P.12. Rezerwa kursowa	0,0	15,1	-15,1
P.14. Fundusz statutowy	1,5	1,5	0,0
P.14. Fundusz rezerwowy	0,0	0,0	0,0
P.13. Rachunek rewaluacyjny złota	1,6	1,6	0,0
P.13. Dodatnie różnice z wyceny złota	28,3	27,5	0,8
P.13. Dodatnie różnice z wyceny kursowej	0,0	20,9	-20,9
P.13. Dodatnie różnice z wyceny cenowej	5,1	0,0	5,0
P.15. Strata z lat ubiegłych	-27,4	-10,5	-16,9
P.15. Wynik finansowy za rok obrotowy pozostający w NBP*	-20,8	-16,9	-3,9
Razem	-11,7	39,2	-50,9
<i>% sumy bilansowej NBP</i>	<i>-1,3%</i>	<i>4,5%</i>	<i>-5,8 p.p.</i>
Wrażliwość kapitału NBP na:			
- aprecjację kursu PLN względem walut obcych o 1%**	-5,2	-5,3	0,1
- wzrost stóp procentowych o 100 punktów bazowych***	-14,7	-14,1	-0,6

* Ujemny wynik finansowy za rok obrotowy podlega akumulacji w pozycji Strata z lat ubiegłych.

** Podane wartości oznaczają łączny spadek przychodów / wzrost kosztów niezrealizowanych wyceny kursowej w przypadku równomiernego spadku o 1% kursów średnich NBP podstawowych walut rezerwowych na dzień bilansowy.

*** Dla walut obcych – wyznaczony na podstawie wskaźnika *modified duration* łączny spadek przychodów / wzrost kosztów niezrealizowanych z wyceny cenowej w przypadku równomiernego wzrostu krzywych rentowności o 100 punktów bazowych na dzień bilansowy.

Spadek kapitału NBP był spowodowany przede wszystkim aprecjacją złotego względem walut obcych, przejawiającą się spadkiem dodatnich niezrealizowanych różnic kursowych walut obcych i kosztami niezrealizowanymi z wyceny kursowej walut obcych oraz ujemnymi zrealizowanymi różnicami kursowymi (por. rozdział 15.3.2). Należy zaznaczyć, że ujemny kapitał nie ma negatywnego wpływu na realizację podstawowego celu działalności NBP w zakresie utrzymywania stabilnego

¹¹⁵ W celu przeciwdziałania negatywnemu wpływowi wahań kursu złotego na wynik finansowy NBP ustawa o NBP zobowiązuje Bank do tworzenia rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych (zwanej rezerwą kursową). Zasady tworzenia i rozwiązywania tej rezerwy ustala Rada Polityki Pieniężnej (Uchwała nr 6/2019 Rady Polityki Pieniężnej z dnia 5 listopada 2019 r. w sprawie zasad tworzenia i rozwiązywania rezerwy na pokrycie ryzyka zmian kursu złotego do walut obcych w Narodowym Banku Polskim, Dz. Urz. NBP poz. 14).

poziomu cen ani na realizację innych zadań NBP. Nie stanowi zatem czynnika ograniczającego niezależność banku centralnego.

Najbardziej zmiennymi składnikami kapitału NBP są: dodatnie różnice z wyceny kursowej walut obcych, dodatnie różnice z wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (przychody niezrealizowane) oraz rezerwa kursowa. Na zmiany tych różnic wpływa przede wszystkim kształtowanie się rynkowych kursów walut obcych i cen papierów wartościowych.

Wspomniana asymetria walutowa generuje ryzyko poniesienia straty w wyniku zmian kursów walut obcych, przy czym prawdopodobieństwo jej wystąpienia rośnie wraz ze wzrostem skali aprecjacji złotego względem walut obcych. Tworzenie rezerwy kursowej zmniejsza wynik finansowy NBP, a jednocześnie chroni przed potencjalnymi przyszłymi stratami. Jej rozwiązywanie zwiększa wynik finansowy NBP, przez co ogranicza ewentualną stratę wynikającą z wyceny kursowej.

W 2023 r. wskutek aprecjacji złotego NBP całkowicie rozwiązał rezerwę w kwocie 15,1 mld zł na pokrycie kosztów niezrealizowanych z różnic kursowych.

15.2.3. Bilans NBP – zestawienie pięcioletnie

Zmiany sumy bilansowej NBP są wypadkową przede wszystkim zewnętrznych przepływów walut obcych, wynikających z transakcji posiadaczy rachunków w NBP, wahań wyceny instrumentów finansowych w walutach obcych i złocie, zaangażowania w jednoczesne transakcje *repo* i *reverse repo*, jak też operacji jednorazowych (jak np. alokacja SDR przeprowadzona w 2021 r.). Dodatkowo, w latach 2020–2021 na wielkość sumy bilansowej NBP oddziaływał prowadzony przez Bank skup dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej. Operacja ta wpłynęła także na zmianę struktury bilansu NBP, zwiększając udział waluty krajowej w aktywach NBP, zdominowanych wcześniej przez waluty obce i złoto. W 2023 r. NBP zakupił 130 ton złota, co spowodowało zwiększenie w aktywach relacji złota do walut obcych.

Tabela 16. Bilans NBP w latach 2019–2023 według danych na dzień bilansowy (w mld zł)

AKTYWA	2023	2022	2021	2020	2019
A.1. Złoto i należności w złocie odpowiadającym międzynarodowym standardom czystości	93,6	58,7	54,8	52,3	42,5
A.2. Należności w walutach obcych od nierezydentów	669,7	675,4	619,3	527,5	445,2
2.1. Należności od MFW	28,5	31,4	30,0	6,9	5,3
2.2. Rachunki w instytucjach zagranicznych, dłużne papiery wartościowe, udzielone kredyty, inne aktywa zagraniczne	641,2	644,0	589,3	520,6	439,9
A.5. Należności w walucie krajowej od instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
A.7. Dłużne papiery wartościowe rezydentów w walucie krajowej	138,9	140,7	149,3	112,6	0,0
A.10. Pozostałe aktywa	1,5	1,5	1,8	2,0	1,4
Aktywa ogółem	903,6	876,2	825,3	694,3	489,1

PASYWA	2023	2022	2021	2020	2019
P.1. Pieniądz w obiegu	377,5	368,6	355,6	321,8	238,8
P.2. Zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych z tytułu operacji polityki pieniężnej	74,4	55,1	96,5	62,6	65,4
P.3. Pozostałe zobowiązania w walucie krajowej wobec instytucji kredytowych	2,6	0,9	0,8	0,4	0,4
P.4. Zobowiązania w walucie krajowej z tytułu wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	303,1	252,2	184,5	127,8	65,0
P.5. Zobowiązania w walucie krajowej wobec innych rezydentów	11,9	11,9	15,3	24,9	9,3
P.6. Zobowiązania w walucie krajowej wobec nierezydentów	4,1	4,1	4,0	2,2	2,3
P.7. Zobowiązania w walutach obcych wobec rezydentów	45,6	59,0	32,6	46,3	22,4
P.8. Zobowiązania w walutach obcych wobec nierezydentów	67,5	53,6	36,0	45,4	43,7
P.9. Alokacja SDR	27,9	30,9	29,8	7,1	6,9
P.11. Pozostałe pasywa	0,5	0,4	1,1	0,7	0,2
P.12. Rezerwy	0,2	15,3	16,7	10,0	6,9
12.1. Rezerwa kursowa	0,0	15,1	16,5	9,9	6,7
12.2. Rezerwy na zobowiązania	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
P.13. Różnice z wyceny	35,0	50,1	51,0	45,7	30,5
P.14. Fundusze	1,5	1,5	1,5	1,9	1,5
14.1. Fundusz statutowy	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
14.2. Fundusz rezerwowy	0,0	0,0	0,0	0,4	0,0
P.15. Wynik finansowy	-48,2	-27,4	0,0	-2,5	-4,0
15.1. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9	11,0	9,3	7,8
15.2. Strata z lat ubiegłych	-27,4	-10,5	-11,0	-11,9	-11,9
Pasywa ogółem	903,6	876,2	825,3	694,3	489,1

15.3. Charakterystyka rachunku zysków i strat NBP

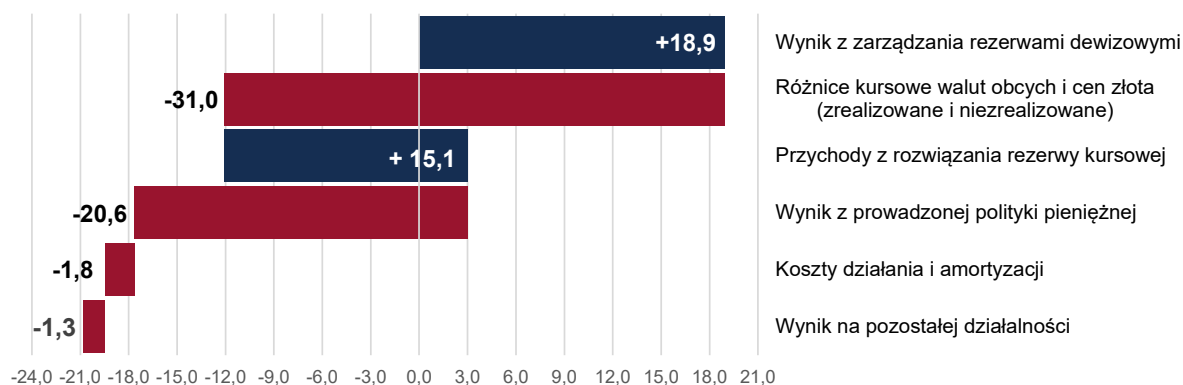
Tabela 17. Wynik finansowy NBP za 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023	2022
RZiS.1. Wynik z odsetek	-1,6	-5,8
1.1. Przychody z odsetek	26,6	9,4
1.2. Koszty z odsetek	-28,2	-15,2
RZiS.2. Wynik z operacji finansowych	-17,5	-9,8
2.1. Wynik zrealizowany	-3,8	15,5
2.2. Koszty niezrealizowane	-28,8	-26,7
2.3. Wynik z odpisów aktualizujących wartość aktywów finansowych	0,0	0,0
2.4. Wynik z rezerwy kursowej	15,1	1,4
RZiS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0
RZiS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0
RZiS.5. Pozostałe przychody	0,1	0,1
RZiS.A. Wynik ogółem	-19,0	-15,4
RZiS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,8	-0,7
RZiS.7. Koszty administracyjne	-0,4	-0,3
RZiS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1
RZiS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,5	-0,4
RZiS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0
RZiS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9

W 2023 r. wynik finansowy NBP był ujemny i wyniósł -20,8 mld zł.

Wynik finansowy Banku jest pochodną pełnionych przez niego funkcji, a także uwarunkowań rynkowych. Źródłem straty była przede wszystkim aprecjacja złotego do walut obcych, która przełożyła się na koszty niezrealizowane z wyceny kursowej oraz ujemny wynik ze zrealizowanych różnic kursowych. W celu pokrycia tych kosztów NBP całkowicie rozwiązał rezerwę kursową. Dodatkowo Bank odnotował ujemny wynik prowadzonej polityki pieniężnej (wzrost kosztów dyskonta od wyemitowanych bonów pieniężnych oraz kosztów odsetek od rezerwy obowiązkowej). Stratę NBP ograniczył dodatni wynik zarządzania rezerwami dewizowymi¹¹⁶. Koszty działania Banku i amortyzacji kształtowały się w 2023 r. na podobnym poziomie jak w poprzednim roku.

¹¹⁶ Liczony w walucie instrumentów finansowych.

Wykres 31. Wynik finansowy NBP za 2023 r. w podziale na obszary (w mld zł)

W związku z dominującą rolą instrumentów finansowych w bilansie NBP najważniejsze elementy rachunku zysków i strat Banku dotyczą odsetek, dyskonta i premii (wynik z odsetek) oraz różnic kursowych i cenowych związanych z obrotem instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych (wynik z operacji finansowych), a także z wynikiem z odsetek od instrumentów polityki pieniężnej. Dodatkowo Bank ponosi koszty związane ze swoją działalnością (koszty wynagrodzeń, administracyjne, emisji znaków pieniężnych oraz amortyzacji). W 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost wyniku z odsetek (choć był ujemny, podobnie jak w 2022 r.). Wzrost ten wiązał się m.in. ze znacznie wyższym wynikiem z odsetek osiągniętym na rynkach zagranicznych, na których są inwestowane rezerwy dewizowe (wyższa rentowność na rynkach zagranicznych w 2023 r. w porównaniu z 2022 r.) przy jednocześnie wyższych kosztach prowadzenia polityki pieniężnej NBP. Z kolei aprecjacja złotego do walut obcych przyczyniła się do spadku wyniku z operacji finansowych – przez ujemny wynik ze zrealizowanych różnic kursowych z transakcji w walutach obcych oraz koszty niezrealizowane z wyceny pozycji walutowych na koniec 2023 r.

15.3.1. Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi

Przychody i koszty związane z instrumentami inwestycyjnymi rezerw dewizowych dotyczą głównie odsetek od dłużnych papierów wartościowych i lokat (prezentowanych w wyniku z odsetek), wyniku ze sprzedaży oraz wyceny cenowej dłużnych papierów wartościowych (tylko kosztów wyceny¹¹⁷), a także wyniku z tytułu pozabilansowych instrumentów finansowych (prezentowanych w wyniku

¹¹⁷ Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych, z wyjątkiem portfela papierów utrzymywanych do dnia zapadalności, są wyceniane według średniej ceny rynkowej lub na podstawie stawek krzywej rentowności (jeśli ceny rynkowe nie są dostępne). Zgodnie z zasadą ostrożności przychody z wyceny są ujmowane w pasywach bilansu NBP (jako element kapitału NBP) i nie zwiększają wyniku finansowego NBP.

Dłużne papiery wartościowe w walutach obcych utrzymywane do dnia zapadalności wycenia się według ceny czystej skorygowanej o naliczone dyskonto i premię, z pomniejszeniem o odpis aktualizujący.

z operacji finansowych¹¹⁸). Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi jest w dużym stopniu uwarunkowany kształtowaniem się czynników pozostających poza kontrolą NBP. Należą do nich przede wszystkim: wielkość napływających z zagranicy środków w walutach obcych oraz sytuacja na rynkach finansowych – wzajemne relacje kursów walut rezerwowych i względem złotego, stopy procentowe na rynkach zagranicznych, wartości indeksów akcyjnych. Na wynik zarządzania rezerwami dewizowymi oddziałuje również przyjęta struktura walutowa rezerw i rodzaj wykorzystywanych instrumentów finansowych.

Tabela 18. Wynik zarządzania rezerwami dewizowymi w 2023 i 2022 r. w podziale na waluty i instrumenty (w mld zł)

2023	USD*	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Razem
RZIS.1. Wynik z odsetek	9,0	3,5	2,5	2,1	1,7	1,0	0,7	20,5
Lokaty terminowe	0,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	2,0
Transakcje reverse repo	1,0	0,8	0,7	0,2	0,1	0,0	0,0	2,8
Transakcje repo	-1,0	-0,7	-0,6	-0,2	-0,1	0,0	0,0	-2,6
Dłużne papiery wartościowe	8,1	2,8	2,4	2,1	1,6	0,7	0,5	18,4
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-0,4	0,4	-0,7	-0,2	-0,4	-0,2	0,0	-1,6
Zrealizowane różnice cenowe	-0,3	0,5	-0,6	-0,2	-0,4	-0,1	0,0	-1,1
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	0,0	-0,5
Wynik finansowy za rok obrotowy	8,6	4,0	1,8	1,9	1,3	0,7	0,7	18,9

2022	USD*	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Razem
RZIS.1. Wynik z odsetek	3,3	-0,1	0,8	0,9	0,8	0,5	0,4	6,5
Lokaty terminowe	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,3
Transakcje reverse repo	0,1	0,0	0,2	0,0	0,1	0,0	0,0	0,4
Transakcje repo	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0	0,0	-0,3
Dłużne papiery wartościowe	3,2	-0,2	0,7	0,9	0,8	0,4	0,3	6,1
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-14,2	-8,1	-4,5	-2,7	-3,6	-1,3	-0,9	-35,2
Zrealizowane różnice cenowe	-4,2	-1,6	-1,3	-0,8	-1,5	-0,3	-0,2	-9,9
Koszty niezrealizowane z wyceny cenowej	-9,9	-6,6	-3,2	-1,9	-2,1	-1,0	-0,7	-25,3
Wynik finansowy za rok obrotowy	-10,9	-8,3	-3,8	-1,8	-2,8	-0,8	-0,5	-28,8

Zmiana wyniku finansowego roku bieżącego	19,4	12,3	5,5	3,7	4,0	1,5	1,2	47,7
---	-------------	-------------	------------	------------	------------	------------	------------	-------------

* Uwzględniono również odsetki od lokat terminowych w złocie, które są naliczane i wypłacane w USD.

Głównymi przyczynami wzrostu wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi w 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem były: wyższa średnioroczna rentowność papierów wartościowych na rynkach zagranicznych, towarzysząca zacieśnieniu polityki pieniężnej przez główne banki centralne w warunkach inflacji, oraz wzrost zagranicznych indeksów giełdowych. Uwarunkowania rynkowe przełożyły się na wzrost wyniku z odsetek od posiadanych przez NBP dłużnych papierów wartościowych oraz lokat, a także dodatni wynik inwestycji w *equity index futures*.

¹¹⁸ Dotyczy wyceny instrumentów pochodnych wykorzystywanych do zarządzania rezerwami walutowymi.

15.3.2. Różnice kursowe walut obcych i cen złota oraz aktualizacja rezerwy kursowej

Wpływ zmian kursów walut obcych i cen złota na wynik finansowy NBP zależy od kształtowania się kursu złotego do walut obcych i ceny złota zarówno w trakcie roku (zrealizowane różnice), jak i na dzień bilansowy (niezrealizowane różnice z wyceny zasobów walut obcych i złota). Zrealizowane różnice kursowe są prezentowane w wyniku z operacji finansowych. Na koniec roku wpływ na wynik finansowy NBP z tytułu posiadanych walut obcych jest jednak asymetryczny, podobnie jak w przypadku wyceny dłużnych papierów wartościowych. Ujemne różnice z wyceny kursowej walut obcych i cen złota (koszty niezrealizowane) pomniejszają wynik z operacji finansowych. Z kolei dodatnie różnice (przychody niezrealizowane) zwiększają kapitał NBP i nie są ujmowane w wyniku finansowym NBP.

Różnice kursowe są najbardziej zmiennym elementem wyniku finansowego NBP. Wynik z tytułu zrealizowanych różnic kursowych walut obcych i złota w 2023 r. dotyczył głównie transakcji sprzedaży USD, EUR, GBP, CAD, AUD, NOK i NZD. W porównaniu z poprzednim rokiem wynik ten spadł o 28,2 mld zł (107,7%), przede wszystkim na skutek ujemnej średniorocznej różnicy między kursem średnim NBP a średnim kosztem zasobu (dla EUR, GBP, CAD, AUD, NOK i NZD) oraz zmniejszenia się dodatniej różnicy dla USD, przy jednocześnie niższym wolumenie sprzedaży wszystkich podstawowych walut obcych.

Tabela 19. Różnice kursowe walut obcych i złota oraz wynik z tytułu rezerwy kursowej w 2023 i 2022 r. (w mld zł)

2023	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Pozostałe	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-5,4	-6,7	-3,7	-4,7	-4,6	-4,1	-1,8	0,0	0,0	-15,9
Różnice kursowe	-5,4	-6,7	-3,7	-4,7	-4,6	-4,1	-1,8	0,0	0,0	-31,0
- zrealizowane różnice kursowe	2,5	-1,0	-0,3	-0,5	-0,9	-1,5	-0,9	0,0	0,0	-2,7
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	-7,9	-5,6	-3,4	-4,2	-3,6	-2,6	-0,9	0,0	0,0	-28,2
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe										15,1

2022	USD	EUR	GBP	CAD	AUD	NOK	NZD	Złoto	Pozostałe	Razem
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	14,5	2,2	1,9	0,9	2,2	0,8	0,3	0,3	0,9	25,5
Różnice kursowe	14,5	2,2	1,9	0,9	2,2	0,8	0,3	0,3	0,9	24,0
- zrealizowane różnice kursowe	14,5	2,2	1,9	1,9	2,2	1,2	0,5	0,3	0,9	25,5
- koszty niezrealizowane z wyceny kursowej	0,0	0,0	0,0	-1,0	0,0	-0,3	-0,1	0,0	0,0	-1,4
Wynik z tytułu aktualizacji rezerwy na ryzyko kursowe										1,4

Zmiana wyniku z operacji finansowych	-19,8	-8,9	-5,6	-5,6	-6,8	-5,0	-2,1	-0,3	-0,9	-41,4
---	--------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	-------------	--------------

Rezerwa kursowa zabezpiecza bank centralny przed materializacją ryzyka kursowego i jej negatywnym wpływem na wynik finansowy (niekorzystny wpływ na wartość aktywów w walutach obcych ma aprecjacja kursu złotego). W 2023 r. aprecjacja złotego do podstawowych walut obcych¹¹⁹ wyniosła: USD – 10,6%, EUR – 7,3%, GBP – 5,6%, CAD – 8,6%, AUD – 10,4%, NOK – 13,3%, NZD – 10,9%.

¹¹⁹ Liczona przez porównanie kursów średnich NBP walut obcych na 31 grudnia 2023 i 31 grudnia 2022 r.

NBP rozwiązał w całości rezerwę kursową, w kwocie 15,1 mld zł, na pokrycie kosztów z niezrealizowanych różnic kursowych.

15.3.3. Wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej

Głównym instrumentem prowadzonej polityki pieniężnej w warunkach nadpłynności krajowego sektora bankowego były bony pieniężne. W związku z emisją bonów pieniężnych NBP ponosi koszty dyskonta (są one prezentowane w wyniku z odsetek). Poziom kosztów prowadzonej polityki pieniężnej zależy głównie od nadpłynności sektora bankowego oraz poziomu stóp procentowych, stopy rezerwy obowiązkowej i stopy jej oprocentowania, ustalanych przez Radę Polityki Pieniężnej. Skutkiem działań zmniejszających negatywny wpływ pandemii COVID-19, prowadzonych przez NBP w latach 2020–2021, był natomiast dodatni wynik z odsetek od skupionych dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej (odsetki, dyskonto i premia).

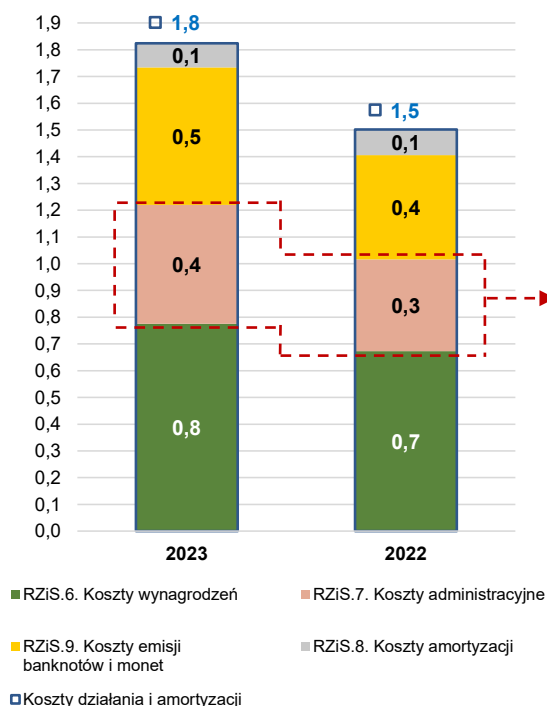
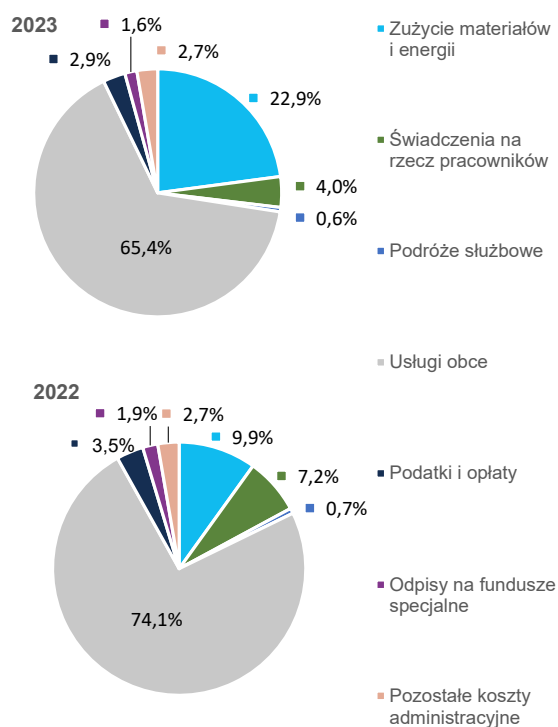
Tabela 20. Wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej w 2023 i 2022 r. (w mld zł)

	2023	2022	Zmiana
RZiS.1. Wynik z odsetek	-20,6	-12,0	-8,7
Bony pieniężne	-18,1	-10,4	-7,7
Rezerwa obowiązkowa	-4,4	-3,2	-1,2
Depozyt na koniec dnia	-0,3	-0,4	0,1
Dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej	2,2	2,2	0,0
Inne	0,0	-0,1	0,1

W 2023 r. NBP osiągnął ujemny wynik z tytułu prowadzonej polityki pieniężnej. Spadek wyniku w porównaniu z poprzednim rokiem wiązał się przede wszystkim z rosnącymi kosztami dyskonta od wyemitowanych przez NBP bonów pieniężnych oraz wyższymi kosztami odsetek od środków rezerwy obowiązkowej (na skutek wzrostu średniorocznego poziomu wyemitowanych bonów pieniężnych oraz stóp procentowych NBP, a także wyższego średniorocznego poziomu rezerwy obowiązkowej w 2023 r.).

15.3.4. Koszty działania i amortyzacji

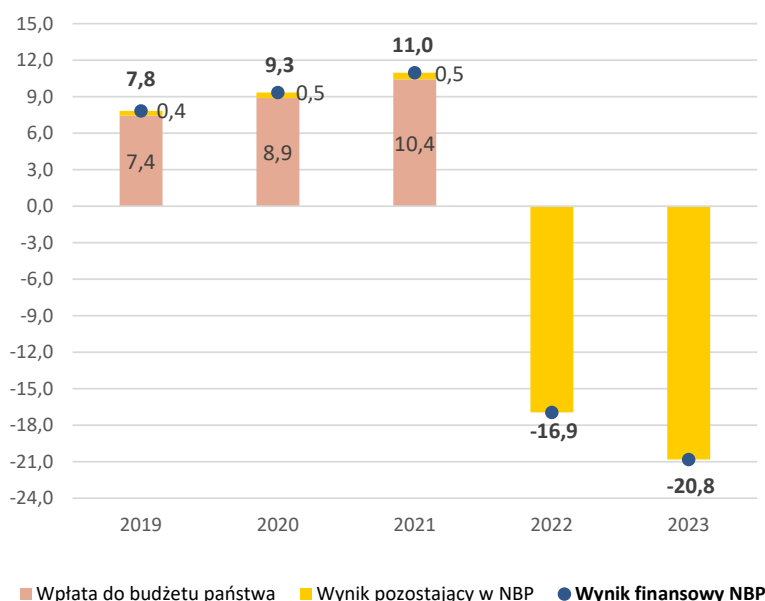
W 2023 r. NBP odnotował wzrost kosztów działania i amortyzacji o 0,3 mld zł (21,5%) w stosunku do 2022 r. Było to związane m.in. ze wzrostem kosztów emisji znaków pieniężnych (tj. kosztów produkcji banknotów i monet), kosztów administracyjnych oraz kosztów wynagrodzeń zgodnie z przyjętą polityką kadrowo-płacową. Koszty emisji znaków pieniężnych zależą przede wszystkim od liczby zamówionych banknotów i monet oraz cen ich zakupu, a także od kosztów zakupu kruszcu do produkcji monet.

Wykres 32. Struktura kosztów działania i amortyzacji w 2023 i 2022 r. (w mld zł)**Wykres 33. Struktura kosztów administracyjnych w 2023 i 2022 r. (w %)**

15.3.5. Podział wyniku finansowego oraz wpłata z zysku do budżetu państwa

Wynik finansowy NBP za 2023 r. był ujemny i wyniósł -20,8 mld zł. Strata za 2023 r. powiększy niepokrytą stratę z lat ubiegłych wykazywaną w kapitale NBP w pozycji Strata z lat ubiegłych.

Wykres 34. Wynik finansowy i wpłata z zysku do budżetu państwa w latach 2019–2023 (w mld zł)

Wynik podany za dany rok, wpłata do budżetu państwa jest dokonywana w kolejnym roku, po zatwierdzeniu rocznego sprawozdania finansowego NBP przez Radę Ministrów.

Renta mennicza

Z emisją pieniądza gotówkowego wiążą się koszty zakupu banknotów i monet. W przeciwieństwie do innych zobowiązań NBP zobowiązanie z tytułu emisji pieniądza nie podlega oprocentowaniu, a tym samym nie generuje dla NBP kosztów z tytułu odsetek. Pozyskane w zamian aktywa finansowe są natomiast źródłem określonych przychodów dla NBP.

Przychody osiągnięte z aktywów, których źródłem finansowania jest zobowiązanie z tytułu wyemitowanego pieniądza gotówkowego, pomniejszone o koszty emisji, nazywa się rentą menniczą. Stanowią one dochód z emisji pieniądza (*seigniorage*).

Głównym składnikiem aktywów NBP są rezerwy dewizowe (w tym złoto), a od 2020 r. również dłużne papiery wartościowe w walucie krajowej utrzymywane na potrzeby polityki pieniężnej. Z tego względu można przyjąć w uproszczeniu, że dochodem z emisji pieniądza będzie część wyniku zarządzania rezerwami dewizowymi, w tym z różnic kursowych, oraz wyniku z tytułu dłużnych papierów wartościowych w walucie krajowej, odpowiadająca udziałowi zobowiązań z tytułu emisji pieniądza w sumie aktywów NBP, pomniejszona o koszty emisji znaków pieniężnych. W 2023 r. tak oszacowana renta mennicza wyniosła -3,1 mld zł (-1,2 mld zł w 2022 r.).

15.3.6. Rachunek zysków i strat NBP – zestawienie pięcioletnie

Na kwotę wyniku finansowego NBP największy wpływ mają rezerwy dewizowe oraz stopy zwrotu z ich inwestowania (z uwzględnieniem kursów walut obcych), jak też wielkość operacji polityki pieniężnej i krajowe stopy procentowe. Zmiany wyniku finansowego najczęściej są spowodowane wahaniami kursów walut obcych względem złotego. Ponadto wpływają na nie zmiany rentowności dłużnych papierów wartościowych na rynkach zagranicznych oraz poziom krajowych stóp procentowych.

Tabela 21. Rachunek zysków i strat NBP w latach 2019–2023 (w mld zł)

	2023	2022	2021	2020	2019
RZIS.1. Wynik z odsetek	-1,6	-5,8	2,3	3,1	3,3
RZIS.2. Wynik z operacji finansowych	-17,5	-9,8	9,9	7,3	5,6
RZIS.3. Wynik z prowizji i opłat	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.4. Przychody z akcji i udziałów	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.5. Pozostałe przychody	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
RZIS.A. Wynik ogółem	-19,0	-15,4	12,4	10,6	9,0
RZIS.6. Koszty wynagrodzeń	-0,8	-0,7	-0,6	-0,6	-0,6
RZIS.7. Koszty administracyjne	-0,4	-0,3	-0,3	-0,2	-0,3
RZIS.8. Koszty amortyzacji	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
RZIS.9. Koszty emisji banknotów i monet	-0,5	-0,4	-0,4	-0,3	-0,3
RZIS.10. Pozostałe koszty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
RZIS.B. Wynik finansowy za rok obrotowy	-20,8	-16,9	11,0	9,3	7,8

Załączniki

Wybrane dane makroekonomiczne i finansowe

Tabela 1 PKB i jego komponenty w latach 2015-2023

	2023		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2023			
	Ceny bieżące (mld PLN)	proc. PKB	Roczna dynamika (w proc., ceny stałe roku poprzedniego)												
			Q1	Q2	Q3	Q4									
PKB	3410,1	100,0	4,4	3,0	5,1	5,9	4,4	-2,0	6,9	5,6	0,2	-0,4	-0,6	0,5	1,0
Popyt krajowy	3202,4	93,9	3,9	2,2	5,4	6,3	3,3	-2,7	8,5	5,2	-3,2	-4,8	-2,6	-4,1	-1,5
Spożycie	2586,6	75,9	3,5	3,3	5,4	4,4	4,1	-1,5	5,8	4,3	-0,1	-1,6	-1,9	1,2	2,0
Spożycie gospodarstw domowych	1917,6	56,2	3,8	3,6	6,3	4,4	3,5	-3,6	6,2	5,4	-1,0	-1,8	-2,9	0,8	0,0
Akumulacja	615,8	18,1	5,6	-1,7	5,6	13,8	0,5	-7,5	19,4	8,5	-14,1	-17,8	-5,6	-22,9	-10,3
Nakłady brutto na środki trwałe	605,7	17,8	6,9	-7,6	1,6	12,6	6,2	-2,3	1,2	2,7	13,1	6,0	16,5	11,3	15,8
Eksport	1971,5	57,8	6,6	9,0	9,0	6,8	5,3	-1,1	12,3	7,4	3,4	6,0	-0,6	4,5	3,6
Import	1763,8	51,7	5,6	7,7	9,9	7,5	3,2	-2,4	16,1	6,8	-2,0	-1,0	-3,5	-2,9	-0,5
Wartość dodana	3081,0	90,3	4,5	2,8	5,0	5,9	4,3	-2,0	6,6	5,9	1,2	0,8	1,0	1,1	1,7
Przemysł	777,5	22,8	4,2	4,5	1,9	5,0	4,7	-3,5	0,0	8,2	-0,2	-0,8	-1,0	-1,9	2,1
Budownictwo	200,4	5,9	11,6	-5,0	-1,2	8,5	-0,8	-8,0	8,7	5,3	3,6	2,0	3,2	2,6	5,7
Usługi rynkowe i rolnictwo	1644,2	48,2	5,0	3,8	8,2	6,1	5,4	-2,0	9,0	7,0	0,8	0,9	0,8	1,5	0,2
Usługi nierynkowe	458,9	13,5	-0,4	1,0	2,8	5,6	2,7	3,5	8,3	-1,3	3,7	3,2	3,7	3,7	4,2
Wkład do rocznej dynamiki PKB (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)															
Popyt krajowy	-	-	3,9	2,2	5,2	6,1	3,2	-2,6	8,0	5,0	-3,1	-4,8	-2,5	-4,0	-1,4
Spożycie	-	-	2,7	2,6	4,1	3,3	3,1	-1,1	4,4	3,2	0,0	-1,3	-1,5	0,9	1,4
Spożycie gospodarstw domowych	-	-	2,3	2,1	3,6	2,5	2,0	-2,0	3,4	3,0	-0,5	-1,1	-1,7	0,5	0,0
Akumulacja	-	-	1,2	-0,4	1,1	2,7	0,1	-1,5	3,6	1,8	-3,1	-3,5	-1,0	-4,9	-2,8
Nakłady brutto na środki trwałe	-	-	1,4	-1,6	0,3	2,2	1,2	-0,4	0,2	0,4	2,1	0,8	2,3	1,8	3,6
Eksport netto	-	-	0,5	0,8	-0,1	-0,2	1,2	0,6	-1,1	0,6	3,3	4,4	1,9	4,5	2,4
Wkład do rocznej dynamiki wartości dodanej (w pkt proc., ceny stałe roku poprzedniego)															
Przemysł	-	-	1,1	1,2	0,5	1,3	1,2	-0,9	0,0	2,1	0,0	-0,2	-0,2	-0,4	0,6
Budownictwo	-	-	0,9	-0,4	-0,1	0,6	-0,1	-0,6	0,6	0,3	0,2	0,1	0,2	0,2	0,4
Usługi rynkowe i rolnictwo	-	-	2,5	1,9	4,2	3,2	2,8	-1,1	4,7	3,6	0,4	0,4	0,5	0,8	0,1
Usługi nierynkowe	-	-	-0,1	0,2	0,4	0,8	0,4	0,5	1,3	-0,2	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6

Źródło: dane GUS, obliczenia NBP.

Usługi rynkowe i rolnictwo obejmują sekcje A, G-N i R-U klasyfikacji PKD: rolnictwo, handel, transport, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację, działalność finansową i ubezpieczeniową, obsługę rynku nieruchomości, działalność profesjonalną, naukową i techniczną, administrowanie i działalność wspierającą, kulturę, rozrywkę i rekreację, pozostałą działalność usługową, działalność gospodarstw domowych oraz organizacje i zespoły eksterytorialne.

Usługi nierynkowe obejmują sekcje O, P i Q klasyfikacji PKD: administrację publiczną i obronę narodową, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne, edukację, a także ochronę zdrowotną i pomoc społeczną. Wkłady do dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej mogą nie sumować się do łącznej dynamiki PKB i dynamiki wartości dodanej ze względu na zaokrąglenia.

Tabela 2. Roczna dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych oraz wkład głównych grup do rocznej dynamiki CPI

	Wagi 2023 proc.	Roczna dynamika (w proc.)												średnio w 2023 r.	średnio w 2022 r.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
CPI	100,0	16,6	18,4	16,1	14,7	13,0	11,5	10,8	10,1	8,2	6,6	6,6	6,2	11,4	14,4
Inflacja bazowa	54,8	11,7	12,0	12,3	12,2	11,5	11,1	10,6	10,0	8,4	8,0	7,3	6,9	10,1	9,1
Towary nieżywnościowe	29,6	10,4	10,8	11,5	11,2	10,8	10,5	10,0	9,0	7,3	6,9	6,3	5,7	9,1	7,5
Usługi	25,1	13,3	13,3	13,3	13,3	12,3	11,7	11,3	11,1	9,7	9,3	8,6	8,2	11,2	11,2
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,0	20,6	24,0	24,0	19,7	18,9	17,8	15,6	12,7	10,4	8,0	7,3	6,0	15,1	15,4
Przetworzona	15,0	22,0	24,3	24,7	22,3	20,5	18,6	16,2	12,7	11,0	8,6	7,0	5,7	15,7	16,3
Nieprzetworzona	12,0	18,9	23,6	23,1	16,6	16,9	16,8	14,9	12,7	9,6	7,3	7,7	6,3	14,3	14,4
Energia	18,3	26,0	31,0	16,4	14,9	9,2	3,9	4,5	6,8	4,1	0,4	3,2	4,3	9,8	29,9
Nośniki energii	11,7	29,7	31,1	26,0	23,5	20,4	18,0	16,8	13,9	9,9	8,3	7,9	9,8	17,5	32,5
Energia elektryczna	4,2	23,1	22,4	22,4	22,4	22,3	22,3	22,3	19,5	19,5	19,5	19,5	19,5	21,4	4,9
Gaz	2,8	16,1	23,7	15,9	15,3	14,6	14,4	14,9	15,1	14,8	15,2	15,3	15,6	15,9	39,3
Opał	2,5	60,5	53,6	32,4	19,6	4,8	-4,7	-8,7	-17,5	-23,6	-25,5	-25,3	-19,7	-2,2	104,1
Energia cieplna	2,3	36,3	40,0	40,7	40,3	40,6	40,2	38,3	36,1	30,7	24,1	20,6	19,7	33,3	16,5
Paliwa	6,5	18,8	30,8	0,2	-0,1	-9,5	-18,0	-15,5	-6,1	-7,0	-14,4	-5,7	-6,0	-4,0	25,2
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,0	20,6	24,0	24,0	19,7	18,9	17,8	15,6	12,7	10,4	8,0	7,3	6,0	15,1	15,4
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	5,7	9,8	11,1	12,0	12,4	12,5	12,4	11,5	11,1	10,5	10,1	9,9	9,5	11,1	7,4
Odzież i obuwie	4,3	6,5	6,6	7,7	8,1	7,4	7,9	6,9	6,7	4,3	4,4	4,7	3,3	6,2	5,2
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	19,6	21,6	22,7	19,6	18,2	16,1	14,6	13,8	12,0	9,5	8,3	8,1	9,2	14,3	22,8
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,3	13,8	13,4	14,4	13,4	12,4	11,0	10,6	9,4	8,1	7,5	5,9	5,8	10,4	10,5
Zdrowie	5,7	10,7	10,1	9,5	9,5	10,0	9,9	9,8	9,7	6,1	5,4	5,5	5,2	8,4	7,1
Transport	10,0	16,5	23,7	3,9	4,6	-3,2	-9,7	-8,5	-1,7	-2,8	-7,9	-2,2	-2,8	0,1	19,9
Łączność	4,5	6,3	7,8	9,4	9,4	9,3	9,1	9,2	9,3	7,6	9,0	6,7	6,7	8,3	4,1
Rekreacja i kultura	6,2	16,7	16,0	16,4	14,9	13,3	12,4	12,1	10,9	8,6	7,5	6,5	5,5	11,6	11,3
Edukacja	1,2	13,9	14,0	14,1	13,8	13,7	13,7	13,6	13,5	11,1	10,5	10,4	10,3	12,6	8,7
Restauracje i hotele	5,1	17,6	17,2	16,9	16,2	15,0	14,4	13,8	13,3	12,0	11,1	10,3	9,9	13,8	15,6
Inne towary i usługi	5,5	11,9	12,8	13,8	13,5	13,8	13,4	13,4	11,4	10,0	9,4	8,5	8,2	11,6	9,3
	Wagi 2023 proc.	Wkład do rocznej dynamiki CPI (w pkt proc.)												średnio w 2023 r.	średnio w 2022 r.
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		
CPI	100,0	16,6	18,4	16,1	14,7	13,0	11,5	10,8	10,1	8,2	6,6	6,6	6,2	11,4	14,4
Inflacja bazowa	54,8	6,5	6,8	6,8	6,7	6,3	6,0	5,8	5,5	4,6	4,3	4,0	3,7	5,5	5,1
Towary nieżywnościowe	29,6	3,1	3,3	3,4	3,3	3,2	3,1	2,9	2,6	2,1	2,0	1,8	1,7	2,7	2,4
Usługi	25,1	3,4	3,4	3,4	3,4	3,1	2,9	2,8	2,8	2,4	2,3	2,1	2,0	2,8	2,7
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,0	5,5	6,4	6,3	5,3	5,1	4,7	4,2	3,4	2,8	2,2	2,0	1,7	4,1	4,1
Przetworzona	15,0	3,3	3,6	3,6	3,3	3,0	2,7	2,4	1,9	1,7	1,3	1,1	0,9	2,4	2,3
Nieprzetworzona	12,0	2,3	2,8	2,7	2,1	2,1	2,0	1,8	1,5	1,1	0,9	0,9	0,8	1,7	1,8
Energia	18,3	4,6	5,3	3,0	2,7	1,7	0,8	0,8	1,3	0,8	0,1	0,6	0,8	1,8	5,1
Nośniki energii	11,7	3,4	3,6	3,0	2,7	2,4	2,1	2,0	1,7	1,2	1,0	0,9	1,1	2,1	3,6
Energia elektryczna	4,2	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8	0,9	0,2
Gaz	2,8	0,5	0,7	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,9
Opał	2,5	1,1	1,0	0,6	0,4	0,1	-0,1	-0,2	-0,5	-0,7	-0,8	-0,7	-0,5	-0,1	2,1
Energia cieplna	2,3	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,6	0,5	0,5	0,8	0,4
Paliwa	6,5	1,1	1,7	0,0	0,0	-0,7	-1,3	-1,1	-0,4	-0,4	-0,9	-0,4	-0,4	-0,3	1,5
wg 12 grup COICOP															
Żywność i napoje bezalkoholowe	27,0	5,5	6,4	6,3	5,3	5,1	4,7	4,2	3,4	2,8	2,2	2,0	1,7	4,1	4,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	5,7	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,5
Odzież i obuwie	4,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,1	0,3	0,2
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	19,6	4,3	4,5	3,8	3,5	3,1	2,8	2,7	2,4	1,9	1,7	1,6	1,8	2,8	4,4
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gosp. dom.	5,3	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,3	0,3	0,5	0,6
Zdrowie	5,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,3	0,3	0,3	0,3	0,5	0,4
Transport	10,0	1,6	2,1	0,4	0,5	-0,3	-1,0	-0,9	-0,2	-0,3	-0,8	-0,2	-0,3	0,0	1,9
Łączność	4,5	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	0,4	0,2
Rekreacja i kultura	6,2	1,0	1,0	1,0	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,3	0,7	0,7
Edukacja	1,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Restauracje i hotele	5,1	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,7	0,7
Inne towary i usługi	5,5	0,7	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,5

Źródło: dane GUS i obliczenia NBP na podstawie danych GUS.

Podana w tabeli inflacja bazowa oznacza inflację CPI po wyłączeniu cen żywności i energii.

Tabela 3. Bilans płatniczy (w mln PLN) w latach 2015-2023

Bilans płatniczy	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Rachunek bieżący	-22 796	-18 603	-22 366	-41 151	-5 447	57 451	-34 122	-73 565	53 723
Saldo obrotów towarowych	-8 766	-5 812	-20 464	-47 990	-18 733	31 444	-35 439	-113 792	28 531
Saldo usług	46 177	60 792	76 745	91 420	103 444	101 991	122 298	171 082	179 985
Saldo dochodów pierwotnych	-67 310	-71 884	-84 041	-89 638	-95 598	-88 791	-119 231	-121 025	-143 440
Saldo dochodów wtórnych	7 103	-1 699	5 394	5057	5 440	12 807	-1 750	-9 830	-11 353
Rachunek kapitałowy	46 826	17 882	22 313	34 135	38 170	41 456	19 133	15 582	6 170
Rachunek finansowy	8 610	14 216	-9 509	-1 455	22 707	80 099	-11 998	-54 945	43 576
Saldo inwestycji bezpośrednich	-40 303	-14 092	-29 796	-60 293	-46 818	-55 076	-100 377	-111 659	-77 123
Saldo inwestycji portfelowych	16752	-14 247	-17 162	15 998	46 508	29 424	45 177	-12 276	20 158
Saldo pozostałych inwestycji	32 709	-47 479	72 257	21 038	-11 177	37 794	-15 620	10 142	1 929
Pochodne instrumenty finansowe	-3664	766	-4256	-4760	-5 364	-4 253	-13 671	-2 358	11 737
Oficjalne aktywa rezerwowe	3 116	89 268	-30 552	26 562	39 558	72 210	72 493	61 206	86 875
Saldo błędów i opuszczeń	-15 420	14 937	-9 456	5 561	-10 016	-18 808	2 991	3 038	-16 317

Źródło: dane NBP.

Tabela 4. Wybrane wskaźniki nierównowagi zewnętrznej w latach 2015-2023

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Saldo obrotów bieżących/PKB (w proc.)	-1,3	-1,0	-1,1	-1,9	-0,2	2,5	-1,3	-2,4	1,6
Saldo obrotów bieżących i kapitałowych/PKB (w proc.)	1,3	0,0	0,0	-0,3	1,4	4,2	-0,6	-1,9	1,8
Saldo obrotów towarowych i usług/PKB (w proc.)	2,1	3,0	2,8	2,0	3,7	5,7	3,3	1,9	6,1
Oficjalne aktywa rezerwowe (w miesiącach importu towarów i usług)	5,4	6,5	4,8	4,9	5,2	6,3	5,7	4,7	5,2
Zadłużenie zagraniczne brutto/PKB (w proc.)	72,0	76,7	67,3	64,2	58,9	60,7	56,5	53,0	49,3
Międzynarodowa pozycja inwestycyjna netto/PKB (w proc.)	-60,6	-59,7	-60,3	-54,7	-48,8	-43,9	-39,8	-33,3	-31,4

Źródło: dane NBP i GUS, obliczenia NBP.

Tabela 5. Agregat monetarny M3 (stan na koniec roku w mln zł)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Pieniądz M3	1 154 993	1 265 662	1 324 369	1 446 093	1 565 575	1 822 728	1 984 816	2 091 255	2 268 269
Operacje z przyrzeczeniem odkupu	7 267	6 239	6 478	11 240	6 809	2 836	5 821	4 920	5 387
Emisja dłużnych papierów wartościowych z terminem pierwotnym do 2 lat włącznie	2 467	3 211	5 043	6 620	6 117	5 143	4 498	8 087	3 539
Emisja udziałów/jednostek uczestnictwa w funduszach rynku pieniężnego	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pieniądz M2	1 145 259	1 256 212	1 312 847	1 428 233	1 552 648	1 814 749	1 974 497	2 078 248	2 259 343
Depozyty i inne zobowiązania do 2 lat włącznie	453 134	440 908	406 473	415 880	397 776	283 035	249 710	493 347	574 084
Gospodarstwa domowe	304 874	302 917	279 207	282 755	277 564	190 210	147 790	302 448	364 122
Pozostałe instytucje finansowe	30 516	23 244	22 190	24 489	26 225	19 600	18 283	30 825	40 010
Przedsiębiorstwa niefinansowe	103 365	99 234	88 269	87 586	82 830	65 214	74 747	138 282	150 705
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	7 022	7 251	7 515	7 779	7 373	3 886	3 178	7 287	10 012
Instytucje samorządowe	5 633	5 887	6 046	4 562	3 244	3 272	4 332	9 190	7 281
Fundusze zabezpieczenia społecznego	1 724	2 375	3 245	8 710	540	853	1 380	5 317	1 953
Pieniądz M1	692 124	815 304	906 375	1 012 353	1 154 872	1 531 714	1 724 787	1 584 901	1 685 260
Pieniądz gotówkowy w obiegu (poza kasami MIF)	149 716	174 401	184 486	203 212	224 073	306 809	340 406	353 708	362 604
Depozyty i inne zobowiązania bieżące	542 409	640 903	721 888	809 141	930 799	1 224 904	1 384 380	1 231 193	1 322 656
Gospodarstwa domowe	341 115	402 001	453 227	523 307	603 824	786 844	898 211	776 517	838 531
Pozostałe instytucje finansowe	20 302	25 899	31 589	32 800	26 065	31 196	37 769	33 564	37 867
Przedsiębiorstwa niefinansowe	145 975	169 753	187 139	199 722	233 409	311 223	340 367	325 017	353 568
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	12 518	14 912	16 426	18 290	19 471	25 717	28 311	28 174	28 961
Instytucje samorządowe	18 868	25 255	26 744	27 722	33 936	50 999	67 733	57 903	53 474
Fundusze zabezpieczenia społecznego	3 630	3 084	6 764	7 299	14 093	18 926	11 990	10 018	10 256

Źródło: dane NBP.

MIF – Monetarne Instytucje Finansowe

Tabela 6. Czynniki kreacji pieniądza M3 (stan na koniec roku w mln zł)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aktywa zagraniczne netto	187 103	234 209	232 528	290 278	344 825	428 689	525 127	639 095	733 981
Aktywa zagraniczne	451 322	572 727	483 804	544 419	590 795	700 775	816 705	971 076	1 074 104
Pasywa zagraniczne	264 219	338 519	251 276	254 141	245 969	272 087	291 579	331 981	340 123
Należności	1 089 011	1 137 243	1 175 789	1 264 010	1 324 871	1 385 186	1 452 454	1 470 517	1 479 795
Kredyty i inne należności	1 029 145	1 076 440	1 113 993	1 197 892	1 259 552	1 262 829	1 327 636	1 346 044	1 345 547
Gospodarstwa domowe	632 523	665 062	676 362	723 233	766 334	789 087	826 552	794 280	776 600
Pozostałe instytucje finansowe	58 344	58 546	65 782	74 182	83 732	81 788	96 150	113 376	137 470
Przedsiębiorstwa niefinansowe	297 950	314 533	333 362	358 589	366 114	348 096	362 898	398 062	386 053
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6 068	6 485	6 946	7 296	7 621	7 995	8 359	8 496	8 266
Instytucje samorządowe	34 260	31 814	31 541	34 592	35 750	35 863	33 676	31 829	37 157
Fundusze zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0,252
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	47 229	48 020	47 502	47 610	46 910	103 687	108 951	110 198	120 511
Pozostałe instytucje finansowe	2 359	3 959	3 496	3 500	3 164	61 781	66 655	65 696	71 654
Przedsiębiorstwa niefinansowe	26 100	25 423	24 941	22 584	19 637	16 529	17 090	16 456	13 070
Instytucje samorządowe	18 770	18 638	19 064	21 526	24 109	25 377	25 206	28 046	35 788
Akcje i pozostałe udziały kapitałowe oraz udziały/jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych niebędących funduszami rynku pieniężnego, w tym:	12 637	12 783	14 294	18 508	18 409	18 669	15 867	14 275	13 738
Pozostałe instytucje finansowe	10 381	10 601	12 070	15 676	15 882	16 252	13 702	12 426	12 254
Przedsiębiorstwa niefinansowe	2 256	2 182	2 222	2 831	2 526	2 416	2 158	1 848	1 453
Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	201 343	253 371	268 824	275 697	310 283	411 635	388 064	341 747	414 236
Należności od instytucji rządowych szczebla centralnego, w tym:	239 787	311 159	321 398	346 352	383 746	533 733	536 411	504 185	580 275
Kredyty	1 142	961	1 011	1 043	1 127	1 287	1 614	1 625	1 897
Dłużne papiery wartościowe	193 333	259 586	267 216	293 297	331 138	475 229	475 925	438 982	514 442
Zobowiązania wobec instytucji rządowych szczebla centralnego	38 444	57 788	52 574	70 655	73 464	122 099	148 347	162 438	166 039
Długoterminowe zobowiązania finansowe	359 605	389 984	374 963	407 306	438 021	505 957	501 988	487 265	516 552
Depozyty i inne zobowiązania powyżej 2 lat	22 001	25 189	25 784	25 676	28 812	28 956	26 039	26 771	27 105
Gospodarstwa domowe	16 552	19 839	21 344	21 836	25 362	25 549	23 334	24 605	25 015
Pozostałe instytucje finansowe	4 624	4 452	3 483	2 939	2 541	2 312	1 243	630	516
Przedsiębiorstwa niefinansowe	733	777	789	772	784	948	1 311	1 376	1 453
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	68	102	144	100	100	118	126	137	94
Instytucje samorządowe	25	19	24	29	26	28	25	23	26
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Emisja dłużnych papierów wartościowych z terminem pierwotnym powyżej 2 lat	43 879	53 782	69 762	72 267	78 530	106 207	117 215	124 363	150 766
Kapitał i rezerwy	293 725	311 013	279 417	309 363	330 679	370 794	358 733	336 131	338 681
Aktywa trwałe (bez aktywów finansowych)	51 475	52 610	53 221	54 777	61 958	65 391	65 037	66 972	71 471
Saldo pozostałych pozycji netto	-14 334	-21 788	-31 031	-31 364	-38 341	37 785	56 121	60 190	85 338

Źródło: dane NBP.

Lista wybranych publikacji pracowników NBP

W czasopismach z tzw. listy filadelfijskiej ukazały się:

- Damian Stelmasiak, Karol Szafranek, Paweł Macias, Aneta Błażejowska, *Online food prices and shocks to product availability since Covid-19*, „Applied Economics Letters”, publikacja online.
- Aleksandra Hałka, Agnieszka Leszczyńska-Pachecna, *Inflation measurement in times of large consumption shifts: Evidence of the CPI bias from Poland*, „Acta Oeconomica: Periodical of the Hungarian Academy of Sciences”, 73(3).
- Natalia Nehrebecka, *Distribution of credit-risk concentration in particular sectors of the economy, and economic capital before and during the COVID-19 pandemic*, „Economic Change and Restructuring”, 56(1), s. 129–158.
- Marcin Bielecki, Michał Brzoza-Brzezina, Marcin Kolasa, *Demographics, Monetary Policy, and the Zero Lower Bound*, „Journal of Money, Credit and Banking”, 55(7), s. 1857–1887.
- Michał Gradzewicz, Jakub Mućk, *Globalisation and the fall of markups*, „The World Economy”, publikacja online.

W serii wydawniczej *Materiały i Studia* ukazały się:

- *Mechanizm transmisji polityki pieniężnej w Polsce. Stan wiedzy w 2023 roku*, pod red.: Magdy Ciżkowicz-Pękały, Andrzeja Kocięckiego, Tomasza Łyziaka, Mateusza Pipienia, Ewy Stanisławskiej.
- Arkadiusz Jan Derkacz, Artur Gajda, *Preferencje najemców mieszkań w Polsce. Raport z badania pilotażowego*.

W serii wydawniczej *NBP Working Papers* ukazały się:

- Aarti Singh, Jacek Suda, Anastasia Zervou, *Heterogeneous labor market response to monetary policy: small versus large firms*.
- Jan A. Baran, *Labour quality growth in Poland*.
- Karol Szafranek, Grzegorz Szafrński, Agnieszka Leszczyńska-Pachecna, *Inflation returns. Revisiting the role of external and domestic shocks with Bayesian structural VAR*.
- Mariusz Kapuściński, *Interest rate pass-through to risk-free rates in Poland*.
- Mariusz Kapuściński, *Updated estimates of the role of the bank lending channel in monetary policy transmission in Poland*.
- Jakub Mućk, Łukasz Postek, *Supply chains shocks and inflation in Europe*.
- Marcin Borsuk, Nicolas Eugster, Paul-Olivier Klein, Oskar Kowalewski, *Family Firms and Carbon Emissions*.
- Krzysztof Kruszewski, Mikołaj Szadkowski, *In search of accounting principles for the central bank*.
- Jacek Kotłowski, *The role of central bank forecasts in uncertain times*.
- Marcin Bielecki, Aneta Błażejowska, Michał Brzoza-Brzezina, Kamila Kuźniemska-Pawlak, Grzegorz Szafrński, *Estimates and projections of the natural rate of interest for Poland and the euro area*.

- *Monetary policy transmission mechanism in Poland. What do we know in 2023?*, pod. red.: Magdy Ciżkowicz-Pękały, Andrzeja Kocięckiego, Tomasza Łyziaka, Mateusza Pipienia, Ewy Stanisławskiej.

Inne publikacje naukowe:

- Anna Dobrzańska, *Restrukturyzacja i uporządkowana likwidacja zakładów ubezpieczeń w prawie krajowym Państw Członkowskich UE – analiza porównawcza*, „Prace i Studia Kolegium Zarządzania i Finansów”, zeszyt 189, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, s. 147–163.
- Aneta Kosztowniak, *Changes in the lending activity of banks in Poland, including the portfolio of non-financial corporate loans*, *Data science in central banking: applications and tools*, „IFC Bulletin”, 59, Irving Fischer Committee on Central Bank Statistics, BIS.
- Aneta Kosztowniak, *What should be the optimal financial structure of the FDI inflows to Poland in stimulating growth processes? Data science in central banking: applications and tools*, „IFC Bulletin”, 59, Irving Fischer Committee on Central Bank Statistics, BIS.
- Jarosław Michalewicz, *Fala kryzysowa w systemach bankowych USA i Szwajcarii w marcu 2023 roku*, „Bezpieczny Bank”, 91(2), s. 109–140.
- Marta Kightley, Jacek Suda, *The impact of monetary policy on employment in Poland through the lens of disaggregated data*, „BIS Papers”, 142, November 2023, s. 251–263.
- Lukas Henkel, Elisabeth Wieland, Aneta Błazejowska, Cristina Conflitti, Brian Fabo, Ludmila Fadejeva, Jana Jonckheere, Peter Karadi, Paweł Macias, Jan-Oliver Menz, Pascal Seiler, Karol Szafranek, *Price setting during the coronavirus (COVID-19) pandemic*, „ECB Occasional Paper Series”, 324.
- Georg Strasser, Elisabeth Wieland, Paweł Macias, Aneta Błazejowska, Karol Szafranek, David Wittekopf, Jörn Franke, Lukas Henkel, Chiara Osbat, *E-commerce and price setting: evidence from Europe*, „ECB Occasional Paper Series”, 320.
- Piotr Boguszewski, Katarzyna Puchalska, *Rola badań ankietowych przedsiębiorstw niefinansowych w warunkach niestandardowych wstrząsów ekonomicznych*, w: „Monitorowanie działalności gospodarczej. Gospodarka po pandemii Covid-19”, statystyki pod. red. naukową M. Radzikowskiego, Warszawa, SGH.
- Paweł Kowalewski, Dominik A. Skopiec, *Wzrost znaczenia złota w rezerwach dewizowych banków centralnych gospodarek wschodzących*, „Bank i Kredyt”, 54(3), s. 259–284.
- Paweł Kowalewski, Sayuri Shirai, *A quarter of a century of the BoJ's efforts to overcome liquidity trap*, „Bank i Kredyt”, 54(4), s. 335–364.
- Ilona Skibińska-Fabrowska, Małgorzata Czuchryta, Adrian Żak, *The relationship between payment inclusion and the demand for cash*, „Bank i Kredyt”, 54(4), s. 365–388.
- Paweł Kowalewski, Błażej Lepczyński, *Targeted Longer-Term Refinancing Operations – history and evolution from the perspective of commercial banks' ability to meet liquidity requirements*, „Bank i Kredyt”, 54(6), s. 577–606.

Wyniki głosowań członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami

Poniżej zamieszczono wyniki głosowania członków Rady Polityki Pieniężnej nad wnioskami i uchwałami podjętymi w 2023 r.

■ Data: 4 stycznia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 4 stycznia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,50 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: L. Kotecki
J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 4 stycznia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: P. Litwiniuk

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
G. Masłowska
J.B. Tyrowicz
H.J. Wnorowski

■ Data: 8 lutego 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 8 lutego 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: L. Kotecki
P. Litwiniuk

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
J.B. Tyrowicz
H.J. Wnorowski

■ Data: 8 marca 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 8 marca 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: L. Kotecki
P. Litwiniuk

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
J.B. Tyrowicz
H.J. Wnorowski

■ Data: 4 kwietnia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 1/2023 w sprawie przyjęcia rocznego sprawozdania finansowego Narodowego Banku Polskiego na dzień 31 grudnia 2022 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
J.B. Tyrowicz
H.J. Wnorowski

Przeciw: Nikt nie głosował

■ Data: 5 kwietnia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 5 kwietnia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 9 maja 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 2/2023 w sprawie przyjęcia sprawozdania z wykonania założeń polityki pieniężnej na rok 2022.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 9 maja 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 3/2023 w sprawie oceny działalności Zarządu Narodowego Banku Polskiego w zakresie realizacji założeń polityki pieniężnej na rok 2022.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 9 maja 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 4/2023 w sprawie zatwierdzenia sprawozdania z działalności Narodowego Banku Polskiego w 2022 r.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
J.B. Tyrowicz

■ Data: 10 maja 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 10 maja 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 6 czerwca 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 6 czerwca 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 5 lipca 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 1/DRF/2023 w sprawie wyboru biegłego rewidenta badającego roczne sprawozdania finansowe Narodowego Banku Polskiego za lata 2023, 2024 i 2025.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
J.B. Tyrowicz
H.J. Wnorowski

Przeciw: Nikt nie głosował

■ Data: 6 lipca 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 5 września 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 5/2023 w sprawie ustalenia założeń polityki pieniężnej na rok 2024.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
J.B. Tyrowicz

■ Data: 6 września 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 6 września 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o obniżenie stóp procentowych NBP o 0,75 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 6 września 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 6/2023 w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 4 października 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 1,75 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 4 października 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o obniżenie stóp procentowych NBP o 0,25 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek uzyskał większość głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 4 października 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 7/2023 w sprawie stopy referencyjnej, oprocentowania kredytów refinansowych, oprocentowania lokaty terminowej oraz stopy redyskontowej i stopy dyskontowej weksli w Narodowym Banku Polskim.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 8 listopada 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

■ Data: 5 grudnia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Uchwała nr 8/2023 w sprawie zatwierdzenia planu finansowego Narodowego Banku Polskiego na rok 2024.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Przeciw: L. Kotecki
P. Litwiniuk
J.B. Tyrowicz

■ Data: 6 grudnia 2023 r.

Przedmiot wniosku lub uchwały:

Wniosek o podwyższenie stóp procentowych NBP o 2,00 pkt. proc.

Decyzja RPP:

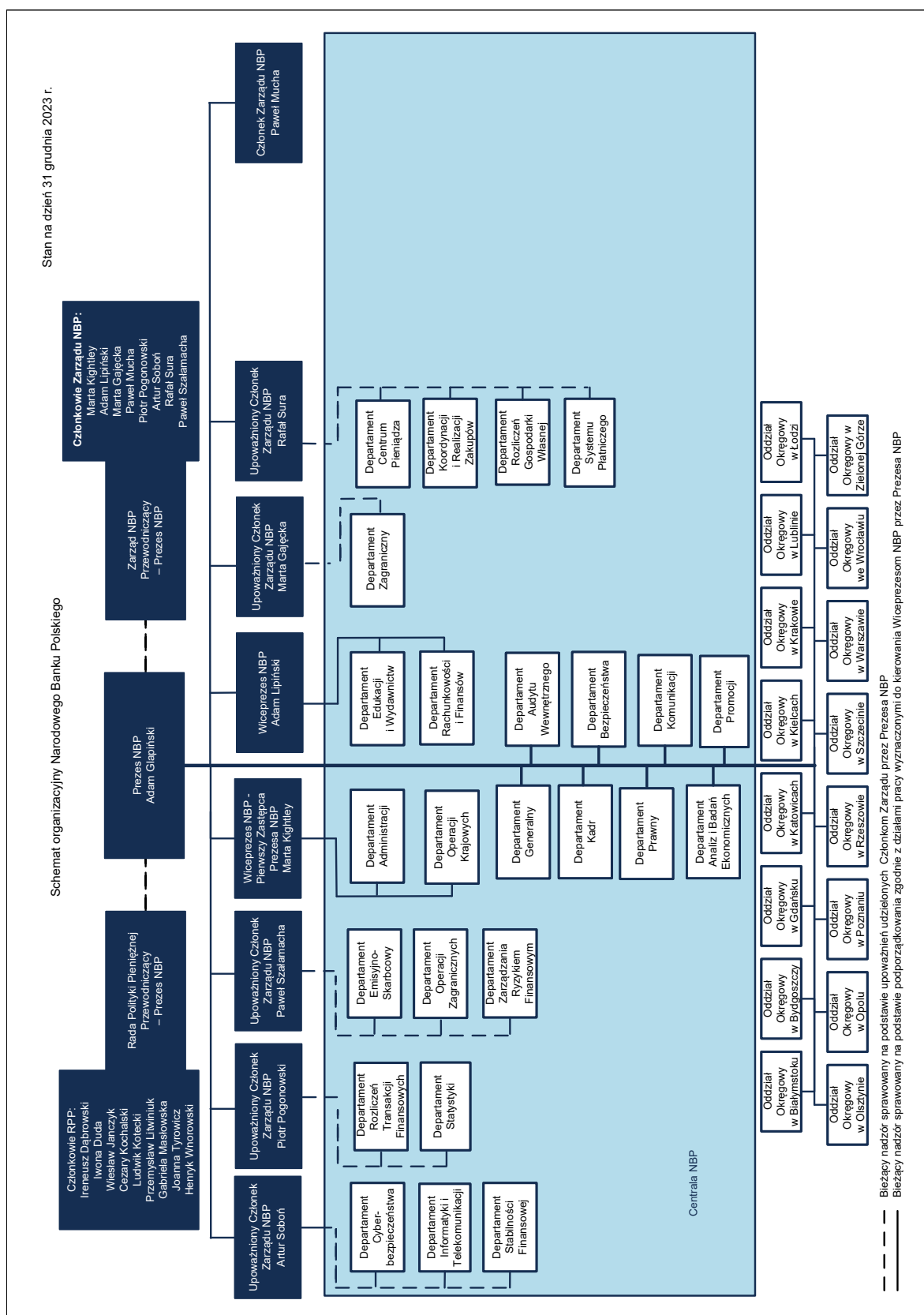
Wniosek nie uzyskał większości głosów.

Wyniki głosowania członków RPP:

Za: J.B. Tyrowicz

Przeciw: A. Glapiński
I.K. Dąbrowski
I. Duda
W.S. Janczyk
C. Kochalski
L. Kotecki
P. Litwiniuk
G. Masłowska
H.J. Wnorowski

Schemat organizacyjny NBP według stanu na 31 grudnia 2023 r.

Spis najważniejszych skrótów

BFG	Bankowy Fundusz Gwarancyjny
BIS	Bank for International Settlements (Bank Rozrachunków Międzynarodowych)
CROE	cyber resilience oversight expectations for financial market infrastructures (<i>Wymagania nadzorcze w zakresie odporności cybernetycznej dla infrastruktur rynku finansowego</i>)
GBŚ	Grupa Banku Światowego
EBA	European Banking Authority (Europejski Urząd Nadzoru Bankowego)
EBC	Europejski Bank Centralny
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council (Rada ds. Gospodarczych i Finansowych)
ESBC	Europejski System Banków Centralnych
ERRS	Europejska Rada ds. Ryzyka Systemowego (European Systemic Risk Board)
GUS	Główny Urząd Statystyczny
KDPW SA	Krajowy Depozyt Papierów Wartościowych SA
KIR SA	Krajowa Izba Rozliczeniowa SA
KNF	Komisja Nadzoru Finansowego
KSF	Komitety Stabilności Finansowej
MF	Ministerstwo Finansów
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
NBP	Narodowy Bank Polski
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju)
NBU	Narodowy Bank Ukrainy
PKB	produkt krajowy brutto
RPP	Rada Polityki Pieniężnej
RTGS	Real-Time Gross Settlement (rozrachunek płatności międzybankowych na zasadzie brutto w czasie rzeczywistym)
SDR	Special Drawing Rights (specjalne prawa ciągnienia)
SEPA	Single Euro Payments Area (Jednolity Obszar Płatności w Euro)
SORBNET	System Obsługi Rachunków Banków w Centrali NBP
TARGET	Trans-European Automated Real-Time Gross Settlement Express Transfer System (Paneuropejski Zautomatyzowany Błyskawiczny System Rozrachunku Brutto w Czasie Rzeczywistym)
UE	Unia Europejska
UKNF	Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

nbp.pl

